

ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
เพ็ญพร ทองคำสุก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
พฤษภาคม 2550

ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
เพ็ญพร ทองคำสุก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
เพ็ญพร ทองคำสุข

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
พฤษภาคม 2550

เพ็ญพร ทองคำสุก. (2550). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, อาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์และค่านำหนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยโดยรวมและแยกรายด้าน โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 459 คน ได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม แบบเอาใจใส่ แบบรักตามใจ แบบสอบถามวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม แบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจในตน แบบสอบถามวัดความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวมและกฎระเบียบ ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม และด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.74 ถึง 0.89 และวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (MR) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (MMR)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยโดยรวม มีค่าเท่ากับ 0.58 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรตามสามตัวร่วมกัน มีค่าวิคัลแลมดา (Λ) เท่ากับ 1.21 และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับตัวแปรตามแต่ละตัว มีค่าเท่ากับ 0.73, 0.77 และ 0.68 มีความผันแปรร่วมกัน 53%, 59% และ 46% ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

2. ค่านำหนักความสำคัญสัมพันธ์ของปัจจัยแต่ละด้านส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ปัจจัยสามอันดับแรก คือตัวแปรพื้นฐานทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลางเทียบกับระดับสูง ($\beta = 0.73$) ตัวแปรหุ่นระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่ำกว่าปริญญาตรีเทียบกับสูงกว่าปริญญาตรี ($\beta = 0.72$) และเหตุผลเชิงจริยธรรม ($\beta = 0.67$) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน ปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวแปรตามแต่ละตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 คือ ตัวแปรหุ่นระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่ำกว่าปริญญาตรีเทียบกับสูงกว่าปริญญาตรี ($\beta = 1.13$) เหตุผลเชิงจริยธรรม ($\beta = 0.99$) การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ($\beta = 0.93$) และตัวแปรหุ่นเพศหญิงเทียบกับเพศชาย ($\beta = 0.93$)

THE EFFECT OF SOME FACTORS ON ABILITY TO LIVE DEMOCRATICALLY
OF PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS IN BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
PHENPORN THONGKAMSUK

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Educational research and statistics
at Srinakharinwirot University

May 2007

Phenporn Thongkamsuk. (2007). *The Effect of Some Factors on Ability to Live Democratically of Prathomsuksa 6 Students in Bangkok*. Master Thesis, M.Ed. (Educational Research and Statistics). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor committee: Assoc. Prof. Dr. Boonchird Pinyoanuntapong , Dr. Prasana Chularut.

The main purpose of this study was to investigate the relationship and data weight of factors affecting the ability to live democratically both in general and in individual areas. The samples were 459 Prathomsuksa 6 students under the jurisdiction of Bangkok Metropolitan Administration selected by using two-stage cluster sampling. The instruments used in the research were the questionnaire about the styles of looking after the children - over-possessive parents, attention parents, and over-permissive parents, the questionnaire to measure ethical reasons, the questionnaire to measure the belief of inner power, and the questionnaire to measure the ability to live democratically with others in three areas the respects of personal right, public right and regulations; the involvement for public advantages; and the use of reasons to solve problems together. Their reliabilities were between 0.74 and 0.89. The data were analyzed by using multiple regression (MR) and multivariate multiple regression (MMR).

The results of study revealed that

1. The multiple correlation between each area of the factors and their ability to live democratically was 0.58 in general. When considering in the individual areas, it was found that the Wilk's Lambda (Λ) of mutual regression coefficient of three variables was 1.21. The multiple correlations between each area of the factors and each dependant variable were 0.73, 0.77 and 0.68, and their mutual variations were 53%, 59% and 46% with the statistical significance of .01 for all.

2. The data weight of each area of the factors affected their ability to live democratically with the statistical significance of .01 The first three factors were the dummy of economic status comparing between middle class and high class families ($\beta = 0.73$), the dummy of parents' education levels comparing between lower and higher than bachelor degree ($\beta = 0.72$), and the ethical reasons ($\beta = 0.67$). When considering in the individual areas, the factors affecting dependant variables in each example with the statistical significance of .01 were the dummy of parents' education levels comparing between lower and higher than bachelor degree ($\beta = 1.13$), the ethical reasons ($\beta = 0.99$), attention parents style of looking after the children ($\beta = 0.93$), and the dummy of genders comparing between female and male ($\beta = 0.93$).

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร
ของ
เพ็ญพร ทองคำสุก

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2550

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

.....ประธาน
(อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ดร.พาสนา จุฬรัตน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ดร.พาสนา จุฬรัตน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาเอาใจใส่ให้คำปรึกษาเป็นอย่างดีของ คณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ ในฐานะประธานที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ดร.พาสนา จุลรัตน์ ในฐานะกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ชวลิต รวยอาจิ้น และรองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ และได้ให้คำแนะนำที่ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และที่สำคัญยิ่งผู้วิจัยขอกราบระลึกถึงพระคุณครูอาจารย์ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษาทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุภรณ์ ลิ้มบริบูรณ์ อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ ดร.เปรมสุรีย์ เชื้อมทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมหมาย มหาบรรพต และอาจารย์สุภัทรา โกชะโยธิน ที่ได้กรุณาตรวจสอบและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้และเก็บข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ ผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ นายสมนึก ทองคำสุก และนางละออง ทองคำสุก ซึ่งเป็นบิดาและมารดาและครอบครัวที่ให้อำนาจใจ ความหวังใจ ทำให้ลูกประสบความสำเร็จในการศึกษา รวมทั้งขอขอบคุณผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และนางสาวศิริพร สลึงค์ นางสาวเพิ่มพร ลักขณาวรรณกุล เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ทุกคน ที่เป็นกำลังใจและคอยช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอด

คุณค่าทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากปริญญานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยน้อมรำลึกและบูชาพระคุณแก่บุพการีของผู้วิจัย และบูรพาจารย์ทุกท่านที่อยู่เบื้องหลังในการวางรากฐานการศึกษาให้กับผู้วิจัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เพ็ญพร ทองคำสุก

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	จุดมุ่งหมายของการวิจัย	3
	ความสำคัญของการวิจัย	3
	ขอบเขตของการวิจัย	3
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	3
	ตัวแปรที่ศึกษา	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
	สมมติฐานของการวิจัย	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย	11
	ความหมายของความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย	11
	ลักษณะของความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ...	12
	มาตรฐานโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	
	พ.ศ.2541	15
	การอบรมเลี้ยงดู	18
	ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู	18
	ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู	19
	รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู	20
	เหตุผลเชิงจริยธรรม	23
	ความหมายของจริยธรรม	23
	ลักษณะทางจริยธรรมของบุคคล	24
	ทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรม	24
	ความเชื่ออำนาจในตน	29
	ความหมายของความเชื่ออำนาจในตน	29
	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่ออำนาจในตน	30
	การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว	34
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย	45
	การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	45
	เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
	ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	57
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	57
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	58
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	63
	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	77
	สังเขปจุดมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย	77
	สรุปผลการวิจัย	80
	อภิปรายผล	81
	ข้อเสนอแนะ	83
	บรรณานุกรม	85
	ภาคผนวก	93
	ประวัติย่อผู้วิจัย	111

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก	28
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	47
3	ค่าสถิติพื้นฐานด้านข้อมูลส่วนบุคคล.....	65
4	ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิต ประชาธิปไตย	66
5	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (r) ระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถใน การอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย	68
6	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วม กับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย	70
7	ค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผล ต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย	71
8	ค่าการทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัวของตัวแปร แต่ละด้านที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิต ประชาธิปไตย จำแนกรายด้าน	73
9	ค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผล ต่อด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม	74
10	ค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผล ต่อด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม	75
11	ค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผล ด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน	76
12	ค่าความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัด การอบรมเลี้ยงดู	95
13	ค่าความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัด เหตุผลเชิงจริยธรรม	95
14	ค่าความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัด ความเชื่ออำนาจในตน	96
15	ค่าความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัด ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย	96

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นการปกครองที่เหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทย เพราะเป็นระบอบที่ได้ตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ คำนึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ และในขณะเดียวกันก็ไม่ได้กระทบกระเทือนถึงคนกลุ่มน้อย (เชิดศักดิ์ ศิริสุข. 2543 : 1) เพราะการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นการยอมรับความสำคัญของสิทธิเสรีภาพของบุคคลอันเป็นไปตามกฎหมายกำหนด เช่น การพูด การแสดงความคิดเห็น การนับถือศาสนา การเลือกประกอบอาชีพ การกระทำการอื่น ๆ ที่ทำให้สังคมได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับสังคมประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ขึ้นได้ ถ้าประชาชนเข้าใจและมีวิถีชีวิตประชาธิปไตย (อมร รักษาสัตย์. 2543 : 275)

ในสภาพสังคมปัจจุบันแม้ว่ามีการเคารพกติกาประชาธิปไตยมากขึ้นอย่างไรก็ตาม ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักประชาธิปไตย ขาดการปลูกฝังให้มีวิถีชีวิตประชาธิปไตยและระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนขาดจิตสำนึกในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่พลเมืองที่ดี การที่จะพัฒนาประชาธิปไตยให้ไปสู่ความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับกรอบมโนทัศน์ของสถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษาที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการพัฒนาประชาธิปไตยให้เยาวชนมีจิตใจเป็นประชาธิปไตย มีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อการปกครองต่อระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และมีพฤติกรรมประชาธิปไตย และนำเอาหลักประชาธิปไตยมาใช้ในชีวิตประจำวัน (เชิดศักดิ์ ศิริสุข. 2543 : 3)

การศึกษาจึงเป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนประสบการณ์ชีวิตอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยเริ่มที่ตัวเด็กเป็นสำคัญ โรงเรียนจะต้องสะท้อนความเป็นจริงของสังคมและเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้มีคุณค่าทั้งต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติ และประชาคมโลก (พิชิต ฤทธิ์จรรยา. 2541 : 12) อีกทั้งการศึกษา คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนในสังคมการยกระดับการศึกษาของพลเมืองให้สูงขึ้น เนื่องจากการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้คนมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดีต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนในโรงเรียน สามารถส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี และยังทำให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของประเทศ ทุกฝ่ายจึงเห็นตรงกันว่าการศึกษามีความสำคัญสูงสุดในการสร้างชาติ (จิราภรณ์ ศิริทวี. 2541 : 38) โดยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ส่งเสริมการเรียนแบบมีส่วนร่วมจะช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยในตัวเด็กและติดตัวเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ในปัจจุบันการศึกษาจึงเป็นประเด็นที่ถูกกล่าวถึงอย่างมาก เพราะอนาคตของแต่ละประเทศจะขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางการศึกษาของเยาวชนในวันนี้เป็นหลัก (แจ๊ค อิงค์ธเนศ และมินทร์ อิงค์

ชเนศ. 2540 : 127) ดังนั้นการศึกษา มีความสำคัญและมีประโยชน์มากจริง แต่จะต้องเป็นการจัดการศึกษาชนิดที่มีคุณภาพ ช่วยให้คนฉลาดประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างเป็นประโยชน์และมีจิตสำนึกในสังคม ในอันที่จะช่วยสร้างสังคมให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนเป็นประชาธิปไตย และเป็นธรรมขึ้นด้วย (วิทยากร เชียงกูล. 2541 : 7)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด ๑ บททั่วไป ในมาตรา 6 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาไว้ว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (พิชัย นิลทองคำ. 2542 : 1) ซึ่งเป็นวิธีการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพทั้งกายและวาจา ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎหมายและกฎเกณฑ์ของสังคม และร่วมกันรับผิดชอบและทำประโยชน์เพื่อความสำเร็จของส่วนร่วม ตลอดจนการใช้สติปัญญา และเหตุผลในการแก้ปัญหาทั้งมวล (อมร รักษาสัตย์. 2543 : 263) ดังนั้นความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นคงมิใช่เพียงแค่อสอนให้นักเรียนรู้ว่าสังคมคืออะไร แต่ควรปลูกฝังให้เกิดเป็นวิถีชีวิตของนักเรียนในชีวิตประจำวัน ซึ่งทางโรงเรียนต้องสร้างจิตสำนึกประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนทุกคนทั้งในด้านการระบอบธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม โดยนำกระบวนการประชาธิปไตยสู่การปฏิบัติจริงในโรงเรียน จนทำให้นักเรียนมีความรู้ทักษะ และเจตคติที่ถูกต้องต่อระบอบประชาธิปไตย และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนร่วมทำงาน กันอย่างสันติวิธี รู้จักการประนีประนอม คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม รู้จักเสียสละ ใช้ปัญญาหรือเหตุผล และความถูกต้องในการตัดสินใจปัญหา ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นสมาชิกและพลเมืองที่ดีของสังคม มุ่งอบรมให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีทักษะในการคิดรู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ รู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันย่อมนำไปสู่คุณภาพของสังคมที่มนุษย์อยู่อาศัย (อภิญา สิงห์สมบัติ. 2545 : 2)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน และผู้วิจัยเห็นว่ามียังปัจจัยอีกหลายประการ ได้แก่ เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดู เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน น่าจะมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าปัจจัยดังกล่าวนี้มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยหรือไม่ และมีด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย อันจะเป็นแนวทางและประโยชน์ต่อครู อาจารย์ผู้สอน ผู้ที่เกี่ยวข้องให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ซึ่งจะได้นำเอาปัจจัยเหล่านี้ไปส่งเสริมพัฒนานักเรียน และปลูกฝังการดำรงวิถีชีวิตประชาธิปไตยต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและแยกรายด้าน โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาคำแนะนำนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงระดับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย และทำให้ทราบว่าเพศ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดู เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยหรือไม่ รวมทั้งเมื่อจำแนกเป็นด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม และด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน ซึ่งทำให้ทราบว่าปัจจัยด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางให้พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมปัจจัยด้านต่างๆ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 73 โรงเรียน มีจำนวน 169 ห้องเรียน และมีจำนวนนักเรียน 5,517 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร จำนวน 459 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two Stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ประกอบด้วยตัวแปรต่างๆ ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 เพศ

1.1.1 เพศหญิง

1.1.2 เพศชาย

1.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

1.2.1 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ

1.2.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง

1.2.3 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูง

1.3 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

1.3.1 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

1.3.2 ระดับการศึกษาปริญญาตรี

1.3.3 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

1.4 การอบรมเลี้ยงดู

1.4.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม

1.4.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่

1.4.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ

1.5 เหตุผลเชิงจริยธรรม

1.6 ความเชื่ออำนาจในตน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม

2.2 ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม

2.3 ด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย หมายถึง การนำเอาหลักการประชาธิปไตยมาใช้ในชีวิตประจำวันจนเป็นนิสัย หรือเป็นวิถีทางแห่งชีวิตตามแบบแผน ที่สังคมยอมรับ อันได้แก่ การเคารพสิทธิ เสรีภาพและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกัน ทั้งทางกาย วาจาและใจ เคารพต่อกฎระเบียบของสังคม มีการแบ่งปัน ร่วมงานกัน และใช้เหตุผลในการตัดสินใจ รวมทั้งปฏิบัติตนได้เหมาะสมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การศึกษาค้นคว้าวิจัยยึดหลักตาม

แนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 15) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวมและกฎระเบียบของสังคม หมายถึง การรู้จักเคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์ เคารพซึ่งกันและกันทางกาย เคารพซึ่งกันและกันทางวาจา เคารพสิทธิของผู้อื่น เคารพในความคิดเห็นของบุคคลอื่น เคารพในกฎระเบียบของสังคม มีเสรีภาพโดยให้ความคุ้มครองเสรีภาพต่าง ๆ และมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

1.2 ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม หมายถึง การรู้จักเสียสละพิจารณาตามเหตุผลและความเหมาะสม มีความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกับหมู่คณะ ไม่ละเลยเพิกเฉยต่อการกระทำใดๆ ที่จะเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมตามความสามารถและโอกาส การรู้จักอดทนอดกลั้นเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม และมีความสมัครสมานสามัคคีกลมเกลียว

1.3 ด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาร่วมกัน หมายถึง การรู้จักใช้เหตุผล และสติปัญญาไตร่ตรองในการดำเนินชีวิต ยอมรับความคิดเห็นของกลุ่ม และพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไขปัญหาโดยใช้เหตุผลร่วมกัน

2. ปัจจัยบางประการ หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ประกอบด้วย

2.1 เพศ หมายถึง ลักษณะทางพันธุกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นเพศหญิงหรือเพศชายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

2.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง รายได้ของครอบครัวที่ได้รับในแต่ละเดือน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

2.2.1 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ หมายถึง ครอบครัวมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท

2.2.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง หมายถึง ครอบครัวมีรายได้ 10,000 – 15,000 บาท

2.2.3 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูง หมายถึง ครอบครัวมีรายได้มากกว่า 15,000 บาท

2.3 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ที่ดูแลนักเรียน ซึ่งอาจเป็นบิดาหรือมารดา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

2.3.1 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี หมายถึง ผู้ปกครองของนักเรียนไม่ได้ศึกษาหรือจบการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

2.3.2 ระดับการศึกษาปริญญาตรี หมายถึง ผู้ปกครองของนักเรียนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี

2.3.3 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี หมายถึง ผู้ปกครองของนักเรียนจบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี

2.4 การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา หรือผู้เลี้ยงที่ปฏิบัติต่อเด็ก ซึ่งเด็กสามารถรับรู้หรือรู้สึกได้ต่อการอบรมเลี้ยงดูนั้น ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูตามทฤษฎีของบอมรินด์ (Baumrind. 1975 : 270-285) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

2.4.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม หมายถึง เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่พยายามควบคุมพฤติกรรมของเด็ก ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่พ่อแม่ต้องการอย่างสมบูรณ์แบบ โดยพยายามปลูกฝังให้เด็กทำตาม ด้วยความคาดหวังว่าเด็กจะต้องกลายเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับและมีคุณค่า แต่ไม่มีการปรึกษาหารือเด็ก ยอมรับเด็กน้อย ไม่ไว้วางใจ ไม่ตอบสนองความต้องการของเด็ก และแสดงความไม่พอใจถ้าเด็กขัดขืนไม่ทำตาม เด็กจึงต้องทำตามพ่อแม่ทุกอย่างโดยไม่มีข้อขัดแย้ง

2.4.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ หมายถึง พ่อแม่ที่ยังคงมีการควบคุมความประพฤติของเด็ก แต่ขณะเดียวกันก็พยายามอธิบายเหตุผลประกอบการกระทำด้วยการอธิบายกฎเกณฑ์ที่เด็กจะต้องประพฤติ และมีการยอมรับเด็กในระดับสูงตอบสนองความต้องการของเด็ก เด็กได้เป็นตัวของตัวเองตามสมควร พ่อแม่ทำให้เด็กรู้สึกที่ไม่ถูกควบคุมและไม่เป็นอิสระมากเกินไป

2.4.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ หมายถึง พ่อแม่ที่ไม่มีความต้องการที่จะควบคุมพฤติกรรมของเด็ก และเห็นว่าตัวพ่อแม่เองไม่มีสิทธิ์ที่จะไปควบคุมเด็ก ให้การยอมรับและตอบสนองความต้องการของเด็กสูง ไม่มีการประเมินเด็ก ไม่สร้างกฎเกณฑ์ในบ้านที่เด็กต้องทำตาม ไม่มีการเรียกร้องหรือการสั่งให้เด็กทำตามพ่อแม่ ปล่อยให้ไปทำตามความต้องการของเด็กทุกอย่างโดยไม่จำกัดขอบเขต

2.5 เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลให้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ ซึ่งเหตุผลนี้จะแสดงให้เห็นเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่มีอยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ การศึกษาค้นคว้าวิจัยยึดหลักเหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ขั้น ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg. 1971 : 64-65) ดังนี้

ระดับที่ 1 คือ ระดับก่อนเกณฑ์ (Preconvention Level) ได้แก่

ขั้นที่ 1 หลักการเชื่อฟังเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ หมายถึง ขั้นที่บุคคลมุ่งที่จะไม่ให้ตนเองถูกลงโทษทางกาย เพราะกลัวความเจ็บปวดที่ได้รับ และยอมทำตามคำสั่งผู้ใหญ่ เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือตน

ขั้นที่ 2 ใช้หลักการแสวงหารางวัลและการแลกเปลี่ยน หมายถึง ขั้นที่บุคคลจะเลือกกระทำพฤติกรรมในสิ่งที่นำความพอใจมาสู่ตนเท่านั้น

ระดับที่ 2 คือ ระดับตามเกณฑ์ (Conventional Level) ได้แก่

ขั้นที่ 3 ใช้หลักการทำตามหน้าที่ผู้อื่นเห็นชอบ หมายถึง ขั้นที่บุคคลไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อนหรือผู้มีความใกล้ชิดกับตน

ขั้นที่ 4 ใช้หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม หมายถึง ขั้นที่บุคคลมีความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งในสังคมของตน จึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามเกณฑ์ต่างๆที่สังคมของตนกำหนด

ระดับที่ 3 คือ ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post Conventional Level or Principle Level) ได้แก่

ขั้นที่ 5 ใช้หลักการทำตามคำมั่นสัญญา หมายถึง ขั้นที่บุคคลเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ สามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้

ขั้นที่ 6 ใช้หลักการยึดอุดมคติสากล หมายถึง ขั้นที่บุคคลจะแสดงทั้งการมีความรู้สากลนอกเหนือกฎเกณฑ์ในสังคมของตน เลือกที่จะทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะคำนึงเหตุผลของการรับผิดชอบ

2.6 ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อของบุคคลว่าตนสามารถที่จะทำให้เกิดผลดีหรือผลเสียแก่ตนได้ดังนั้นสิ่งที่ได้รับอยู่นั้นเกิดจากการกระทำของตนเอง โดยไม่เชื่อโชคชะตาหรือความบังเอิญ และยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง การศึกษาค้นคว้าวิจัยยึดหลักความเชื่ออำนาจในตนตามแนวคิดของดวงเดือน แซ่ตั้ง (2532 : 22)

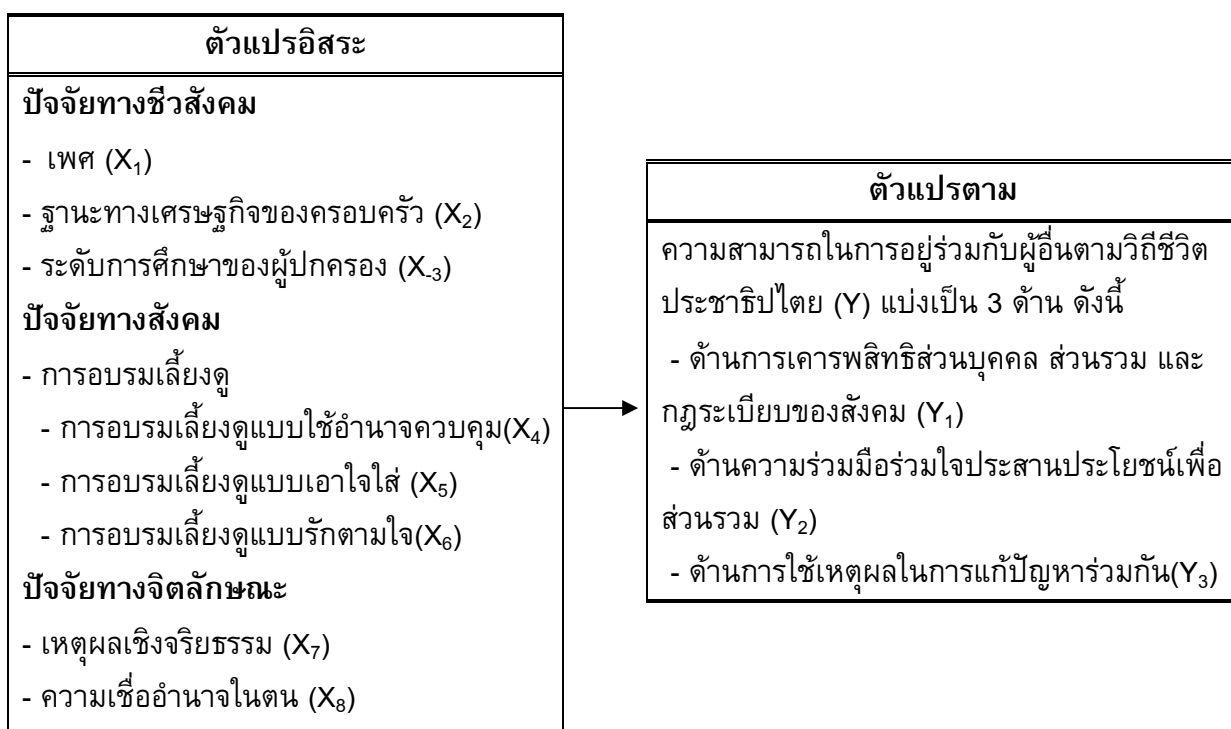
3. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง บุคคลหรือนักวิชาการที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาโททางด้านการวัดผลการศึกษาหรือทางด้านจิตวิทยา จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับตัวแปรหรือคุณลักษณะที่นิยามไว้

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยนั้น เป็นการนำเอาหลักประชาธิปไตยมาใช้ในชีวิตประจำวันจนเป็นวิถีแห่งชีวิตตามแบบแผนที่ดีสังคมยอมรับ ดังนั้นผู้วิจัยจึงแบ่งการวัดความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคลส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม และด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 27-29) และผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยบางประการเพื่อนำมาใช้อธิบายความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ปัจจัย คือ 1. ปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนะ นิลรัตน์ (2519 : 39-44) ที่ศึกษาทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 2 ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยทั้งทางด้านการระบธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญารธรรมไม่แตกต่างกัน นอกจากนั้นฤกษ์ชัย คุณูปการ (2547 : 68-69) ได้กล่าวถึง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และระดับการศึกษา

ของผู้ปกครองว่าเป็น ปัจจัยที่ช่วยในการอธิบายความแตกต่างด้านจิตลักษณะและพฤติกรรม ประชาธิปไตย 3 ด้าน 2. ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู แบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ ผู้วิจัยยึดหลักตามแนวคิดของบอมรินด์ (Baumrind. 1975 : 270-285) ซึ่งสอดคล้องกับ สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2537 : 60-61) ที่กล่าวว่า พัฒนาการสังคมของเด็กมักจะขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดูทางบ้าน บางครอบครัวมักจะสนับสนุนและให้แรงเสริมพฤติกรรมเด็กที่เรียบร้อยและเงียบ บางครอบครัวให้แรงเสริมพฤติกรรมที่ค่อนข้างก้าวร้าว แต่ที่สำคัญ คือ ความรักและความอบอุ่นที่เด็กได้รับจากพ่อแม่ทำให้เด็กกล้ามีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น 3. ปัจจัยทางจิตลักษณะ ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม ผู้วิจัยยึดหลักตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg. 1971 : 64-65) ความเชื่ออำนาจในตน ผู้วิจัยยึดหลักตามแนวคิดของดวงเดือน แซ่ตั้ง (2532 : 22) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชัย สุพรรณทอง (2544 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม การเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ พบว่า นักศึกษาที่มีความเชื่ออำนาจในตน ทางด้านการเมืองสูง เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมสูง

จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและแยกรายด้าน โดยมีสมมติฐาน ดังนี้

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. ปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
 - 1.1 ความหมายของความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
 - 1.2 ลักษณะของความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
 - 1.3 มาตรฐานโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2541

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

- 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู
 - 2.1.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู
 - 2.1.2 ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู
 - 2.1.3 รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู
- 2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรม
 - 2.2.1 ความหมายของจริยธรรม
 - 2.2.2 ลักษณะทางจริยธรรมของบุคคล
 - 2.2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรม
- 2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่ออำนาจในตน
 - 2.3.1 ความหมายของความเชื่ออำนาจในตน
 - 2.3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่ออำนาจในตน

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

1.1 ความหมายของความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

พระราชพิธีโมลี (สุรตี อำนวยศิริ. 2534 : 16 ; อ้างอิงจาก พระราชพิธีโมลี. 2521 : 109) ได้ให้ความหมายของการอยู่ร่วมกันว่า

1. การแสดงกิริยาอาการต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยความสุภาพ มีมารยาท มีน้ำใจช่วยเหลือทำกิจธุระที่เกิดขึ้นของเพื่อนด้วยความเต็มใจ
2. การเจรจากับเพื่อนมนุษย์ด้วยคำสุภาพ อ่อนหวาน มีประโยชน์และสมานประโยชน์ รวมทั้งการกล่าวคำตักเตือนกันด้วยความหวังดีโดยบริสุทธิ์ใจ
3. การยิ้มแย้มแจ่มใสเข้าหากัน และคิดทำประโยชน์ให้แก่กันด้วยจิตเมตตา ปราศจาก ตีต่อกันเป็นที่ตั้ง
4. การมีน้ำใจแบ่งปันของกินของใช้แม้เล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ตนได้มาให้แก่กัน ไม่เก็บซ่อนหรือหวงไว้บริโภคใช้สอยเพียงคนเดียว
5. การประพฤติตนดีงาม มีมารยาทเรียบร้อย รักษาระเบียบวินัย ไม่ล่วงเกินผู้อื่น และไม่ทำตัวให้เป็นที่น่ารังเกียจของผู้อื่น
6. การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเห็นร่วมกัน ตกลงกันได้กับหมู่คณะ ไม่ถือมั่นไปตามลำพัง

ประเทิน มหาพันธ์ (2515 : 75) กล่าวว่า มนุษย์เราจะอยู่ร่วมกันได้ด้วยดี ก็คือ ต้องมีความจริงใจต่อกันไม่ใช่ปากพูดอย่างหนึ่งแต่ปฏิบัติต่อกันอีกอย่างหนึ่ง คอยประทุษร้ายต่อกันทั้งทางกายทางวาจา เมื่อต่างคนต่างไม่เชื่อต่อกัน ต่างคนต่างประทุษร้ายต่อกัน ต่างคนต่างระแวงกัน ต่างคนก็ต่างระวังตัว เช่นนี้แล้ว จะอยู่ร่วมกันได้อย่างไร ความจริงใจต่อกันจึงเป็นเรื่องสำคัญการอยู่ร่วมกันหมู่คณะมิใช่ทำได้ง่าย ๆ ต้องอาศัยศิลปะจึงจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยระดับประถมศึกษา (กรมวิชาการ. 2526 : 27) ได้ให้ความหมายของการอยู่ร่วมกันว่า มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ เริ่มตั้งแต่การอยู่ร่วมกันกับครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จนถึงประเทศชาติ ตลอดจนถึงโลก จะอยู่คนเดียวแต่ลำพังโดยไม่พึ่งพาอาศัยกันไม่ได้ ในการอยู่ร่วมกันจำเป็นต้องมีหลักธรรมสำหรับปฏิบัติต่อกัน คือ ความสามัคคี ความเสียสละ การให้อภัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและความเห็นอกเห็นใจกัน หากหมู่คณะใดยึดหลักธรรมในการอยู่ร่วมกัน จะทำให้หมู่คณะนั้นหรือประเทศชาตินั้น ๆ มีความสุข ความเจริญ

จอห์น ดิวอี้ (Dewey. 1967 : 81-89) และคัสเซล (Kessel. 1970 : 3-4) ได้เน้นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน โดยให้ความหมายของประชาธิปไตยไปในลักษณะ คือ แบบการปกครองแบบวิถีชีวิต ซึ่งแบบวิถีชีวิต คือ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ 3

ประการ คือ ประการแรกมีคารวะธรรม ประการที่สองมีความสามัคคีธรรม ประการที่สามมีปัญญาธรรม

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2541 : 61-62) กล่าวไว้ในคำบรรยายเรื่อง ความอยู่รอดของสังคมไทยกับการพัฒนานิย และสร้างเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยว่า “ประชาธิปไตย เป็นวัฒนธรรมของการอยู่ร่วมกันของคนในประชาคมใด ประชาคมหนึ่งหรือหลายๆ ประชาคมที่ถือหลักการใช้สิทธิใช้เสียงเพื่อประโยชน์ส่วนรวมกันอย่างเสมอภาค” ดังนั้น ประชาธิปไตยจึงเป็นเรื่องการยอมรับหลักการอยู่ร่วมกันและต้องสำนึกในหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลที่พึงมีต่อกัน สามารถร่วมมือร่วมใจกันทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมได้ ชีวิตประจำวันของบุคคลทุกคนซึ่งจะต้องเป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้ประชาธิปไตย ในรูปแบบการปกครองดำเนินไปด้วยดี

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 9) ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตย ดังนี้ คำว่า “ประชาธิปไตย” มีต้นกำเนิดมาจากภาษากรีก ซึ่งมีความหมายดั้งเดิมว่า หมายถึง “การปกครองโดยชนหมู่มาก” หรือ “การปกครองโดยมหาชน” ส่วนความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” ที่เกิดขึ้นภายหลังนั้น “ประชาธิปไตย” หมายถึง ปรัชญาสังคมมนุษย์หรือวิถีชีวิตที่ยึดถืออุดมคติ และหลักการที่กำหนดแบบแผนแห่งพฤติกรรมระหว่างมนุษย์ในสังคม ในกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

เอ็ดเวิร์ด และซูเซอร์ (Edward and Zurcher. 1968 : 107-108) ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตย สรุปได้ว่า เป็นการปกครองโดยประชาชนซึ่งในทางปฏิบัติ หมายถึง อำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลจะต้องขึ้นอยู่กับเสียงส่วนใหญ่ โดยแต่ละคนสามารถออกเสียงได้คนหนึ่งเสียง แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องให้ความคุ้มครองเสียงข้างน้อยด้วย

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย หมายถึง การนำเอาหลักการประชาธิปไตยมาใช้ในชีวิตประจำวันจนเป็นนิสัยหรือเป็นวิถีทางแห่งชีวิตตามแบบแผนที่สังคมยอมรับ อันได้แก่ การเคารพสิทธิ เสรีภาพและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกัน ทั้งทางกาย วาจาและใจ เคารพต่อกฎระเบียบของสังคมมีการแบ่งปันร่วมงานกัน และใช้เหตุผลในการตัดสินใจ รวมทั้งปฏิบัติตนได้เหมาะสมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

1.2 ลักษณะของความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

จากความหมายความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยนั้น พอสรุปได้ว่าความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย คือ การดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยที่จะต้องตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเองและผู้อื่น ต้องเคารพในความเสมอภาคของมนุษย์ และจำเป็นต้องมีคุณลักษณะหรือลักษณะนิสัยที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย

ทิศนา แชมมณี (2536 : 7) และดุสิต โกณสันเทียะ (2538 : 56) ได้แสดงความคิดเห็นไว้คล้ายคลึงกันกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ดังต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบ หมายถึง ความไว้วางใจได้ ความผูกพันกับงาน ความละเอียดรอบคอบ การทำงานอย่างเต็มความสามารถ มีความมานะพากเพียรพยายาม

2. ความมีจิตใจกว้าง หมายถึง พร้อมที่จะยอมรับความคิดเห็น หรือแนวทางการแก้ปัญหาตลอดจนยอมรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ ยอมรับความเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีเหตุผลและมีน้ำใจนักกีฬา

3. การมีเมตตา หมายถึง คำนึงถึงปัญหาและความต้องการของผู้อื่น การให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ไม่มุ่งร้ายทำลายกัน การเคารพในสิทธิของผู้อื่น และมีน้ำใจยุติธรรม

4. การมีสามัคคีธรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ การประสานความร่วมมือ ร่วมใจ ช่วยเหลืองานกลุ่ม ร่วมคิด ร่วมทำ และมีความกระตือรือร้นในการทำงาน

5. ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง กล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ เชื่อมมั่นในตนเอง และมีความคิดอิสระ กล้ารับผิดชอบ และมีความซื่อสัตย์สุจริต

6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง ใช้ความคิดและทฤษฎีใหม่ในการแก้ปัญหา และมีการประเมินผลงานของตนเอง และผู้ร่วมงานอยู่เสมอ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต. 2541 : 61) ได้อธิบายว่า ประเพณีของประชาธิปไตยที่ประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติเป็นประจำ มี 3 ประการ คือ

1. การให้ความเคารพซึ่งกันและกัน คือ “การะชาธรรม” หมายถึง ทุกคนต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทั้งทางกาย วาจา และความคิด ทุกคนย่อมเคารพในความคิดของคน ย่อมมีการให้โอกาสและเคารพต่อความคิดของทุกคน ถ้าถือเป็นหลักการอย่างเคร่งครัดจริงๆ แล้วการล่วงเกินผู้อื่น การทำร้ายผู้อื่น การโกรธผู้อื่น ย่อมเป็นการไม่เคารพซึ่งกันและกัน และผิดหลักประชาธิปไตยทั้งสิ้น

2. มีการแบ่งปันร่วมมือประสานกันคือ “สามัคคีธรรม” หมายถึง การที่บุคคลมีความสามารถในด้านใด ก็รับอาสางานไปทำไม่บ่าเบียด ไม่หลีกเลียง ทุกคนจะให้ความร่วมมือและประสานงานกันตามอรรถภาพ ตามแผนงานที่ได้ตกลงร่วมกันไม่มีการถ่วงถ่วงถ่วง

3. มีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา คือ “ปัญญาธรรม” หมายถึง การร่วมมือกันมีความสามัคคี ซึ่งรวมไปถึงการได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาปัญญา เพื่อนำมาใช้ในการร่วมมือกัน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 63-67) ได้กล่าวถึงความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนในชั้นประถมศึกษา และคุณลักษณะที่ใช้เป็นเกณฑ์วัดพฤติกรรมประชาธิปไตยทั้ง 3 ด้าน คือ การะชาธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม ไว้ดังนี้

1. การระชมรม ได้แก่

1.1 เคารพในร่างกาย คือ แสดงความเคารพครูทุกครั้งทีพบ เคารพเพื่อน เคารพบิดามารดา ก่อนและหลังกลับจากโรงเรียน เคารพผู้ใหญ่ทุกครั้งทีพบ เชื่อฟังในคำกล่าว ตักเตือนไม่แสดงกิริยาท่าทางหยาบคาย มีความเคารพนอบน้อมต่อทุกคน

1.2 เคารพทางวาจา คือ การพูดกับเพื่อน ครู พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ และคนอื่นด้วย ถ้อยคำไพเราะ มีหางเสียงทุกครั้ง ใช้คำแทนชื่อตนเองทีเหมาะสม ไม่กล่าวถึงบุคคลอื่นในแง่ร้าย สรรเสริญผู้อื่นด้วยความจริงใจ พูดแสดงความคิดเห็นในสิ่งทีเป็นจริง ไม่กล่าวอ้างโดยไม่ตรงกับความเป็นจริง

1.3 เคารพในความคิดเห็น คือ การตั้งใจฟังครู เพื่อน อภิปราย และทุกครั้งต้องติดตามด้วยว่าถูกต้องหรือไม่ เชื่อถือได้หรือไม่ ไม่พูดแซงโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่แสดงกิริยามารยาทไม่เหมาะสม ในขณะทีมีการแสดงความคิดเห็น เช่น ทำเสียงดัง พูดขึ้นลอยๆ และต้องฟังผู้อื่นและคิดตามไปด้วยจนจบ จนพิจารณาว่าควรคัดค้านหรือสนับสนุน ถ้าผู้อื่นหรืออภิปรายไม่ตรงกับความคิดเห็นของตนเอง ต้องฟังให้จบ และไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง

1.4 เคารพในกฎเกณฑ์ คือ การปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มอย่างเคร่งครัด ปฏิบัติตามกฎหมายของห้องเรียน กฎของโรงเรียน ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี กฎหมาย กฎจราจร ไม่ลักขโมย เชิญธงชาติในวันสำคัญ ถวายความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมวงศานุวงศ์ ทำตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เว้นการปะทะทำร้ายต่อชีวิตผู้อื่นในฐานะทีเป็นพุทธศาสนิกชน

1.5 เคารพในสิทธิของผู้อื่น คือ ไม่ทำความรำคาญให้ผู้อื่น ไม่หยิบของผู้อื่น และไม่ล่วงล้ำสถานที่ของบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ทำให้สมบัติผู้อื่นเสียหาย เข้าแถวรับการบริการทุกครั้ง ไม่ทำให้อื่นเจ็บกายและอับอาย ไม่ถือประโยชน์จากสาธารณะสมบัติแต่ฝ่ายเดียวและไม่ทำลายสาธารณสมบัติให้เสียหาย

2. สามัคคีธรรม ได้แก่

2.1 ร่วมกันทำงาน ทั้งกายและใจ

2.2 มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในหมู่คณะ

2.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2.4 รับผิดชอบต่อหน้าที่ทีได้รับมอบหมายจากส่วนรวมและหน้าที่ต่อสังคม

2.5 การรู้จักประสานประโยชน์โดยถือประโยชน์ของส่วนรวม หรือของชาติเป็นที่ตั้ง ได้แก่ การทำงานร่วมกันอย่างสันติวิธีรู้จักการประนีประนอม มีการเสียสละความสุขส่วนตนหรือหมู่คณะเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมหรือของชาติ

2.6 ร่วมมือในการทำงาน หรือทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดร่วมกัน โดยมีบุคคลผู้ร่วมงานตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ในการร่วมกันทำงานนี้ จะต้องมีการวางแผนในการทำงานร่วมกัน

คิดร่วมกัน และทำร่วมกัน เมื่อถึงขั้นตอนของการทำงานก็ช่วยเหลือกันอย่างตั้งใจจริง ไม่หลีกเลี่ยงหรือทำแบบเอาเปรียบผู้อื่น

3. ปัญญาธรรม ได้แก่

3.1 การไม่ถือตนเป็นใหญ่ คือ การรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การยอมรับฟังและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนมากในที่ประชุมหรือในการทำงานต่างๆ และการรู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

3.2 เน้นการใช้ปัญญา คือ ใช้เหตุผล และความถูกต้องในการตัดสินใจปัญหาหาข้อสรุป ไม่ใช่เสียงข้างมากในการตัดสินใจปัญหาเสมอไป

3.3 เมื่อมีปัญหาใดเกิดขึ้น หรือมีเรื่องที่จะต้องตัดสินใจทุกคนต้องร่วมกันคิด และช่วยกันตัดสินใจ โดยใช้เหตุผล

3.4 ในกรณีที่มีปัญหาโต้แย้งในหมู่คณะ จะต้องพยายามอภิปรายจนกระทั่งสามารถชักจูงให้ทุกคนเห็นคล้อยตามเมื่อเกิดกรณีที่ต่างก็มีเหตุผลที่ดีด้วยกัน และไม่อาจชักจูงให้กลุ่มหันไปทางใดทางหนึ่งได้เท่านั้นจึงจะใช้วิธีการออกเสียง

1.3 มาตรฐานโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2541

มาตรฐานโรงเรียน คือ สภาพที่พึงประสงค์ในเชิงคุณภาพและปริมาณซึ่งแสดงได้โดยประสิทธิภาพของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มาตรฐานสามารถแสดงให้เห็นได้ทั้งในเชิงวิจัย กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ประกอบด้วย มาตรฐานด้านผลผลิต ได้แก่ มาตรฐานคุณภาพนักเรียนทั้งระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น มาตรฐานด้านกระบวนการ ได้แก่ มาตรฐานการเรียนการสอน และ มาตรฐานการบริหารโรงเรียน มาตรฐานด้านปัจจัย ได้แก่ มาตรฐานวัสดุ ครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 9)

สำหรับองค์ประกอบของแต่ละมาตรฐานได้แบ่งออกเป็นสามส่วน คือ มาตรฐานตัวบ่งชี้ และระดับคุณภาพ ยังมีข้อสังเกตและข้อพิจารณาเพิ่มเติมเป็นพิเศษดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 11)

1. องค์ประกอบของมาตรฐาน มีสาระสำคัญดังนี้

1.1 มาตรฐาน ได้แก่ สภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งระบุถึงสภาพปัจจัย วิธีการดำเนินงาน หรือสภาพผลผลิตที่มีคุณภาพและต้องการให้เกิดขึ้นทุกโรงเรียน

1.2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวแปรที่บอกสภาพหรือคุณภาพในแต่ละมาตรฐาน

1.3 ระดับคุณภาพ ได้แก่ ประเด็นที่ใช้พิจารณาและตัดสินคุณภาพในและตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับหมายถึงคุณภาพผลผลิต หรือกระบวนการที่มีผลน่าพอใจต่างกัน ดังนี้

ระดับคุณภาพ 1 คุณภาพที่มีผลน่าพอใจขั้นต่ำ

ระดับคุณภาพ 2 คุณภาพที่มีผลน่าพอใจค่อนข้างสูง

ระดับคุณภาพ 3 คุณภาพที่มีผลน่าพอใจขั้นสูง

2. มาตรฐานการเรียนการสอน กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทางให้ครูจัดการเรียนการสอน ลักษณะเดียวกันทั้งระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น

3. มาตรฐานคุณภาพนักเรียน กำหนดให้มีตัวบ่งชี้เหมือนกัน ทั้งระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ระดับคุณภาพในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา นั้นกำหนดไว้ทั้งในลักษณะเหมือนกัน ต่างกัน และเหลื่อมกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะตัวบ่งชี้แต่ละตัว

นักเรียนที่มีคุณภาพต้องได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่เหมาะสมอย่างรอบด้านทั้งด้าน ความรู้ ความสามารถ/ทักษะ สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และคุณธรรม จริยธรรมจาก คุณลักษณะดังกล่าวจึงได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 9 มาตรฐาน 20 ตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 15)

มาตรฐานที่ 1 นักเรียนมีความรู้พื้นฐานตามระดับการศึกษา

ตัวบ่งชี้ ความรู้พื้นฐานตามหลักสูตรแต่ละระดับ

มาตรฐานที่ 2 นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาและความสามารถทางคณิตศาสตร์

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความสามารถทางคณิตศาสตร์

มาตรฐานที่ 3 นักเรียนมีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหา

ตัวบ่งชี้ ความสามารถในการคิดและแก้ปัญหา

มาตรฐานที่ 4 นักเรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้และมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความสามารถในการแสวงหาความรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 2 นิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน

มาตรฐานที่ 5 นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวัน/งานอาชีพและ

ความสามารถใช้เทคโนโลยีในการดำรงชีวิต

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความสามารถในการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวัน/งานอาชีพ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความสามารถใช้เทคโนโลยีในการดำรงชีวิต

มาตรฐานที่ 6 นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตย

ตัวบ่งชี้ที่ 1 การเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวมและกฎระเบียบของสังคม

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม

ตัวบ่งชี้ที่ 3 การใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน

- มาตรฐานที่ 7 นักเรียนมีสุขภาพสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์
- ตัวบ่งชี้ที่ 1 การมีน้ำหนัก ส่วนสูงและสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ มาตรฐานเด็กไทย
 - ตัวบ่งชี้ที่ 2 การมีสุขนิสัยในการรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย
 - ตัวบ่งชี้ที่ 3 การมีสุขภาพจิตดี
- มาตรฐานที่ 8 นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข
- ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือและตอบแทนคุณ
 - ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความซื่อตรงต่อหน้าที่และความถูกต้อง
 - ตัวบ่งชี้ที่ 3 การใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างประหยัดและคุ้มค่า
 - ตัวบ่งชี้ที่ 4 การปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบด้วยความมุ่งมั่น รอบคอบและถูกต้อง
- มาตรฐานที่ 9 นักเรียนเห็นคุณค่าอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปวัฒนธรรมและภูมิใจในความเป็นไทย
- ตัวบ่งชี้ที่ 1 การเห็นคุณค่าอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปวัฒนธรรม
 - ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความภูมิใจในความเป็นไทย
- สำหรับมาตรฐานที่ 6 นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 27-29)
- มาตรฐานที่ 6 มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ
- ตัวบ่งชี้ที่ 1 การเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคมในระดับประถมศึกษา มีระดับคุณภาพดังนี้
- ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติตนโดยเคารพสิทธิของบุคคล และกฎระเบียบของสังคม
 - ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติตนโดยเคารพสิทธิของบุคคล สิทธิในทรัพย์สินของส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม
 - ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติตนโดยเคารพสิทธิของบุคคล สิทธิในทรัพย์สินของส่วนรวม กฎระเบียบของสังคมและชี้นำสร้างความตระหนักแก่ผู้อื่น
- ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม ในระดับประถมศึกษา มีระดับคุณภาพดังนี้
- ระดับคุณภาพ 1 ร่วมคิดร่วมทำตามข้อตกลงและปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย
 - ระดับคุณภาพ 2 ร่วมคิดร่วมทำตามข้อตกลงและปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม
 - ระดับคุณภาพ 3 ร่วมคิดร่วมทำตามข้อตกลงและปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความรู้สึผูกพันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงสร้างสรรค์งานจนสำเร็จตามเป้าหมาย เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ตัวบ่งชี้ที่ 3 การใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ในระดับประถมศึกษา
มีระดับคุณภาพดังนี้

ระดับคุณภาพ 1 ใช้เหตุผลกำหนดเป็นข้อสรุปของกลุ่มในการตัดสินใจแก้ปัญหา

ระดับคุณภาพ 2 ใช้เหตุผลกำหนดเป็นข้อสรุปของกลุ่มในการตัดสินใจแก้ปัญหา
โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม

ระดับคุณภาพ 3 ใช้เหตุผลกำหนดเป็นข้อสรุปของกลุ่มในการตัดสินใจแก้ปัญหา
โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม และความชอบธรรมมากกว่าการใช้มติเสียงข้างมาก

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู

2.1.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

ยาใจ จุลพงษ์ (2524 : 20) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การบำรุงรักษาเด็กให้มีชีวิตอยู่ได้อย่างปลอดภัย ซึ่งหมายถึงความต้องการทางกาย เช่น การให้อาหาร นอกจากนั้นยังหมายถึง การฝึกหัดเด็กในสิ่งที่เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความประพฤติและมารยาททางสังคม เช่น ฝึกให้เด็กรู้จักรักษาความสะอาด รู้จักรับผิดชอบ หรือการที่พ่อแม่อยู่ใกล้ชิดเด็กคอยให้การดูแลรักหาคุ้มครอง ให้ความรัก ความอบอุ่น ให้คำแนะนำสั่งสอน และให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ เพื่อให้เด็กได้มีชีวิตอยู่และเจริญเติบโตเป็นสมาชิกของสังคมตามที่ผู้อบรมเลี้ยงดูให้ ความมุ่งหวัง

นันทนา แทนธานี (2534 : 27-28) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กเพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และนอกจากนี้ยังมีการให้คำแนะนำ สั่งสอน อบรม ให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

สุนน อมรวิวัฒน์ (2534 : 20-21) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง ลักษณะวิธีการต่างๆ ที่ผู้เลี้ยงดูใช้ในการดูแลเด็ก อบรมสั่งสอนและมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก รวมทั้งการปฏิบัติตัวของผู้เลี้ยงดู ความคิดเห็นของผู้ใหญ่เกี่ยวกับเด็ก ตลอดจน สื่อ กิจกรรม และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ด้วย

มัลลวีร์ อุดลวัฒน์ศิริ และคณะ (2538 : 23-24) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือผู้ใกล้ชิดเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับเด็กทั้งทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกของผู้กระทำ รวมทั้งแนวทางที่ผู้เลี้ยงดูสามารถที่จะให้รางวัลหรือลงโทษเด็กก็ได้ นอกจากนั้นยังเป็นโอกาสให้เด็กได้ดูแบบอย่างการกระทำของผู้เลี้ยงดูตนเองด้วย

สุนันท์ พรหมดี (2540 : 7-8) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้เลี้ยงดูกับเด็กมีความเกี่ยวข้องกัน อันเป็นแนวทางที่ผู้เลี้ยงดูสามารถให้รางวัลหรือลงโทษการกระทำต่างๆ ของผู้ถูกเลี้ยงดู อันส่งผลต่อพฤติกรรมและการเลียนแบบผู้เลี้ยงดูของเด็ก และส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กด้วย

พลนุช พุ่มไสว (2543 : 23-24) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การรับรู้หรือความรู้ของนักเรียนที่มีต่อวิธีการที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนในการอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งการเป็นแบบอย่างให้เด็กได้เลียนแบบด้วย

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดูที่ปฏิบัติต่อเด็ก ซึ่งเด็กสามารถรับรู้หรือรู้สึกได้ต่อการอบรมเลี้ยงดูนั้น

2.1.2 ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

เซียร์และคนอื่น ๆ (Sears and others. 1957 : 1-4) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง การอบรมเลี้ยงดูนั้นเป็นหน้าที่ของทุกคนในครอบครัวไม่ใช่เป็นเรื่องของคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น พ่อ แม่ และความรักของพ่อแม่เป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาจริยธรรมในตัวเด็ก เด็กที่ได้รับการรักความอบอุ่นจนจะเกิดความพอใจและมีความสุขเมื่ออยู่ใกล้ชิดกับผู้เลี้ยงดู เด็กก็จะได้เลียนแบบผู้เลี้ยงดูโดยไม่รู้ตัว ถ้าเด็กต้องห่างเหินจากผู้เลี้ยงดู ความว้าวุ่น ความวิตกกังวลก็จะเกิดขึ้น

ฉวีวรรณ กิณวงศ์ (2533 : 40-42) กล่าวว่า การที่เด็กมีความมั่นใจและมีอารมณ์มั่นคงเพียงใดขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดูเป็นสำคัญ เพราะเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างอิสระจะมีความเชื่อมั่นในตนเองมากกว่าเด็กที่ถูกเข้มงวดตลอดเวลา โดยเฉพาะเด็กที่เข้าสู่โรงเรียนเป็นครั้งแรกเด็กจะต้องปรับตัวเป็นอย่างมาก

สุรางค์ โค้วตระกูล (2537 : 60-61) กล่าวว่า พัฒนาการสังคมของเด็กมักจะขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดูทางบ้าน บางครอบครัวมักจะสนับสนุน และให้แรงเสริมพฤติกรรมเด็กที่เรียบร้อยและเงียบ บางครอบครัวให้แรงเสริมพฤติกรรมที่ค่อนข้างก้าวร้าว แต่ที่สำคัญ คือ ความรักและความอบอุ่นที่เด็กได้รับจากพ่อแม่ ทำให้เด็กกล้ามีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เด็กบางคนมาจากบ้านที่พ่อแม่ใช้อำนาจ และการขู่ทำโทษตลอดเวลา ทำให้เด็กมีความกลัวไม่กล้าอยู่ใกล้ และเมื่ออยู่โรงเรียนก็พยายามหลีกเลี่ยงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือเพื่อนวัยเดียวกัน

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู คือ การอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดู มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทุก ๆ ด้านของเด็ก ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการแสดงพฤติกรรมของเด็กทั้งในด้านที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของเด็กในเวลาเมื่อโตขึ้น

2.1.3 รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างและการพัฒนาของเด็ก จึงได้มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษา และผู้ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูในแง่ต่างๆ ไว้มาก ซึ่งมีรูปแบบในการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันไป ดังนี้

โรเจอร์ (คณิต ฤทธิรอด. 2537 : 84-87 ; อ้างอิงจาก Rogers. 1951 : unpagged) ได้แบ่งประเภทของการอบรมเลี้ยงดูที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมของบุคคล ออกเป็น 3 แบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (Rejection) หมายถึง วิธีการปฏิบัติของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณเองถูกเกลียดชัง ไม่เคยได้รับการเอาใจใส่ ให้การสนับสนุนหรือให้คำแนะนำเท่าที่ควร มักใช้วิธีลงโทษที่รุนแรงและปราศจากเหตุผลไม่ให้ความสนทนสนมเป็นกันเอง และปล่อยปละละเลยความเป็นอยู่ของเด็ก

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democracy) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่เด็ก รู้สึกว่าบิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดูปฏิบัติตนอย่างยุติธรรม มีความอดทน ไม่ตามใจจนเกินไป และไม่เข้มงวดกวดขันมากเกินไป ยอมรับในความสามารถของเด็กรับฟังความคิดเห็นและให้ความร่วมมือช่วยเหลือตามสมควร

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (Overprotection) หมายถึง วิธีการปฏิบัติของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ไม่ได้ทำในสิ่งที่ตนเองต้องการ หรือทำอะไรด้วยตัวเองไม่ได้ ต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่กำหนดไว้ ถูกควบคุมดูแลอยู่ในสายตา หรือปกป้องคุ้มครองตลอดเวลา ไม่มีความเป็นตัวของตัวเองและเด็กมีความรู้สึกว่าคุณเองเป็นเด็กอยู่เสมอ

กาบรียีล (Gabriel. 1968 : 72-79) ได้กล่าวถึง ลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูไว้ 5 แบบ คือ

1. บิดา มารดา ที่แสดงความเป็นเจ้าของมากเกินไป (Over-possessive Parents) บิดา มารดา ประเภทนี้ ให้ความรัก ความคุ้มครอง และตามใจบุตรเกินไป ซึ่งมักจะเป็นบิดา มารดาที่สูญเสียของรัก จึงชดเชยสิ่งที่ขาดหายไป เช่น บิดา มารดาที่มีบุตรยาก มีบุตรคนเดียวหรือเป็นบุคคลที่ขาดความรักในวัยเด็ก

2. บิดา มารดา ที่ไม่ยอมรับบุตร (Rejecting Parents) บิดา มารดา ประเภทนี้จะแสดงการไม่ยอมรับบุตรอย่างชัดเจน ไม่สนใจบุตรทั้งทางด้านสวัสดิภาพ พัฒนาการทางร่างกายและทางสังคมของบุตร บิดา มารดา ประเภทนี้จะมีพฤติกรรมตรงกันข้ามกับบิดา มารดา ที่แสดงความเป็นเจ้าของบุตรมากเกินไป

3. บิดา มารดาแบบอัตตาริปไตย (Authoritarian Parents) บิดา มารดา ประเภทนี้จะควบคุมบุตรมาก ไม่ค่อยให้ความอบอุ่น ต้องการให้บุตรเชื่อในคำสั่งและอยู่ในระเบียบวินัยของบิดา มารดา

4. บิดา มารดาที่ยอมบุตร (Over-permissive Parents) บิดา มารดา ประเภทนี้จะปล่อยให้บุตรได้ทำอะไรตามใจชอบ ให้อิสระมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ซึ่งเป็นการยอมเพราะบิดา มารดา ไม่กล้าห้าม

5. บิดา มารดาแบบประชาธิปไตย (Democratic Parents) บิดา มารดา ประเภทนี้ จะให้อิสระแก่บุตรในการแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมให้บุตรได้พัฒนาทักษะต่างๆ ได้เหมาะสมกับวัย ให้ความรักความอบอุ่น แสดงความเห็นใจบุตรในโอกาสอันควร

เฟาและเบลคิน (Faw and Belkin. 1989 : 346) ได้สรุป รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ไว้ 3 แบบ คือ

1. วิธีการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองแบบใช้อำนาจแบบมีเหตุผล วิธีนี้ผู้ปกครองจะดูแลอบรม ให้ความรัก โดยกำหนดมาตรฐานพฤติกรรมต่างๆ ให้ลูกทำตามโดยพิจารณาความต้องการของลูก ความต้องการของผู้ปกครอง และความต้องการของสังคมไปพร้อมๆ กัน ผู้ปกครองจะอธิบายเหตุผลไปพร้อมๆ กับการอบรมสั่งสอน การลงโทษจะไม่ใช้การลงโทษทางกาย เมื่อทำความผิดจะได้รับคำชมเชยการอบรมสั่งสอนจะทำให้เด็กเป็นตัวของตัวเองและปฏิบัติตามแนวทางของสังคม

2. วิธีการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองแบบเผด็จการ วิธีนี้ผู้ปกครองจะควบคุมเด็กโดยกำหนดกฎที่เข้มงวด และไม่คำนึงถึงความต้องการของเด็กและขาดเหตุผล การลงโทษนั้นมักใช้การลงโทษทางกาย และไม่มีการอธิบายใดๆ ทั้งสิ้น ให้ความรัก การอบรม และคำชมเชยเล็กน้อย เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะมีการควบคุมตนเองสูง พึ่งพาตนเองได้บ้าง ปฏิบัติตามกฎอย่างเคร่งครัด แม้ตัวเด็กคิดว่าไม่ยุติธรรมหรือไม่ถูกต้อง มีลักษณะสันโดษ มักจะไม่พอใจและกังวลกับสิ่งที่ตนทำไปแล้ว

3. วิธีการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองแบบปล่อยตามใจ วิธีนี้ผู้ปกครองจะดูแลแต่ไม่รู้จักทำอย่างไรลูกจึงจะเชื่อฟังและประพฤติดี มักตามใจลูก ไม่บังคับควบคุม และไม่ตั้งกฎเกณฑ์ในบ้าน ไม่ใช้อำนาจของการเป็นพ่อแม่ มักจะอบรมสั่งสอนลูกมากกว่าแบบเผด็จการแต่เมื่อลูกขัดขืนก็จะตามใจ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ จะมีลักษณะไม่มั่นคง พึ่งพาตนเองได้น้อย และควบคุมตนเองได้น้อย

แซนโตรค (Santrock. 1996 : 48-49) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูไว้ 4 แบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ (Authoritarian Parenting)
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล (Authoritative Parenting)
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบละเลยทอดทิ้ง (Permissive-indifferent)
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive-Indulgent Parenting)

บอมรินด์ (Baumrind. 1975 : 270-285) ได้อธิบายถึงการอบรมเลี้ยงดูแต่ละรูปแบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม หมายถึง เป็นการอบรมเลี้ยงดูพ่อแม่ใช้อำนาจในการอบรมเลี้ยงดูให้เด็กทำตามความต้องการของตน ไม่มีการปรึกษาหารือกับเด็ก แสดงความไม่พอใจ ยอมรับเด็กน้อย ไม่ไว้วางใจ ห่วงเหิน ให้ความอบอุ่นน้อยและลงโทษในระดับสูง

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ หมายถึง เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ควบคุมสูงให้ทำตามที่พ่อแม่ต้องการแต่มีการยอมรับในตัวเด็กสูงเช่นกัน มีการให้ความรัก ความอบอุ่น และให้เหตุผล

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ หมายถึง เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ยอมรับเด็กมากให้ความอบอุ่นแต่ไม่มีการประเมินความต้องการของเด็กอย่างเหมาะสม ควบคุมเด็กน้อย ปล่อยให้เด็กเป็นไปตามที่ต้องการ

ทัศน ทองภักดี (2539 : 6) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ใกล้ชิดเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับเด็กทั้งทางด้านคำพูดและการกระทำ ซึ่งเป็นการสื่อความหมายต่อเด็กทั้งทางด้านความรู้สึกและอารมณ์ของผู้กระทำ ตลอดจนเป็นแนวทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถจะให้รางวัลและลงโทษเด็กได้ นอกจากนั้นยังเป็นโอกาสให้เด็กได้ดูแบบอย่างการกระทำของผู้เลี้ยงดูด้วย

อรนุช ฐริสังข์ (2542 : 37-38) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 รูปแบบดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democratic) หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูปฏิบัติต่อบุตรด้วยความยุติธรรม บิดามารดาให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาด้วยตนเองและให้ความร่วมมือกับเด็กตามโอกาสอันสมควร เมื่อเด็กสามารถทำพฤติกรรมที่ต้องการ บิดามารดาจะให้รางวัลด้วยการยอมรับ การลงโทษจะใช้เมื่อเด็กตั้งใจจะปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และใช้การลงโทษที่ไม่รุนแรง

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป (Over-Protection) หมายถึง การปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูที่ทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ไม่ได้ทำในสิ่งที่ตนเองต้องการหรือทำอะไรด้วยตนเอง ถูกควบคุมให้อยู่ในทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถจะให้รางวัลและลงโทษเด็กได้ นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้เด็กได้ดูแบบอย่างการกระทำของผู้เลี้ยงดูตนด้วย

กาญจนา พึ่งเนตร (2537 : 5) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดู ไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การได้รับการยอมรับและความสนิทสนมจากบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การถูกออกคำสั่งและควบคุมพฤติกรรมเสมอโดยบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูไม่เป็นตัวของตัวเอง

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกายหรือจิต หมายถึง บิดามารดาหรือ ผู้เลี้ยงดูใช้วิธีการทำให้เจ็บกาย ว่ากล่าวตีดุด้วยวาจาและการตดสิทธิต่างๆ เมื่อกระทำผิด

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้เหตุผล หมายถึง บิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู แจกแจงเหตุผลต่างๆ ให้ทราบในการสนับสนุนหรือการห้ามปรามมิให้กระทำ

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรม

2.2.1 ความหมายของจริยธรรม

ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2517 : 98) ได้ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง ประมวลความประพฤติและความนึกคิดในสิ่งที่ดีงามและเหมาะสม

พนัส หันนาคินทร์ (2520 : 44) ได้ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง ความประพฤติอันพึงปฏิบัติต่อผู้อื่นและสังคม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองขึ้นในสังคมและสมาชิกของสังคม การที่จะปฏิบัติให้เป็นไปเช่นนั้นได้ ผู้ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมจึงต้องประกอบกันทั้งความรู้สึกร่างกายในจิตใจและการปฏิบัติทางกายอันสอดคล้องกับความรู้สึกร่างกาย

สาโรช บัวศรี (2526 : 20) ได้ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง ค่านิยมในระดับต่าง ๆ ในสังคมและบุคคลจำเป็นต้องยึดมั่นถือมั่น จริยธรรมย่อมจะนำสันติสุขมาให้แก่บุคคลและสังคม เพราะจริยธรรมทำหน้าที่เป็นเครื่องควบคุมอันตรกิริยาระหว่างมนุษย์และสังคม หรือสิ่งแวดล้อมทั้งปวง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 21) ได้ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ โดยลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบให้การสนับสนุนและผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องและสมควร ฉะนั้นผู้ที่มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมากกว่าประเภทหลังน้อย

เพียเจท์ (Piaget. 1960 : 1) ได้ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง ลักษณะประสบการณ์ของมนุษย์ และทำหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดเตรียมทางสังคมในเรื่องความสนใจและอนามัยของบุคคล เป็นความสัมพันธ์ร่วมกันในรูปของการกระทำและสิทธิ

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1971 : 34) ได้ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีเป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานของความประพฤติปฏิบัติในสังคม ซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนกระทั่งจริยธรรมของตนเอง โดยอาศัยเกณฑ์จากสังคมเป็นเครื่องตัดสินว่าการกระทำนั้นถูกหรือผิด

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง แนวทางในการปฏิบัติตนของมนุษย์ ซึ่งทำให้มนุษย์ได้พิจารณาไตร่ตรองกระทำในสิ่งที่ดีงาม เหมาะสม และถูกต้องตามที่สังคมยอมรับ

2.2.2 ลักษณะทางจริยธรรมของบุคคล

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2-5) ได้แบ่งลักษณะทางจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมของตนนั้น การกระทำชนิดควรทำ และชนิดใดควรละเว้นพฤติกรรมประเภทใดที่เหมาะสม และประเภทใดไม่เหมาะสมมากนักเพียงใด ปริมาณความรู้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของคนด้วย
2. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคม
3. ทศนจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่เกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบเพียงใด ซึ่งทัศนเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมของคนในสังคมนั้น
4. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวมานั้นจะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลจริยธรรมจะทำให้ทราบว่าบุคคลที่มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกัน อาจจะมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้เสมอ และบุคคลที่มี การกระทำเหมือนกัน อาจมีเหตุผลเบื้องหลังการกระทำ และอยู่ในระดับจริยธรรมที่แตกต่างกันได้

2.2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรม

ทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรมนั้นดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉิก (2520 : 40-41) ได้กล่าวแยกไว้ 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีอิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาทางจริยธรรม นักสังคมวิทยาเชื่อว่าสังคมมีส่วนในการทำให้มนุษย์มีลักษณะต่างๆ กัน ตามแต่ว่ามนุษย์นั้นจะอยู่ในกลุ่มสังคมใด และนักทฤษฎีจิตวิเคราะห์ก็เล็งเห็นความสำคัญของสังคม ในการก่อตั้งลักษณะทางจริยธรรมให้แก่สมาชิกในสังคมนั้นโดยที่ทฤษฎีนี้ ระบุว่าเด็กเล็กๆ จะเรียนรู้ว่าอะไรดีอะไรชั่วจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคมด้วยกระบวนการเทียบเคียง (Identification) เด็กจะใช้วิธีการเลียนแบบจากผู้ที่มีความอำนาจและผู้ที่ตนรักจนในที่สุด เด็กจะยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมมาเป็นหลักปฏิบัติของตนโดยอัตโนมัติ นักทฤษฎีส่วนมากยอมรับว่าจริยธรรมจะถูกปลูกฝังตั้งแต่บุคคลยังอยู่ในทารกและวัยเด็กเป็นวัยแห่งการเตรียมตัวเพื่อเข้าเป็นสมาชิกในสังคมใหญ่ ในช่วงแรกของชีวิตนี้เด็กจะได้รับการปลูกฝังจริยธรรมให้เด็กมากที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัวของเด็กเอง รองลงมา คือ โรงเรียน อนุบาลและประถมศึกษา นอกจากนี้ในปัจจุบันก็ยังมีสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และวารสารต่าง ๆ

2. ทฤษฎีพัฒนาการลักษณะที่ส่งเสริมจริยธรรม นักทฤษฎีที่เชื่อว่าการพัฒนาสติปัญญาและอารมณ์เป็นรากฐานของการพัฒนาทางจริยธรรม คือ เพียเจท์(Piaget) และโคลเบอร์ก (Kohlberg)

นักทฤษฎีทั้งสองท่านเชื่อว่าจริยธรรมของเด็กจะเจริญขึ้นตามความเจริญของความสามารถทางการรู้ (Cognitive Ability) สถิติปัญญาและอารมณ์ของเด็กในบุคคลปกติที่สติปัญญาไม่เจริญถึงขีดสูงสุดจะมีจริยธรรมในขั้นสูงสุดไม่ได้เช่นกัน โคลเบอร์กได้พบความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับระดับสติปัญญาทั่วไป และความสัมพันธ์ของจริยธรรมกับความสามารถที่จะรอผลได้ดีกว่าในอนาคต นอกจากนั้น ผู้ที่มีจริยธรรมสูงยังเป็นผู้ที่มีสมาธิดี มีความสามารถควบคุมอารมณ์ของตน และมีความภาคภูมิใจในตนเองและสภาพแวดล้อมสูงกว่า ผู้ที่มีจริยธรรมต่ำ โคลเบอร์ก จึงสรุปว่าความเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงเกิดจากความสามารถในการควบคุมตนเองในด้านต่าง ๆ โดยทั่วไปด้วย

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม คือ ทฤษฎีที่อธิบายวิธีการและขบวนการที่บุคคลได้รับอิทธิพลจากสังคมที่ทำให้เกิดการยอมรับลักษณะทางกฎเกณฑ์ทางสังคม มาเป็นลักษณะของตน ทฤษฎีประเภทนี้ได้นำเอาหลักการเสริมแรง (Principle of Reinforcement) และหลักการเชื่อมโยง (Principle of Association) มาใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม ในการอธิบายต้นกำเนิดและการเปลี่ยนแปลงจริยธรรมทฤษฎีการเรียนรู้ได้เน้นการเรียนรู้ด้วยบังเอิญ และการเลียนแบบเป็นสำคัญ ซึ่งทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่แปลกใหม่หรือแตกต่างไปจากเดิมได้โดยง่าย โดยทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญแก่ลักษณะของสถานการณ์ ซึ่งจะเป็เครื่องกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมซ้ำ ๆ จนกลายเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลนั้นไปในที่สุดสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ คือ การหวังความพอใจและการหลบหลีกความทุกข์การเลียนแบบลักษณะ และการกระทำของบุคคลอื่นเป็นบ่อเกิดของการยอมรับลักษณะทั้งที่ดีและไม่ดีจากบุคคลได้อย่างง่ายดาย และเกิดได้อย่างกว้างขวางในสถานการณ์ทั่วไป ตั้งแต่เด็กเลียนแบบบิดา มารดา เพื่อน วัยรุ่นเลียนแบบดารา เด็กเลียนแบบพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูที่ตนเองรักใคร่จะทำให้เด็กเกิดความพอใจเหมือนว่าตนได้อยู่ใกล้ชิด ผู้เลี้ยงดูในขณะนั้นเด็กและวัยรุ่นเลียนแบบเพื่อนในวัยเดียวกันเพื่อขจัดความขัดแย้งในใจ ที่ตนเองมีลักษณะแตกต่างไปจากกลุ่มการเลียนแบบคนแปลกหน้าเกิดขึ้นน้อยมาก แต่อาจเกิดขึ้นได้ถ้าสังเกตเห็นว่าตัวแบบมีพฤติกรรมใดก็ตามแล้วได้รับผลตอบแทนที่น่าพอใจ ผู้สังเกตเห็นก็อยากได้รับความพอใจนั้นด้วยก็ยอมเลียนแบบตัวแบบนั้นบ้าง

นักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของซิกมันด์ ฟรอยด์

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เชื่อว่า จริยธรรมของบุคคลเกิดจากแรงขับพื้นฐานของบุคคลในส่วนจิตสำนึกหรือส่วนจิตใต้สำนึกและพัฒนาตามกฎเกณฑ์ และค่านิยมทางสังคมแสดงเป็นพฤติกรรม โดยวัยเด็กจะพัฒนาบุคลิกภาพลักษณะตาม ค่านิยม และมาตรฐานจริยธรรมของบิดามารดาและคนใกล้ชิด โดยการเลียนแบบและยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมมาเป็นหลักปฏิบัติ ถ้าพฤติกรรมใดขัดแย้งกับกฎเกณฑ์ทางสังคม จะทำให้บุคคลเกิดความขัดแย้งในใจไม่สบาย เป็นการลงโทษตนเอง ทำให้บุคคลไม่ประพฤติเช่นนั้นอีก ซึ่งทฤษฎีจิตวิเคราะห์สามารถนำมาอธิบายทัศนคติเชิงจริยธรรม ค่านิยมเชิงจริยธรรม และบุคลิกเชิงจริยธรรมได้ (ดวงเดือน พันธุมาวิน. 2524 : 9)

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของแบนดูรา

แบนดูรา (Bandura. 1977 : 6) เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นพัฒนาการของ จิตใจ และพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็นผลจากความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม ตามกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมของสังคม โดยมีแรงขับพื้นฐานจากความต้องการทางชีวภาพ การตอบสนองต่อรางวัล และการหลีกเลี่ยงการลงโทษจากสังคม ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 สิ่งที่เราเรียนรู้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ของตัวมนุษย์ ทั้งความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ และพฤติกรรมกับผลต่อพฤติกรรมทำให้มนุษย์สามารถคาดหวังผลที่เกิดตามมาของเหตุการณ์หรือพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการตัดสินใจของมนุษย์ที่จะแสดงหรือไม่แสดงพฤติกรรมนั้น ๆ เกิดเป็นความเชื่อเพื่อเป็นแนวทางในการแสดงพฤติกรรม

2.2 วิธีการเรียนรู้ คือ อาจเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการสังเกตบุคคลที่มีประสบการณ์มาก หรือช่างสังเกต จะเป็นบุคคลที่มีโอกาสการเรียนรู้สูงและประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่แตกต่างกันทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้หลากหลายขึ้น

2.3 ความเชื่อ คือ เมื่อผ่านประสบการณ์หรือการสังเกต มนุษย์จะยอมรับในรูปแบบของความเชื่อ ซึ่งความเชื่อจะเป็นองค์ประกอบที่เป็นแนวทางการตัดสินใจที่จะแสดงหรือไม่แสดงพฤติกรรมความเชื่อของแต่ละบุคคลอาจเป็นความจริงหรือไม่ก็ได้

2.4 การควบคุมพฤติกรรมด้านความคิด (Cognitive Control) คือ เมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมใดบุคคลนั้นสามารถนำประสบการณ์ ความเชื่อ เป็นแนวทางนำมาวิเคราะห์ ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และเลือกแสดงพฤติกรรมที่เกิดผลที่ตนเองคาดหวังหรือต้องการในการใช้วิจารณ์ญาณในการเลือกแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ

2.5 จริยธรรมเป็นกฎเกณฑ์สำหรับประเมินพฤติกรรมว่าดีหรือไม่ดี คือ ถึงแม้มนุษย์จะใช้ความคิดวิเคราะห์และเลือกพฤติกรรมที่ตนตัดสินใจจะทำแล้ว มนุษย์ยังต้องเปรียบเทียบพฤติกรรมที่คาดว่าจะแสดงนั้นกับกฎเกณฑ์ทางสังคมที่ตนอยู่ จะเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือไม่

2.6 การบังคับตนเอง (Self Regulation) คือ การเรียนรู้กฎเกณฑ์ในการประเมินพฤติกรรมทำให้สามารถประเมินพฤติกรรมผู้อื่นและตนเองได้ และประเมินปฏิกิริยาตอบสนองต่อพฤติกรรมนั้นได้ ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่ตนได้เลือกแล้วหลังการประเมินตามกฎเกณฑ์ของพฤติกรรม

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์

เพียเจต์ (Piaget. 1967 : 3-33) เชื่อว่า พัฒนาการทางปัญญาเกิดเป็นอันดับตามอายุจากขั้นที่ใช้ภาษาไม่ได้จนถึงขั้นสามารถคิดอย่างมีเหตุผล มีหลักการเป็นนามธรรมได้ เมื่อบุคคลโตขึ้นจริยธรรมของบุคคลจะเริ่มแสดงต่อเด่นชัดตามลำดับ จริยธรรมในเด็กจะแฝงอยู่ในการเล่นตั้งแต่ไม่รู้กฎเกณฑ์ใช้ตนเองเป็นศูนย์กลางมุ่งถึงชัยชนะ และเมื่อโตขึ้นจะรู้จักการเล่นกับผู้อื่นให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการเล่น สามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ด้วยความรู้สึกของการรับผิดชอบของตนเอง การพัฒนาจริยธรรมของเด็กจะยึดหลักของความยุติธรรม การเคารพต่อกฎระเบียบและกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งเพียเจต์ (Piaget) แบ่งขั้นการพัฒนาทางจริยธรรมของมนุษย์เป็น 3 ขั้น คือ

3.1 ขั้นก่อนจริยธรรม (Pre-moral Stage or Blind Obedience Stage) เป็นขั้นที่เด็กปฏิบัติตามคำสั่งเชื่อคำสั่งโดยเฉพาะพ่อแม่ ไม่มีข้อโต้แย้งและทำตามผู้อื่น ซึ่งขั้นนี้จะเริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ขวบ

3.2 ขั้นยึดถือคำสั่ง (Heteronomous Stage or Interpretation of Mild Stage) เด็กจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และปฏิบัติตามตามคำสั่งเพราะกลัวการถูกลงโทษ จะพบในเด็กอายุระหว่าง 4 - 8 ปี

3.3 ขั้นยึดหลักแห่งตน (Autonomous Stage or Interpretation of Act Stage) จะมีการพัฒนาจริยธรรมเป็นของตนเองรับผิดชอบในพฤติกรรมต่าง ๆ ของตน ปฏิบัติตามกฎหมายโดยมุ่งหวังการได้รับรางวัลหรือส่งตอบแทนจะพบในช่วงอายุ 8 - 12 ปี

4. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1971 : 64-65) เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลจากการพัฒนาการของโครงสร้างทางพุทธิปัญญา โดยให้คำจำกัดความของจริยธรรมว่าเป็นความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความถูกผิดและเกิดขึ้นจากขบวนการทางความคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งต้องอาศัยวุฒิภาวะทางปัญญา โคลเบอร์กได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ 6 ขั้น ระดับที่ 1 ระดับก่อนมีจริยธรรม (Pre-Conventional Level) คือ ระดับก่อนกฎเกณฑ์ ระดับนี้บุคคลจะตอบสนองต่อเกณฑ์ ซึ่งผู้ใช้อำนาจทางกายเหนือตนเองกำหนดขึ้นจะตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมที่เป็นหลักต่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่นจะพบในเด็ก 2 - 10 ปี แบ่งออกเป็น 3 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ใช้หลักการเชื่อฟังเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ บุคคลจะยอมทำตามคำสั่งของผู้ใช้อำนาจเหนือตน โดยไม่มีเงื่อนไขเพื่อไม่ให้ตนถูกลงโทษ

ขั้นที่ 2 ใช้หลักการแสวงหารางวัลและการแลกเปลี่ยนบุคคลจะเลือกทำตามความพอใจของตนเองโดยให้ความสำคัญของการได้รับรางวัลตอบแทน ทั้งรางวัลที่เป็นวัตถุหรือการตอบแทนทางกายและใจ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องของสังคม

ระดับที่ 2 ระดับมีจริยธรรมตามกฎหมายเกณฑ์ (Conventional Level) บุคคลปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมที่ตนเองอยู่ตามความคาดหวังของครอบครัวและสังคม โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นขณะนั้นหรือภายหลังก็ตาม จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมโดยคำนึงถึงจิตใจของผู้อื่นจะพบในวัยรุ่นอายุ 10 - 16 ปี แบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 3 ใช้หลักทำตามผู้อื่นเห็นชอบ บุคคลจะใช้เหตุผลเลือกทำในสิ่งที่กลุ่มยอมรับโดยเฉพาะเพื่อน เพื่อเป็นที่ชื่นชมและยอมรับของเพื่อนไม่เป็นตัวของตัวเอง คล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น เพื่อต้องการรักษาสัมพันธภาพที่ดีพบในวัยรุ่น อายุ 10 - 15 ปี

ขั้นที่ 4 ใช้หลักทำตามหน้าที่ของสังคม บุคคลจะปฏิบัติตามระเบียบของสังคมอย่างเคร่งครัด เรียนรู้การเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ปฏิบัติตามหน้าที่ของสังคมเพื่อดำรงไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ในสังคมพบในวัยรุ่น อายุ 13 - 16 ปี

ระดับที่ 3 ระดับมีจริยธรรมเหนือกฎเกณฑ์ (Post Conventional Level) หรือมีจริยธรรมของตนเอง (Autonomous or Principle) ระดับนี้บุคคลตัดสินใจขัดแย้งโดยใช้ความคิดไตร่ตรองอาศัย

ค่านิยมที่ตนเชื่อและยึดถือเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจจะปฏิบัติตามสิ่งที่สำคัญมากกว่าโดยมีกฎเกณฑ์ของตนเอง ซึ่งพัฒนามาจากกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นจริยธรรมที่เป็นที่ยอมรับทั่วไป แบ่งออก 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 5 ใช้หลักการทำตามสัญญาทำตามคำมั่นสัญญาและข้อตกลงของสังคม บุคคลจะมีเหตุผลในการเลือกกระทำโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ของคนหมู่มาก ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองได้ เคารพตัดสินใจที่จะกระทำด้วยตนเอง ไม่ถูกควบคุมจากบุคคลอื่น มีพฤติกรรมที่ถูกต้องตามค่านิยมของตนและมาตรฐานของสังคมถือว่ากฎเกณฑ์ต่างๆ เปลี่ยนแปลงได้โดยพิจารณาประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก พบได้ในวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่

ชั้นที่ 6 ใช้หลักการยึดอุดมคติสากล เป็นชั้นที่เลือกตัดสินใจที่จะกระทำโดยยอมรับความคิดที่เป็นสากลของผู้เจริญแล้ว มีอุดมคติและคุณธรรมประจำใจ มีความยืดหยุ่นและเลือกหลักจริยธรรมของตนเองอย่างมีสติด้วยความยุติธรรม และคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน เคารพในความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคลละอายและเกรงกลัวต่อบาป พบในวัยผู้ใหญ่ที่มีความเจริญทางสติปัญญา

เหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 3 ระดับ ซึ่งแบ่งย่อยเป็น 6 ชั้น ในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ดังตาราง 1

ตาราง 1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ชั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ชั้นที่ 1 หลักการเชื่อฟังเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ ชั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัลและการแลกเปลี่ยน	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2-10 ปี)
ชั้นที่ 3 หลักทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ ชั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (10 – 16 ปี)
ชั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญาและข้อตกลงของสังคม ชั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป)

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่ออำนาจในตน

2.3.1 ความหมายของความเชื่ออำนาจในตน

รอตเตอร์ (สุภากร มนตรีพิศุทธิ์. 2544 : 26-27 ; อ้างอิงจาก Rotter. 1966 : unpagged) ได้ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ลักษณะบุคคลที่มีความเชื่อถือหรือรับรู้ว่ามีอำนาจหรือมีความสามารถที่จะปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น เป็นบุคคลที่อยากที่จะชักชวนให้เชื่อตามโดยไม่มีเหตุผล สามารถควบคุมเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ และมีความเชื่อว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่ตนได้รับเกิดจากการกระทำของตน

สตรีกแลนด์ (สุภากร มนตรีพิศุทธิ์. 2544 : 26-27 ; อ้างอิงจาก Strickland. 1977 : unpagged) ได้ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อว่าสิ่งต่างๆ ที่ตนเองได้รับเกิดจากการกระทำของตน ไม่ว่าจะเป็นในด้านดีหรือด้านร้าย

วิลลิสสัน ลังกา (2546 : 44) ได้ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อว่า สิ่งที่เกิดขึ้นกับตนหรือสิ่งที่ตนได้รับทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว เกิดจากการกระทำหรือความสามารถของตนเองมากกว่าอิทธิพลภายนอกตนสามารถควบคุมให้เป็นไปตามที่ต้องการได้ ส่งผลให้มีบุคลิกลักษณะที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกระตือรือร้น และเห็นคุณค่าของทักษะและความพยายามของตนเอง

สุภากร มนตรีพิศุทธิ์ (2544 : 27) ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง การที่มีความเชื่อหรือการรับรู้เหตุการณ์หรือสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นกับตน ทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวเกิดจากการกระทำของตนเองส่งผลให้มีบุคลิกลักษณะที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกระตือรือร้นต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม พยายามปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมนั้นๆ และเห็นคุณค่าของทักษะและความพยายามของตนเอง

ดาร์ณี บุญวิก (2543 : 5) ได้ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง การรับรู้เหตุการณ์หรือสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นกับตนนั้นเป็นผลมาจากการกระทำหรือความสามารถของตนเอง ความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่ตนได้รับเกิดจากการกระทำของตน

วณิชชา ฤกษ์ศิริ (2540 : 7) ได้ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง บุคคลที่เชื่อว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวต่าง ๆ ที่ตนประสบเกิดจากการกระทำของตนเอง ตนสามารถทำนายและควบคุมให้เป็นไปตามที่ตนต้องการได้มาก

นริศว์ บรรณมัย (2539 : 27) ได้ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง การที่บุคคลที่รับรู้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเป็นผลมาจากการกระทำของตนเองที่ตนสามารถควบคุมได้

วันชัย ดนัยตโมนุท (2536 : 7) ได้ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง การที่บุคคลรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนนั้นไม่ว่าจะสำเร็จหรือล้มเหลว จะเกิดผลดีหรือเสียต่อตนเองหรือผู้อื่นขึ้นอยู่กับกระทำของตน และตนสามารถทำนายควบคุมให้เป็นไปตามที่ตนต้องการได้มาก

บุญรับ ศักดิ์มณี (2532 : 58) ได้ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อว่าตนสามารถทำให้เกิดผลดีหรือผลเสียแก่ตนเองและผู้อื่นได้ตามที่ตนปรารถนา และมุ่งหวังและเชื่อว่าความสำเร็จ ความล้มเหลว การได้รับสิ่งที่ตนปรารถนาหรือสูญเสียประโยชน์ เกิดจากการกระทำของตนเอง

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2532 : 64) ได้ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อที่ว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวต่างๆเกิดจากการกระทำของตนเองและตนสามารถควบคุมให้เป็นไปตามที่ต้องการได้

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อของบุคคลว่าตนสามารถที่จะทำให้เกิดผลดีหรือผลเสียแก่ตนได้ ดังนั้นสิ่งที่ได้รับอยู่นั้นเกิดจากการกระทำของตนเอง โดยไม่เชื่อโชคชะตาหรือความบังเอิญ และยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง

2.3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่ออำนาจในตน

รอตเตอร์ (สุภากร มนตรีพิศุทธิ์. 2544 : 26-27 ; อ้างอิงจาก Rotter. 1966 : unpagged) ได้อธิบายลักษณะทั่วไปของความเชื่ออำนาจในตน โดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมโดยอธิบายว่าผลตอบแทนจากพฤติกรรมของบุคคลย่อมก่อให้เกิดความหวัง(Expectancy) ที่จะได้รับผลตอบแทนเช่นเดียวกันจากพฤติกรรมใหม่ในสถานการณ์ที่คล้ายกับสถานการณ์เดิม และถ้าเหตุการณ์เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ บุคคลจะเกิดความคาดหวังไว้ บุคคลจะเกิดความคาดหวังเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่ถ้าผลตอบแทนไม่ได้เป็นไปตามที่คาดหวังก็จะทำให้ความคาดหวังของบุคคลนั้นค่อยๆ ลดลง การลดหรือการเพิ่มความคาดหวังนี้จะก่อตัวขึ้นจากพฤติกรรมอย่างหนึ่งก่อน แล้วจึงจะขยายครอบคลุมพฤติกรรมหรือเหตุการณ์อื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน หรือเกี่ยวข้องกับสถานการณ์สถานการณ์เดิมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นบุคลิกภาพที่สำคัญ ในตัวบุคคลถ้าประสบการณ์ของบุคคลได้รับการเสริมแรงบ่อยครั้ง เมื่อแสดงพฤติกรรมเดิมจะทำให้บุคคลนั้นเชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นมีผลมาจากทักษะหรือความสามารถของตนเองเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้น ซึ่งความเชื่อเช่นนี้เรียกว่า ความเชื่อในตนเอง (Internal Locus of Control)

ไวรซ์ เจียมบรรจง (2522 : 51-55) ได้อธิบายความเชื่ออำนาจในตน โดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

- 1.วิธีป้อนแต่งหรือปั้นพฤติกรรมที่ต้องการโดยการให้รางวัลหรือลงโทษ(Behavioral Shaping and Direct Reinforcement) เพื่อให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่ต้องการหรือปฏิบัติในสิ่งที่ใกล้เคียงกับสิ่งที่ต้องการ โดยรางวัลอาจจะเป็นการชมเชยหรือสิ่งของ แต่ถ้าหากพฤติกรรมของเด็กไม่เป็นไปตามที่ต้องการก็ลดรางวัลหรืออาจลงโทษบ้าง เด็กก็จะเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามที่ต้องการและกลายเป็นนิสัยของเด็กต่อไป กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการปั้นพฤติกรรมเพื่อทำให้บุคคลปฏิบัติหรือกระทำตามที่คาดหวัง ซึ่งกระบวนการนี้เป็นกระบวนการหลักเช่นเดียวกับทฤษฎีของสกินเนอร์ คือ ทฤษฎี Operant Conditioning หรือ Instrumental Learning เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องเป็น

ผู้กระทำเองหรือปฏิบัติเอง มิต้องรอให้สิ่งเร้าจากภายนอกมากระตุ้น แต่เกิดจากสิ่งเร้าภายในตัว ผู้เรียนเป็นตัวกระตุ้นให้ตนแสดงพฤติกรรมการแสดงเช่นนี้ เช่น การพูด การเดิน การเล่น การที่เด็กพูดเนื่องมาจากความต้องการทางร่างกาย เพราะกล้ำเนื้อที่ปากมีความพร้อมที่จะพูด การแสดงการพูด เป็นสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเป็นฝ่ายกระทำ (Operant) การเรียนรู้ประเภทนี้มิได้เกี่ยวข้องกับสิ่งเร้าภายนอก พฤติกรรมของคนส่วนใหญ่มีลักษณะเป็น Operant Learning คือ แรงเสริม

2. การเรียนรู้โดยบังเอิญหรือเรียนรู้โดยไม่เจตนา (Incidental Learning) เช่น การชมหรือให้แรงเสริมโดยไม่ตั้งใจ เช่น เมื่อเด็กบังเอิญพูดคำหยาบ พ่อแม่ทราบดีว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีที่เด็กจะพูด แต่คิดว่ากิริยาท่าทางเด็กที่พูดออกมาหน้าน่ารัก น่าเอ็นดู เป็นของสนุก เมื่อเด็กเห็นพ่อแม่หัวเราะก็คิดว่าพ่อแม่ชอบใจในคำพูดนั้น การที่พ่อแม่แสดงการหัวเราะจึงกลายเป็นแรงเสริมทำให้เด็กพูดคำหยาบนั้นต่อไป ทั้งที่พ่อแม่มิได้ตั้งใจจะอบรมสั่งสอนให้เด็กพูดเช่นนั้นเลย หลักการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นหลักการของสกินเนอร์ ซึ่งได้ทดลองกับนกพิราบที่อยู่ในกรงทุก ๆ 5 นาที จะมีอาหารไหลลงมาเป็นรางวัล ก่อนที่อาหารจะไหลลงมาในจานนกจะทำพฤติกรรมที่เหมือนกันประจำพฤติกรรมนั้น เรียกว่า Superstitious Behavior เพราะนกเกิดการเรียนรู้ว่าหากทำพฤติกรรมเช่นนั้นแล้วข้าวจะไหลลงมา

3. การเรียนรู้โดยการเลียนแบบหรือเทียบเคียง (Identification or Imitation Model) วิธีการเรียนรู้ประเภทนี้ประกอบด้วยกลุ่มทฤษฎีหรือแนวคิดต่าง ๆ ได้แก่

3.1 ทฤษฎีปัจจัยสองประการของโมเรอร์ (Mowrer's Two Factor Theory) เป็นการเรียนรู้โดยการเลียนแบบโดยใช้หลักแรงเสริมที่สองที่ว่าสิ่งใดหรือบุคคลใดก็ตาม ที่เด็กนำไปเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับแรงเสริมเบื้องต้น และสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้นส่งผลให้เกิดความสำเร็จตามที่ต้องการต่อมาสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้นจะกลายเป็นแรงเสริมที่สอง เช่น ลิงตัวหนึ่งฝึกให้สามารถนำเหรียญไปหยอดในตู้เมื่อหยอดเหรียญแล้วจะไหลลงมา จึงเห็นความสำคัญของเหรียญเปรียบเสมือนการสร้างคุณค่าให้แก่เหรียญต่อลิง

ในทำนองเดียวกันสำหรับเด็กเมื่อเด็กเกิดความหิวพ่อแม่จะเป็นผู้จัดหาอาหารให้แก่เด็ก เด็กก็จะนำพ่อแม่ไปสัมพันธ์กับอาหาร พ่อแม่จึงกลายเป็นแรงเสริมที่สอง คือ เด็กเห็นความสำคัญของพ่อแม่ เด็กจะเชื่อฟังเคารพเลือกเอาเป็นแบบอย่าง (Model) และเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อแม่ต่อไป เพราะเป็นผู้คอยสนองความต้องการของเด็ก ทำให้มีความสุขสบายอยู่เสมอ

3.2 การเสริมพฤติกรรมแบบโดยสาร (Vicarious Reinforcement) เมื่อเห็นบุคคลอื่นกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วได้รับรางวัลหรือไม่ได้รับการลงโทษ ก็ยอมทำตามอย่างบุคคลนั้นบ้าง ทั้งๆ ที่ไม่รู้เลยว่าจะได้รับรางวัลหรือไม่ ทั้งนี้เพราะการที่เห็นบุคคลทำเช่นนั้นแล้ว ได้รับรางวัลจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ทำตาม โดยหวังว่าจะได้รับรางวัลหรืออาจจะเป็นเพราะว่าการที่สังเกตเห็นการทำอย่างนั้นแล้วได้รับรางวัลทำให้รู้สึกเหมือนกับการได้รับรางวัลด้วย

3.3 ทฤษฎีความคล้ายคลึงกันด้วยการเทียบเคียง (Similarity Theory of Identification) หมายถึง การที่เห็นผู้อื่นแสดงพฤติกรรมเช่นเดียวกัน และมีพฤติกรรมใหม่ๆ เพิ่มขึ้น จึงคิดยอมรับนำสิ่งแปลกใหม่มาปฏิบัติ

3.4 การเลือกบุคคลอื่นมาเป็นแบบในการประพฤติหรือปฏิบัติ เพราะกลัวว่าบุคคลนั้นจะไม่รัก (Withholding of Love) เช่น พ่อ แม่ และเพื่อน เป็นต้น

3.5 การเลือกบุคคลอื่นมาเป็นแบบ เพราะกลัวว่าบุคคลนั้นจะมาลงโทษ หรือทำอันตราย (Avoiding of Punishment) เช่น ครู และเพื่อน เป็นต้น

3.6 การเลียนแบบคนอื่น เพราะว่าคนนั้นมีอำนาจทางสังคม (Social Power) จึงเลือกคนนั้นมาเป็นแบบในการปฏิบัติ

4. ทฤษฎีการพัฒนาศีลธรรม (Moral Development Theory) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการที่เด็กหรือบุคคลเกิดศีลธรรมขึ้นได้อย่างไร ทำไมเราจึงยอมรับสังคมที่สอนเราว่า สิ่งใดดีสิ่งใดไม่ดีสิ่งใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาทางศีลธรรมตั้งแต่เด็กจนโตเป็นผู้ใหญ่ได้อย่างไรการพัฒนาศีลธรรมเกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎีต่าง ๆ ดังนี้ คือ

4.1 ทฤษฎีการเลียนแบบ (Identification Theory) โดยยึดแบบอย่างมาจากพ่อแม่และตัวแทนทางสังคมอื่นๆ ใช้วิธีการเลียนแบบพฤติกรรมมาช่วยอธิบายให้เห็นถึงการพัฒนาทางศีลธรรมของเด็กโดยเฉพาะทางด้านมโนธรรม (conscience) เช่น การทดลองของเชียร์และคนอื่นๆ (ไวรัช เจียมบรรจง. 2522 : 54 ; อ้างอิงจาก Sears and other. 1957 : unpagged) ได้ศึกษาทดลองเพื่อศึกษาว่าเด็กจะมีมโนธรรม (conscience) โดยมีอะไรเป็นอิทธิพล เขาทดลองกับเด็กอายุ 5 ขวบ โดยทดลองที่ละคนให้เด็กและคนดังกล่าวเข้าไปในห้องที่มีของเล่นมากมาย เด็กที่เข้าไปในนั้นจะเล่นอะไรก็ได้ที่มีอยู่ในห้องนั้น แต่มีข้อแม้ว่าห้ามกินขนมที่ตั้งอยู่บนโต๊ะซึ่งอยู่ในห้องของเล่นนั้น เมื่อเด็กเข้าไปเล่นในห้องแล้วผู้ทดลองจะเดินเข้าไปในห้องของเล่นนั้น และหยิบกินขนมได้เลยเพื่อดูว่าเด็กแต่ละคนเหล่านั้น จะทำอย่างไรกับผู้ทดลองผลการทดลองปรากฏว่าเด็กจะมีพฤติกรรม 3 ประเภท หรือ 3 พวก

4.1.1 จะห้ามผู้ทดลองนั้นไม่ให้กินขนมและขู่ว่าจะตี (แสดงว่าเด็กประเภทนี้มีมโนธรรมหรือศีลธรรม)

4.1.2 เอาของเล่นอื่นไปเล่น เพื่อไม่ให้ผู้ทดลองกินขนม (แสดงว่าเด็กประเภทนี้มีมโนธรรมหรือศีลธรรมเช่นเดียวกัน)

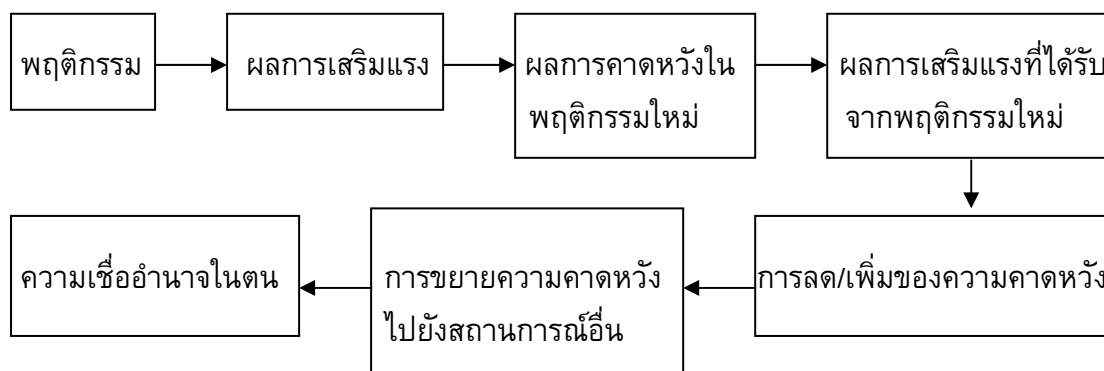
4.1.3 เมื่อเห็นผู้ทดลองกินขนมได้ตัวเองก็ตามเข้าไปกินบ้าง (แสดงว่าเด็กประเภทนี้ไม่มีมโนธรรม)

หลังการทดลองแล้ว เชียร์ได้ไปสัมภาษณ์บิดามารดาของเด็กเหล่านี้ว่าจะมีการเลียนแบบบิดามารดามากน้อยเพียงใด พบว่า เด็กที่เลียนแบบบิดามารดา มักจะอยู่ใน 2 ประเภทแรก คือเด็กที่เลียนแบบพ่อแม่มากนั้นทำให้เด็กมีความยับยั้งชั่งใจ จิตใจเข้มแข็งมีมโนธรรมดีกว่าเด็กประเภทที่ 3 ซึ่งเลียนแบบพ่อแม่น้อย

4.2 การพัฒนาการทางศีลธรรม 3 ขั้น ของเพียเจต์ (Piaget's Three Stages of Moral Development) นักจิตวิทยาชาวสวิสเป็นผู้ที่สนใจค้นคว้าเกี่ยวกับเด็กและมีความเห็นเกี่ยวกับเด็กที่พยายามศึกษาสำรวจโลกของตนเอง ทั้งนี้จะเป็นวัตถุสิ่งของและบุคคลจากการที่ได้มีโอกาสปะทะ

สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบข้าง ทำให้เด็กเกิดความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมและพัฒนาต่อไปเรื่อยๆจนในที่สุดสามารถคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้เพียเจท์เห็นว่าพัฒนาการจะต้องมีประสบการณ์เกี่ยวข้องด้วย การจัดประสบการณ์ให้เด็กควรจะมีการพัฒนาขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง เขาคิดว่าควรปล่อยให้มันเป็นไปตามเวลา

เมื่อพิจารณาแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตน ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าผลของการเสริมแรงพฤติกรรมที่ผ่านมานในอดีต ทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพด้านความเชื่อแตกต่างกันบุคคลที่ได้รับ การเสริมแรงอย่างสม่ำเสมอและเหมาะสมกับพฤติกรรมของตน ซึ่งมีความเชื่อว่าผลของการเสริมแรงที่ตนได้รับเกิดจากความสามารถของตน จึงมีความเชื่อว่าความสามารถควบคุมผลของการเสริมแรงนั้น ซึ่งบุคคลเหล่านี้จัดว่าเป็นบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตน ดังที่บุษกร ดำคง (2542 : 29) ได้สรุปผลลำดับขั้นตอนในการเกิดความเชื่ออำนาจในตน ดังภาพ ประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงลำดับขั้นตอนในการเกิดความเชื่ออำนาจในตน

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว

การถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (Multivariate Multiple Regression : MMR) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ประกอบด้วยกลุ่มตัวแปรอิสระและกลุ่มตัวแปรตาม ตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป โดยดำเนินการวิเคราะห์หลายตัวพร้อมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระและกลุ่มตัวแปรตาม ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มรวมหรือกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามแต่ละตัวหรือกลุ่มย่อยของตัวแปรตามได้อีกด้วย นอกจากนั้นแล้วยังสามารถควบคุมความคลาดเคลื่อนมาตรฐานได้ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2535 : 13-14)

การถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว หมายถึง การจัดกลุ่มเทคนิคทางสถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในสถานการณ์วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์กลุ่มตัวแปรตามตั้งแต่สองตัวขึ้นไปและไม่จำกัดจำนวนตัวแปรอิสระ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการวิเคราะห์ระดับมัลติแวกเรียทเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหรือกลุ่มตัวแปรอิสระกับกลุ่มตัวแปรตาม ซึ่งบางสถานการณ์วิจัยไม่จำเป็นต้องกำหนดว่ากลุ่มใดเป็นกลุ่ม ตัวแปรอิสระหรือกลุ่มใดเป็นตัวแปรตาม (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2535 : 2-3 ; อ้างอิงจาก Kerlinger and Pedhazur. 1973 : 372)

การวิเคราะห์ระดับมัลติแวกเรียทได้เริ่มมีบทบาทและความสำคัญต่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งบทบาทและความสำคัญของการวิเคราะห์ระดับมัลติแวกเรียทจะยิ่งเพิ่มมากขึ้นในอนาคตอันใกล้ ทั้งนี้เพราะนักวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์จำนวนไม่น้อยได้เริ่มตระหนักถึงความซับซ้อนของปรากฏการณ์ที่มุ่งศึกษาว่าบ่อยครั้งที่ปรากฏการณ์เหล่านี้มีหลายมิติ หรือเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์อื่นๆ มากมาย จนทำให้ไม่สามารถแยกปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งออกมาศึกษาได้โดยลำพัง ถ้าประสงค์ผลการวิจัยที่ลึกซึ้งและครอบคลุม (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2535 : 6)

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตัวแปรที่จะนำมาหาค่าการถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว มีลักษณะคล้ายคลึงกับการหาค่าถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression : MR) หรือ การถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหนึ่งตัว (Univariate Multiple Regression) สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ตัวเกณฑ์ (Criteria)

เป็นตัวแปรที่ต้องการทราบว่าค่าของความเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงเนื่องมาจากตัวแปรใดบ้าง ตัวเกณฑ์นี้ก็คือ ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

2. ตัวพยากรณ์ (Predictor)

เป็นตัวแปรที่ต้องการทราบว่ามียุทธผลต่อตัวเกณฑ์หรือไม่ หรือเป็นตัวแปรที่มีผลทำให้ค่าของตัวเกณฑ์เพิ่มขึ้นหรือลดลงได้หรือไม่ ตัวพยากรณ์นี้ก็คือ ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ซึ่งมักมีค่ามากกว่า 1 ตัวขึ้นไป

นอกจากนั้นแล้ว ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณจะต้องอยู่ในมาตราอันตรภาคชั้น (Interval Scale) หรือ มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale)

ในกรณีที่มีตัวพยากรณ์ และตัวแปรเกณฑ์หลายตัวจะใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้ (Stevens, James. 1995 : 130)

$$Y = X\beta + E$$

$$\begin{array}{ccccccc}
 Y & = & X & \beta & E \\
 \begin{bmatrix} Y_{11} & Y_{12} & \cdots & Y_{1p} \\ Y_{21} & Y_{22} & \cdots & Y_{2p} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ Y_{n1} & Y_{n2} & \cdots & Y_{np} \end{bmatrix} & = & \begin{bmatrix} X_{11} & X_{12} & \cdots & X_{1k} \\ X_{21} & X_{22} & \cdots & X_{2k} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ X_{n1} & X_{n2} & \cdots & X_{nk} \end{bmatrix} & \begin{bmatrix} b_{01} & b_{02} & \cdots & b_{0p} \\ b_{11} & b_{12} & \cdots & b_{1p} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ b_{k1} & b_{k2} & \cdots & b_{kp} \end{bmatrix} & + & \begin{bmatrix} e_{11} & e_{12} & \cdots & e_{1p} \\ e_{21} & e_{22} & \cdots & e_{2p} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ e_{n1} & e_{n2} & \cdots & e_{np} \end{bmatrix}
 \end{array}$$

เมื่อ

Y	แทน	เมตริกขนาด (n x p) ของตัวแปรตาม
X	แทน	เมตริกขนาด (n x k) ของตัวแปรอิสระ
β	แทน	เมตริกขนาด (k x p) ของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย
E	แทน	เมตริกขนาด (n x p) ของค่าความคลาดเคลื่อน

สมมติว่าข้อมูลที่จะดำเนินการวิเคราะห์ประกอบด้วยตัวแปรตาม จำนวน p ตัวแปรและตัวแปรอิสระ จำนวน q ตัวแปร แบบจำลองเส้นตรงที่เชื่อมโยงตัวแปรทั้งสองกลุ่มย่อยเข้าด้วยกัน ประกอบด้วยสมการถดถอยแบบตัวแปรตามหลายตัว จำนวน q สมการ ดังปรากฏตามสมการต่อไปนี (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2535 : 14)

$$\begin{array}{l}
 [Y_{11} Y_{12} Y_{13} \cdots Y_{1p}] \\
 + \\
 + \\
 + \\
 + \\
 \vdots \\
 \vdots \\
 \vdots \\
 + \\
 + \\
 \end{array}
 \begin{array}{l}
 [\alpha_1 \alpha_2 \alpha_3 \cdots \alpha_p] \\
 X_{i1} [\beta_{11} \beta_{12} \beta_{13} \cdots \beta_{1p}] \\
 X_{i2} [\beta_{21} \beta_{22} \beta_{23} \cdots \beta_{2p}] \\
 X_{i3} [\beta_{31} \beta_{32} \beta_{33} \cdots \beta_{3p}] \\
 \vdots \\
 X_{iq} [\beta_{q1} \beta_{q2} \beta_{q3} \cdots \beta_{qp}] \\
 [e_{i1} e_{i2} e_{i3} \cdots e_{ip}]
 \end{array}$$

เมื่อ	Y_{ik}	แทน	ตัวแปรตามลำดับที่ k ของตัวการที่ i
	X_{ij}	แทน	ตัวแปรอิสระลำดับที่ j ของตัวการที่ i
	e_{ik}	แทน	ตัวแปรผิดพลาดลำดับที่ k ของตัวการที่ i
	α	แทน	ตัวคงที่
	β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย

ตัวแปรตาม Y และตัวแปรผิดพลาด e สัญลักษณ์ฟอง (Subscript) ตัวที่สองถูกระบุไว้สำหรับการแสดงลำดับที่ของตัวแปรตาม นอกจากนี้ทั้ง α และ β จะมีขนาดแตกต่างกัน สำหรับแต่ละสมการถดถอยแบบตัวแปรตามหนึ่งตัว

สมการรูปปกติ

$$\begin{bmatrix} Y_{11} & Y_{12} & \cdots & Y_{1p} \\ Y_{21} & Y_{22} & \cdots & Y_{2p} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ Y_{n1} & Y_{n2} & \cdots & Y_{np} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1X_{11} & X_{12} & \cdots & X_{1k} \\ 1X_{21} & X_{22} & \cdots & X_{2k} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ 1X_{n1} & X_{n2} & \cdots & X_{nk} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \alpha_1 & \alpha_2 & \cdots & \alpha_p \\ \beta_{11} & \beta_{12} & \cdots & \beta_{1p} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ \beta_{k1} & \beta_{k2} & \cdots & \beta_{kp} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} e_{11} & e_{12} & \cdots & e_{1p} \\ e_{21} & e_{22} & \cdots & e_{2p} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ e_{n1} & e_{n2} & \cdots & e_{np} \end{bmatrix}$$

สมการรูปเมตริก

$$\begin{array}{ccccc} \underset{\sim}{Y} & & \underset{\sim}{X} & & \underset{\sim}{B} & & \underset{\sim}{E} \\ (N \times P) & = & [N \times (q + 1)] & & [(q + 1) \times p] & & (N \times p) \end{array}$$

เมื่อ	N	แทน	จำนวนตัวการ
	p	แทน	จำนวนตัวแปรตาม
	q	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ
	$(q + 1)$	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระบวกด้วยตัวคงที่ (α)
	$\underset{\sim}{Y}$	แทน	เมตริกขนาด $(N \times P)$ ของตัวแปรตาม
	$\underset{\sim}{X}$	แทน	เมตริกขนาด $[N \times (q + 1)]$ ของตัวแปรอิสระ
	$\underset{\sim}{B}$	แทน	เมตริกขนาด $[(q + 1) \times p]$ ของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย
	$\underset{\sim}{E}$	แทน	เมตริกขนาด $(N \times p)$ ของค่าความคลาดเคลื่อน

ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยจะต้องกำหนดค่ากำลังสองต่ำสุด (Lest Square Principle) ให้ครอบคลุมทั้ง error sum of square error และ sum of cross product

ในการถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหนึ่งตัว ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ($\hat{\beta}$) ได้รับการเลือกภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดให้ SEE เป็นค่าต่ำสุด

$$C = \sum e_i^2$$

เมื่อค่าผิดพลาด (C) มีค่าต่ำสุด จะปรากฏสมการปกติ (Normal Equation) ดังนี้

$$[X'X]\hat{B} = [X'Y]$$

ในที่นี้ Y คือ คอลัมน์เวกเตอร์ของตัวแปรตามตัวหนึ่ง ขึ้นต่อมาคูณตลอดด้วยสมการ $[X'X]$ เพื่อหาค่าของ $(\hat{B})$

$$[X'X]^{-1}[X'X]\hat{B} = [X'X]^{-1}[X'Y]$$

เนื่องจาก $[X'X]^{-1}[X'X]$ เท่ากับ 1 เพราะฉะนั้น $\hat{B}$ จึงปรากฏตามสมการ

$$\hat{B} = [X'X]^{-1}[X'Y]$$

กล่าวได้ว่า $\hat{B}$ เป็นตัวประมาณค่าที่ดีที่สุดของ B ทั้งนี้เพราะ $\hat{B}$ สามารถให้ค่าผลบวกกำลังสองต่ำสุดของค่าผิดพลาด (C) ในกลุ่มตัวอย่าง

ในการถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว การประมาณค่า B สามารถกระทำได้โดยการลดค่า Square Sample ของตัวแปรผิดพลาด สำหรับตัวแปรตามทุกตัวแปรให้มีขนาดค่าต่ำสุด ผลบวกกำลังสองของค่าผิดพลาดสำหรับตัวแปรตามตัวใดตัวหนึ่งจะปรากฏเป็นค่าในเส้นทแยงมุมของเมตริก $\hat{E}'\hat{E}$ การลดค่าผิดพลาด (C) ต่ำสุด จำเป็นต้องกำหนดค่า Partial

Derivatives ซึ่งเกี่ยวข้องกับ Elements ของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ($\hat{B}$) ให้เท่ากับศูนย์ก่อนแก้สมการ ผลที่ได้รับ คือ สมการปกติดังนี้

$$[X'X]\hat{B} = [X'Y]$$

สมการปกติในการถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว ก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับในกรณียูนิแวกเรียต เว้นแต่ว่าในการถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว เมตริก $\hat{B}$ และ Y จะประกอบด้วยหลายคอลัมน์ แทนที่จะเป็นคอลัมน์เดียว ต่อมาคูณตลอดสมการ

$$\hat{B} = [X'X]^{-1} [X'Y] \text{ ด้วย } [X'X]^{-1} \text{ เพื่อหาค่าของ } \hat{B}$$

$$[X'X]^{-1} [X'X]\hat{B} = [X'X]^{-1} [X'Y]$$

$$\hat{B} = [X'X]^{-1} [X'Y]$$

ในที่นี้ $\hat{B}$ ซึ่งเป็นตัวประมาณค่าของ B จัดเป็นเมตริกขนาด $[(q + 1) \times p]$ นอกจากนี้ ถ้ากำหนดให้ $[X'X]^{-1}$ เท่ากับ G ซึ่งหมายถึงปัจจัยความแปรปรวนร่วม (Covariance Factor) สามารถเขียนเป็นสมการใหม่ได้ ดังนี้

$$\hat{B} = G [X'Y]$$

ข้อที่ควรสังเกต คือ ทราบได้ที่จำนวนตัวแปรอิสระและจำนวนตัวแปรตามคงเดิม การเปลี่ยนตำแหน่งของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ย่อมไม่ทำให้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเกิดการเปลี่ยนแปลงขนาดค่า แต่มีผลเพียงการเปลี่ยนตำแหน่งของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยให้อยู่ในระดับที่ถูกต้องตรงกับตัวแปรอิสระหรือตัวแปรตามที่ย้ายตำแหน่งตามไปเท่านั้น นอกจากนี้ การเพิ่มหรือการลดตัวแปรตาม ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยแต่ประการใด อย่างไรก็ตาม การเพิ่มหรือการลดตัวแปรอิสระย่อมส่งผลที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งค่าคงที่ (α) และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยทั้งหมด (β)

นอกจากนี้ เมตริกขนาด $(p \times p)$ ของผลบวกรวมของผลคูณ (Total Sum of Product) $(\tilde{Y}'\tilde{Y})$ หรือที่ใช้สัญลักษณ์ว่า (S_T) ในกรณีการถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว ก็สามารถแยกส่วนเป็นค่าผลบวกได้ เช่นเดียวกับในกรณีการถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหนึ่งตัว เช่นกัน กล่าวคือ

$$\text{กรณีการถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหนึ่งตัว} \quad SST = SSR + SSE$$

$$\text{กรณีการถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว} \quad S_T = S_R + S_E$$

$$\text{หรือ} \quad \tilde{Y}'\tilde{Y} = [\tilde{Y}'\tilde{X}\tilde{G}\tilde{X}'\tilde{Y}] + [\tilde{Y}'(1-\tilde{X}\tilde{G}\tilde{X}')\tilde{Y}]$$

เมื่อ $\tilde{G}$ แทน เมตริกของปัจจัยความแปรปรวนร่วม หรือ $(\tilde{X}'\tilde{X})^{-1}$

$\tilde{I}$ แทน เมตริกลำดับ N ไอดีนติตี้ (Order – N Identity Matrix)

S_R แทน $[\tilde{Y}'\tilde{X}\tilde{G}\tilde{X}'\tilde{Y}]$ คือ Sum of Product ที่ได้รับการอธิบาย

S_T แทน $[\tilde{Y}'(1-\tilde{X}\tilde{G}\tilde{X}')\tilde{Y}]$ คือ Sum of Product ของตัวแปรผิดพลาด

อนึ่ง ค่าต่างๆ บนเส้นทแยงมุมของ S_T คือ ผลบวกกำลังสองของค่าสังเกตการณ์ (Sum of Square of the Observed Scores) สำหรับแต่ละตัวแปรตาม ขณะที่ค่าต่างๆ นอกเส้นทแยงมุมก็คือ ผลบวกคูณตรงข้าม (Sum of Cross Product) สำหรับค่าต่างๆ ของ S_T คือ ผลบวกกำลังสองของค่าพยากรณ์ (Sum of Square of the Predicted Scores) สำหรับแต่ละตัวแปรตาม กล่าวได้ว่ายังมีขนาดใกล้เคียงกับ $(S_r)_{kk}$ ยิ่งขึ้นเพียงใดหรือยิ่งขนาดค่า $(S_T)_{kk}$ เล็กลงเพียงใดการพยากรณ์ตัวแปรตาม $(S_e)_{kk}$ โดยอาศัยข้อมูลจากตัวแปรอิสระจะยิ่งมีความแม่นยำสูงขึ้นเพียงนั้น

การทดสอบสมมติฐานสามารถกระทำได้โดยใช้

1. สถิติเกณฑ์อัตราส่วนไลเคิลฮูด (Likelihood Ratio Criterion)

2. สถิติเอฟของราว์ หรือ ราว์ – เอฟ (Rao's F statistics)

เกณฑ์อัตราส่วนไลเคิลฮูด ใช้แทนด้วยสัญลักษณ์ Λ หมายถึง อัตราส่วนระหว่างการวัดไลเคิลฮูดของข้อมูลภายใต้สมมติฐานปฏิเสธ (H_0) เทียบกับการวัดไลเคิลฮูดของข้อมูลภายใต้สมมติฐานแย้ง (H_1) ดังสมการ

$$\Lambda = \frac{|\hat{\Sigma}|}{|\hat{\Sigma}_0|}$$

เมื่อ $\hat{\Sigma}_0$ แทน ตัวประมาณค่าของเมตริกความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วม (Variance-Covariance Matrix) ของความผิดพลาด (Error) ภายใต้สมมติฐานปฏิเสธ (H_0)

$\hat{\Sigma}$ แทน ตัวประมาณค่าของเมตริกความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วม (Variance-Covariance Matrix) ของความผิดพลาด (Error) ภายใต้สมมติฐานแย้ง (H_1)

หากขนาดของสถิติอัตราส่วนไคลสตุ๊ดมีขนาดเล็กลงเพียงใด โอกาสที่จะหักล้างสมมติฐานปฏิเสธก็ยังมีเพิ่มสูงขึ้นเพียงนั้น ในทางกลับกันยิ่งขนาดค่าของ $|\hat{\Sigma}|$ และ $|\hat{\Sigma}_0|$ ใกล้กันมากขึ้นเท่าใด โอกาสที่สมมติฐานปฏิเสธจะเป็นจริงก็ยังมีมากขึ้นเท่านั้น

สถิติเอฟของราวว์ หรือ ราวว์ – เอฟ (Rao's F statistics)

$$F = \frac{1 - \Lambda^{1/s}}{\Lambda^{1/s}} \cdot \frac{ms + 1 - qp / 2}{qp}$$

เมื่อ	s	แทน	$\sqrt{(p^2 q^2 - 4) / (p^2 + q^2 - 5^2)}$
	m	แทน	$ ne - (p + 1 - q) / 2 $
	p	แทน	จำนวนตัวแปรตาม
	q	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ
	ne	แทน	องศาความเป็นอิสระของค่าผิดพลาด

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

ชนะ นิลรัตน์ (2519 : 39 - 44) ทำการศึกษาทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 2 ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยทั้งทางด้านการระบอบ ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรมไม่แตกต่างกัน ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชายไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านการระบอบและด้านสามัคคีธรรม แต่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านการระบอบและด้านสามัคคีธรรม แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับด้านปัญญาธรรม

พีระพงษ์ ศรีเหนียง (2524 : 368) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิตส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านพุ่มม่วง จังหวัดเพชรบุรี โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, 4, 5 และ 6 เพื่อเปรียบเทียบความคิดรวบยอดกับเกณฑ์ที่คาดหวังและศึกษาองค์ประกอบด้านระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

และเพศ ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมีความคิดรวบยอดสูงกว่าและใกล้เคียงกับที่คาดหวังเป็นส่วนใหญ่และพบว่าระดับชั้นที่ต่างกันและผลสัมฤทธิ์ที่ต่างกันส่งผลให้เกิดความคิดรวบยอดที่ต่างกัน

ชาลี อุเจริญ (2532 : 4 - 5) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาต้นแบบกับโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไปในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ในด้านพฤติกรรมบ่งชี้วิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียน ด้านพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการสอนของครู และด้านบทบาทของโรงเรียนในการเผยแพร่ประชาธิปไตยสู่ชุมชน ผลการวิจัยสรุปว่านักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาต้นแบบมีพฤติกรรมบ่งชี้ถึงวิถีชีวิตประชาธิปไตยในทุกๆด้าน ได้แก่ ด้านการระดมความคิดเห็น ด้านการยอมรับและด้านสติปัญญาสูงกว่านักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาต้นแบบ ในด้านการจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนสูงกว่าพฤติกรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป และด้านบุคลิกภาพของครูในโรงเรียนประถมศึกษาต้นแบบสูงกว่าบุคลิกภาพของครูในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป สำหรับบทบาทของโรงเรียนในการเผยแพร่ประชาธิปไตยสู่ชุมชนของโรงเรียนทั่วไปสูงกว่าบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาต้นแบบ

สนาน สุวรรณละออง (2541 : 113) ได้ทำการวิจัยโดยมีความมุ่งหมายเพื่อทราบระดับและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูอาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ผลการวิจัย พบว่า ครู อาจารย์มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานของโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยค่าเฉลี่ยของครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีห้องเรียนต่ำกว่า 12 ห้องเรียน มากกว่าครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีห้องเรียนตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป ครูอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการรับผิดชอบโครงการต่าง ๆ มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยของครูอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการรับผิดชอบโครงการต่ำกว่า 5 ปี มากกว่าครูอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการรับผิดชอบโครงการตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

ไพโรจน์ หวังใจชื่น (2525 : 53) ทำการศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับทัศนคติความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 379 คน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึงลักษณะที่บิดามารดาปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ไม่ตามใจ หรือเข้มงวดกวดขันจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็กและให้ความร่วมมือตามโอกาสอันเหมาะสม เป็นลักษณะสำคัญที่ส่งเสริมให้เยาวชนเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไปและจะเป็นผลดีต่อวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในอนาคต ถ้าครอบครัวใดบิดามารดาเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจหาร่วมกัน ก็จะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสฝึกฝนการคิดแก้ปัญหาและรู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538 : 1-3) รวบรวมผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนดีในประเทศไทย ระหว่างพุทธศักราช 2518 – 2538 กำหนดเป็นทฤษฎี เรียกว่า ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม โดยมีความเชื่อว่าพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง มีสาเหตุความสำคัญ 3 ประเภท ซึ่งสามารถเปรียบเทียบได้กับส่วนประกอบของต้นไม้ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 คือ ส่วนที่เปรียบเสมือนดอกไม้ ประกอบด้วย พฤติกรรมต่าง ๆ รวมกันเป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ และพฤติกรรมการทำงานหรือการประกอบอาชีพที่สุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 2 คือ ส่วนที่เปรียบเสมือนลำต้นของต้นไม้ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านจิตใจหรือจิตลักษณะที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง 5 ประการ คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม การมุ่งอนาคตและควบคุมตน การเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติคุณธรรม หรือค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหรือสถานการณ์แต่ละชนิด การพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลให้ได้ผลดียิ่งขึ้น อาจเริ่มต้นโดยการพัฒนาจิตลักษณะส่วนลำต้นบางประการเท่าที่จำเป็นหรือพัฒนาจิตลักษณะที่เป็นส่วนลำต้นพร้อมกันทั้ง 5 ประการก็เป็นไปได้

ส่วนที่ 3 คือ ส่วนที่เปรียบเสมือนรากของต้นไม้ ซึ่งประกอบด้วย สาเหตุทางด้านจิตใจหรือจิตลักษณะซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของพฤติกรรมมนุษย์ 3 ประการ คือ สติปัญญา ประสบการณ์สังคมและสุขภาพจิต จิตลักษณะรากฐานที่สำคัญ 3 ประการนี้ เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะส่วนลำต้น 5 ประการ ในส่วนที่ 2 ก็เป็นได้ คือ บุคคลที่มีจิตลักษณะรากฐานที่สำคัญ 3 ประการในปริมาณสูงและเหมาะสมกับช่วงอายุหรือวัยแล้ว เขาจะสามารถพัฒนาจิตลักษณะส่วนลำต้นทั้ง 5 ประการได้รวดเร็วยิ่งขึ้น สรุปว่า บุคคลที่มีความพร้อมด้านจิตลักษณะรากฐานที่สำคัญ 3 ประการเมื่ออายุอยู่ในกรอบครัว สถานศึกษา หรือสังคมที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสม อาจทำให้จิตลักษณะส่วนลำต้น 5 ประการ พัฒนาขึ้นโดยอัตโนมัติ ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยหรือการพัฒนาพฤติกรรมของคนดีคนเก่ง ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะรากฐานที่สำคัญและจิตลักษณะส่วนลำต้น 8 ประการด้วย

เฮย์เดน และปิกเกอร์ (Hayden and Picker. 1981 : 131 - 134) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบประชาธิปไตย โดยให้นักเรียนหญิง อายุ 11 – 12 ปี อภิปรายเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมที่กำหนดให้ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นและสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างชัดเจน

เดช วิโย (2522 : บทคัดย่อ) เปรียบเทียบพัฒนาการเหตุผลเชิงจริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ของนักเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลยอย่างเชื่อมั่นได้

ทิพย์สุตา นิลสินธพ (2523 : บทคัดย่อ) ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นในสังคมเมืองและสังคมชนบท ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน พบว่า เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีพัฒนาการด้านจริยธรรมสูงกว่าเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลยด้วยเช่นกัน

สกล เทียงแท้ (2525 : บทคัดย่อ) ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ผลการทดลอง พบว่า นักเรียนที่รับรู้ว่าบรรยากาศในโรงเรียนมีความเป็นประชาธิปไตยสูง จะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่รับรู้ว่าบรรยากาศในโรงเรียนมีความเป็นประชาธิปไตยต่ำ

สุวรรณ ภควัตชัย (2525 : บทคัดย่อ) ศึกษาปฏิสัมพันธ์ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและต่ำกับการเชื่ออำนาจในตนและนอกตนที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดยะลา จำนวน 120 คนโดยให้นักเรียนเล่นเกมเรียงคำศัพท์ และแบ่งความเสี่ยงต่อความสำเร็จในการเล่นออกเป็น 3 ระดับ คือ เสี่ยงสูง ปานกลางและต่ำ และวัดพฤติกรรมเสี่ยงเป็นรายบุคคลตามลักษณะของการเล่นเกม พบว่า กลุ่มนักเรียนที่เชื่ออำนาจในตนมีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลางมากกว่านักเรียนที่เชื่ออำนาจนอกตน และปฏิสัมพันธ์ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการเชื่ออำนาจในตนและนอกตนไม่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน

ณรงค์ศักดิ์ บุญยมาลิก(2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองของเยาวชน อายุ 14 – 18 ปี ที่เข้าค่ายอาสาพัฒนา จำนวน 110 คน พบว่า เยาวชนที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองสูงกว่าเยาวชนที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ

ศุภชัย สุพรรณทอง (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเลือกตัวอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ พบว่า นักศึกษาที่มีความเชื่ออำนาจในตนทางด้านการเมืองสูง เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมทางเลือกตัวอย่างมีจริยธรรมสูง โดยพบว่าทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย และนักศึกษาที่เชื่ออำนาจในตนด้านการเมืองสูง มีเจตคติที่ดีต่อการเมือง มีค่านิยมประชาธิปไตยสูง เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเลือกส.ส. และเลือกพรรคสูงกว่านักศึกษาที่เชื่ออำนาจในตนด้านการเมืองต่ำ มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเลือกตั้ง และมีค่านิยมประชาธิปไตยต่ำ

นภา ปิยะศิริพันธ์ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ พบว่า นักศึกษาชายและหญิงแตกต่างกัน คือ นักศึกษาหญิงที่บิดามารดาเป็นต้นแบบการเลือกตั้งมากจะมีความตั้งใจไปเลือกตั้งในอนาคตมาก ในขณะที่นักศึกษาชายที่ได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนมาก มีความตั้งใจไปเลือกตั้งในอนาคตน้อย และพบว่า นักศึกษาชายที่มีเอกลักษณ์แห่งอีโก้สูงมีความตั้งใจในอนาคตมาก แต่ไม่พบผลเช่นนี้กับนักศึกษาหญิง

จากการศึกษาเหตุผลเชิงวิชาการที่เกี่ยวข้องความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยนั้น สรุปได้ว่า ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตยเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ควรปลูกฝังและฝึกฝนให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน เพราะสังคมไทยเป็นสังคมประชาธิปไตย ทุกคนนอกจากจะรู้หลักการของประชาธิปไตยแล้วยังจะต้องนำเอาประชาธิปไตยเป็นวิถีทางการดำเนินชีวิต ซึ่งประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตนั้น ควรมีลักษณะที่สำคัญ คือ การ

เคารพสิทธิ เสรีภาพและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกัน ทั้งทางกาย วาจาและใจ เคารพต่อกฎระเบียบของสังคม มีการแบ่งปัน ร่วมงานกัน และใช้เหตุผลในการตัดสินใจเป็นต้น ซึ่งจากผลงานวิจัยนั้นเพศ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นปัจจัยทางชีวสังคม การอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยทางสังคม และเหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตนเป็นปัจจัยทางจิตลักษณะ ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 นั้นต่างก็มีปฏิสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยดังกล่าวว่ามีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยหรือไม่ และมีด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 73 โรงเรียน มีจำนวน 169 ห้องเรียน และมีจำนวนนักเรียน 5,517 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร จำนวน 459 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two Stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. สืบหาข้อมูลหน่วยสมาชิกของประชากรจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ แล้วจัดทำกรอบของการสุ่ม (Sampling Frame) ซึ่งจำแนกโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งตามเขตพื้นที่การปกครอง

2. การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นและดำเนินการสุ่มตามหลักของการสุ่ม โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของความคลาดเคลื่อน (limit of error) และระดับความเชื่อมั่น (level of confidence : $1 - \alpha$) ที่ .99 ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร โดยอาศัยข้อมูลในการประมาณค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 2.1 ขนาดของความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 1.5 คะแนน จากคะแนนเต็มของแบบสอบถามวัดความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นขนาดที่เพียงพอที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการตัดสินใจในกรณีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้

2.2 ค่าประมาณความแปรปรวนของประชากร (σ^2) ได้จากการประมาณค่าจาก โค้งปกติของน้ำหนักสอบถามวัดความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ซึ่งเป็นแบบสอบถามวัดสถานการณ์ ให้คะแนนเป็น 0 – 3 คะแนน มีจำนวน 30 ข้อ ดังนั้นคะแนนที่นักเรียนจะได้อยู่ในช่อง 0 – 90 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการแจกแจงของโค้งปกติจะมีประมาณ 3 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานที่อยู่เหนือค่ากลางเลขคณิต และมีเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ใต้ค่ากลางเลขคณิต รวมเป็น 6 ช่วง จึงแบ่งคะแนนออกเป็น 6 ช่วง จะได้ช่วงละ 15 คะแนน ผู้วิจัยจึงประมาณค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12 ดังนั้นจะได้ค่าความแปรปรวนเท่ากับ 144 และนำค่าความแปรปรวนนี้ไปประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.3 จากข้อมูลจำนวนประชากร และข้อมูลที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นในประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง นำไปคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของการสุ่มแบบแบ่งชั้นของมยุรี ศรีชัย (2538 : 105) ได้จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 385 คน เป็นนักเรียนในเขตพื้นที่การปกครองชั้นใน 78 คน ชั้นกลาง 182 คน และชั้นนอก 125 คน

อย่างไรก็ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่นำเสนอนี้เป็นเพียงการจำลองสถานการณ์ โดยใช้ค่าความแปรปรวนที่ค่อนข้างสูง ในการปฏิบัติการจริงผู้วิจัยจะนำค่าความแปรปรวนที่ได้จากการนำแบบสอบถามวัดความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยไปทดลอง เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามดังกล่าว มาเป็นค่าประมาณความแปรปรวนของประชากร คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริงต่อไป

3. สุ่มกลุ่มตัวอย่างตามลำดับดังนี้

ขั้นที่ 1 จำแนกโรงเรียนในกลุ่มธนบุรีเหนือ ตามเขตพื้นที่การปกครอง 3 ชั้น มีชั้นใน ชั้นกลาง และชั้นนอก แล้วทำการสุ่มโรงเรียนในแต่ละชั้นด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีเขตพื้นที่การปกครองเป็นชั้น (Strata) และโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) โดยการสุ่มมาร้อยละ 20 ของโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่การปกครอง ผลปรากฏว่าได้โรงเรียนในเขตชั้นใน 3 โรงเรียน ชั้นกลาง 7 โรงเรียน และชั้นนอก 4 โรงเรียน รวมทั้งหมด 14 โรงเรียน

ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มห้องเรียนที่ได้จากการสุ่มในขั้นที่ 1 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยสุ่มมาโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน ได้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 459 คน เป็นนักเรียนของโรงเรียนในเขตชั้นใน 96 คน ชั้นกลาง 231 คน ชั้นนอก 132 คน ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

เขตพื้นที่การปกครอง	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน (คน)
ชั้นใน		
1. เขตบางกอกใหญ่	1. วัดท่าพระ	33
	2. วัดยาง	32
2. เขตบางพลัด	1. วัดรวก	31
ชั้นกลาง		
1. เขตบางกอกน้อย	1. วัดดุสิตาราม	30
	2. วัดสุวรรณาราม	33
	3. วัดวิเศษการ	30
2. เขตภาษีเจริญ	1. วัดจันทร์ประดิษฐาราม	39
	2. วัดชัยนิมพลี	36
3. เขตทวีวัฒนา	1. คลองทวีวัฒนา	33
	2. วัดปรุณาวาส	30
ชั้นนอก		
1. เขตตลิ่งชัน	1. วัดช่างเหล็ก	30
	2. วัดไก่อติ๊ย	29
2. เขตหนองแขม	1. วัดหนองแขม	38
	2. วัดอุดมรังสี	35
รวมทั้งหมด	14	459

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วย 5 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียน ประกอบด้วย เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง โดยมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากเครื่องมือของพัชรพลย์ ศิลป (2545) จำนวน 21 ข้อ วัดการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจมาใช้ ซึ่งมีลักษณะ

คำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ คือ ทำเป็นประจำ ทำค่อนข้างบ่อย ทำเป็นบางครั้ง ทำนานๆ ครั้ง ไม่เคยทำเลย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง จำนวน 14 ข้อ โดยเขียนข้อคำถามให้มีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการที่เขียนขึ้นตาม กรอบแนวคิดทฤษฎี ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบสถานการณ์สมมติให้เลือกปฏิบัติในแต่ละสถานการณ์มี 3 ตัวเลือก

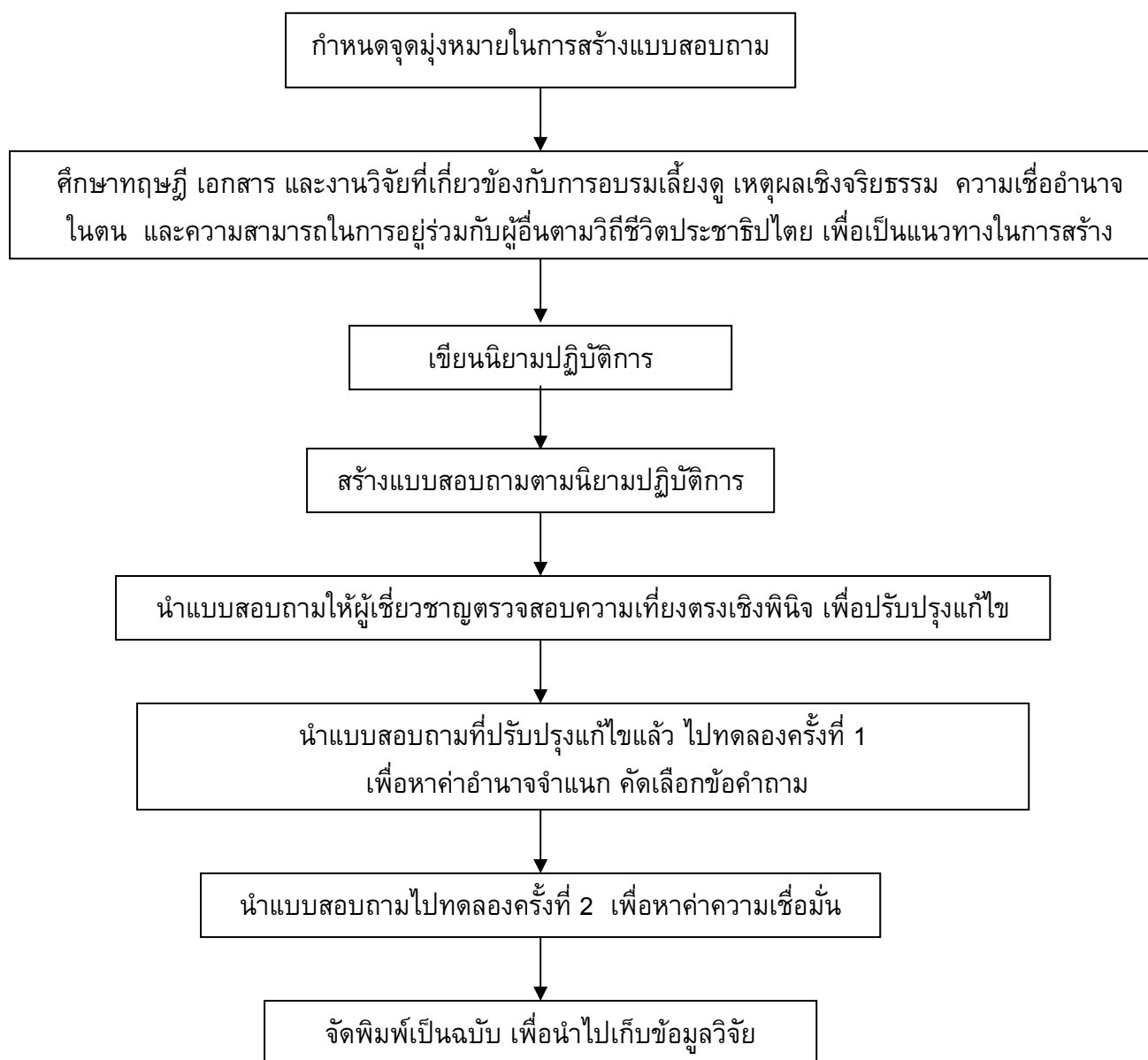
ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจในตน ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากเครื่องมือของ ดวงเดือน แซ่ตั้ง (2532) จำนวน 14 ข้อ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด ค่อนข้างจริง ไม่แน่ใจ ไม่ค่อยจริง และไม่จริงมากที่สุด

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากเครื่องมือของทรงศรี ชูศรีหะรัญ (2544) จำนวน 21 ข้อ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม ด้านความร่วมมือร่วมใจ ประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม และด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาร่วมกัน ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบสถานการณ์สมมติให้เลือกปฏิบัติในแต่ละสถานการณ์มี 4 ตัวเลือก

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือดังกล่าวนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีและนิยามของนักวิชาการที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 โดยผู้วิจัยได้เขียนข้อคำถามให้ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน ซึ่งมีวิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

การสร้างแบบสอบถามประกอบด้วย แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน และความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย โดยมีรายละเอียดในการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 วิธีดำเนินการสร้างแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน และความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

จากภาพประกอบ 3 แสดงขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามแต่ละฉบับ ซึ่งผู้วิจัยมีการดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน และความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน และความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

3. เขียนนิยามปฏิบัติการของการอบรมเลี้ยงดู เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน และความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

4. เขียนคำถามและสร้างแบบสอบถามตามนิยามปฏิบัติการ ซึ่งแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากเครื่องมือของพัชรพลย์ ศิลป (2545) จำนวน 45 ข้อ วัดการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจมาใช้ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ คือ ทำเป็นประจำ ทำค่อนข้างบ่อย ทำเป็นบางครั้ง ทำนานๆ ครั้ง ไม่เคยทำเลย แบบสอบถามวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง จำนวน 35 ข้อ โดยเขียนข้อคำถามให้มีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการที่เขียนขึ้นตาม กรอบแนวคิดทฤษฎี ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบสถานการณ์สมมติให้เลือกปฏิบัติในแต่ละสถานการณ์มี 3 ตัวเลือก แบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจในตน ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากเครื่องมือของดวงเดือน แซ่ตั้ง (2532) จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ คือ จังมากที่สุด ค่อนข้างจริง ไม่แน่ใจ ไม่ค่อยจริง และไม่จริงมากที่สุด แบบสอบถามวัดความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากเครื่องมือของทรงศรี ชูศรีหะรัญ (2544) จำนวน 45 ข้อ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม และด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบสถานการณ์สมมติให้เลือกปฏิบัติในแต่ละสถานการณ์มี 4 ตัวเลือก

5. นำแบบสอบถามวัดที่สร้างขึ้นนี้มาแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยให้ประธานและกรรมการควบคุมปริญญาณิพนธ์ ตรวจสอบข้อความและผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องและความครอบคลุมของแบบสอบถามกับนิยามปฏิบัติการ พร้อมทั้งพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือ โดยมีเกณฑ์ดังนี้ ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ตรงกับนิยามปฏิบัติการ ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ไม่ตรงกับนิยามปฏิบัติการ และให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าวัดได้ตรงกับนิยามปฏิบัติการหรือไม่ จากนั้นคัดเลือกค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้ให้ถูกต้องตามนิยามที่กำหนดให้ มีรายละเอียดดังนี้

5.1 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู มีจำนวน 45 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 จึงคัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ โดยมีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ อย่างละ 10 ข้อ

5.2 แบบสอบถามเหตุผลเชิงจริยธรรม มีจำนวน 35 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.40 – 1.00 จึงคัดเลือกไว้ จำนวน 23 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

5.3 แบบสอบถามความเชื่ออำนาจในตน มีจำนวน 40 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 จึงคัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

5.4 แบบสอบถามวัดความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีจำนวน 45 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 จึงคัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ โดยมีด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม และด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน อย่างละ 10 ข้อ

6. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกได้จากข้อ 5 มาจัดพิมพ์เป็นฉบับแล้วไปทดลองใช้ (Try out) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราชสิทธิาราม จำนวน 100 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำผลที่ได้จากการทดลอง มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกที่มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อยที่ระดับ .05 มีรายละเอียดดังนี้

6.1 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู มีจำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.13 – 0.72 จึงคัดเลือกไว้ จำนวน 21 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.28 – 0.72 โดยมีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.28 – 0.72 การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.29 – 0.50 และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.28 – 0.57

6.2 แบบสอบถามเหตุผลเชิงจริยธรรม มีจำนวน 23 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.09 – 0.72 จึงคัดเลือกไว้ จำนวน 14 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.28 – 0.70

6.3 แบบสอบถามความเชื่ออำนาจในตน มีจำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.17 – 0.72 จึงคัดเลือกไว้ จำนวน 14 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.33 – 0.71

6.4 แบบสอบถามวัดความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีจำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.11 – 0.72 จึงคัดเลือกไว้ จำนวน 21 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.32 – 0.70 โดยมีด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.37 – 0.70 ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.32 – 0.60 และด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.35 – 0.69

7. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกคำถามแล้วไปนำทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเจ้ามูล จำนวน 100 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) มีรายละเอียดดังนี้

7.1 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 โดยมีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76

7.2 แบบสอบถามเหตุผลเชิงจริยธรรม มีค่าความเชื่อมั่น 0.85

7.3 แบบสอบถามความเชื่ออำนาจในตน มีค่าความเชื่อมั่น 0.79

7.4 แบบสอบถามวัดความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 โดยมีด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79 ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 และด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74

8. จากข้อ 7 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามนี้มีคุณภาพดีเพียงพอที่สามารถใช้ในการวิจัยได้ จึงจัดเตรียมแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้รวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วย 5 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพเป็นจริงของนักเรียน

1. เพศ

() เพศหญิง

() เพศชาย

2. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

() ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ

() ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง

() ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูง

3. ระดับการศึกษาของบิดามารดา

() ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

() ระดับการศึกษาปริญญาตรี

() ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับตามความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำค่อนข้างบ่อย	ทำเป็นบางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
0	การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม นักเรียนต้องทำอะไรตามที่พ่อแม่สั่งการ จะได้เถียงไม่ได้					
00	การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ นักเรียนสามารถพูดคุยกับพ่อแม่ได้ทุกเรื่อง					
000	การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ นักเรียนอยากได้อะไรก็ตามพ่อแม่จะซื้อให้ ทุกอย่าง					

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

ข้อความทางบวก			ข้อความทางลบ		
ทำเป็นประจำ	ให้	5 คะแนน	ทำเป็นประจำ	ให้	1 คะแนน
ทำค่อนข้างบ่อย	ให้	4 คะแนน	ทำค่อนข้างบ่อย	ให้	2 คะแนน
ทำเป็นบางครั้ง	ให้	3 คะแนน	ทำเป็นบางครั้ง	ให้	3 คะแนน
ทำนานๆ ครั้ง	ให้	2 คะแนน	ทำนานๆ ครั้ง	ให้	4 คะแนน
ไม่เคยทำเลย	ให้	1 คะแนน	ไม่เคยทำเลย	ให้	5 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.79	หมายถึง	นักเรียนมีการอบรมเลี้ยงดูอยู่ในระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.80 – 2.59	หมายถึง	นักเรียนมีการอบรมเลี้ยงดูอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.60 – 3.39	หมายถึง	นักเรียนมีการอบรมเลี้ยงดูอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.40 – 4.19	หมายถึง	นักเรียนมีการอบรมเลี้ยงดูอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.20 – 5.00	หมายถึง	นักเรียนมีการอบรมเลี้ยงดูอยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วพิจารณาเลือกข้อที่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ 0) อภิชาติไปซื้อของที่สหกรณ์โรงเรียนพอจ่ายเงินเสร็จ ทางเจ้าหน้าที่สหกรณ์ทอนเงินให้อภิชาติเกินมา 100 บาท ถ้านักเรียนเป็นอภิชาติจะอย่างไร

1. นำเงินไปคืน กลัวเขาสงสัยและถูกจับได้
2. นำเงินไปคืน เพราะทำตามกฎของสังคม
3. นำเงินไปคืน เพราะการทำให้คนอื่นเดือดร้อนเป็นสิ่งที่ไม่สมควร

จากตัวอย่าง ข้อ 0) ให้คะแนนตัวเลือก 1 2 3 เป็น 1 2 3 คะแนน ตามลำดับ

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.66 หมายถึง นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.67 – 2.33 หมายถึง นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.34 – 3.00 หมายถึง นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจในตนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับตามความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงมากที่สุด
0	การประกอบกรรมดีโดยปราศจากผู้รู้เห็นเป็นการกระทำที่สูญเปล่า					
00	ถ้านักเรียนอยากได้สิ่งใด แต่ต้องรอคอยนักเรียนจะหมดความอดทน					

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

ข้อความทางบวก			ข้อความทางลบ		
จริงมากที่สุด	ให้	5 คะแนน	จริงมากที่สุด	ให้	1 คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้	4 คะแนน	ค่อนข้างจริง	ให้	2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3 คะแนน	ไม่แน่ใจ	ให้	3 คะแนน
ไม่ค่อยจริง	ให้	2 คะแนน	ไม่ค่อยจริง	ให้	4 คะแนน
ไม่จริงมากที่สุด	ให้	1 คะแนน	ไม่จริงมากที่สุด	ให้	5 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.79	หมายถึง	นักเรียนมีความเชื่ออำนาจในตนอยู่ในระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.80 – 2.59	หมายถึง	นักเรียนมีความเชื่ออำนาจในตนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.60 – 3.39	หมายถึง	นักเรียนมีความเชื่ออำนาจในตนอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.40 – 4.19	หมายถึง	นักเรียนมีความเชื่ออำนาจในตนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.20 – 5.00	หมายถึง	นักเรียนมีความเชื่ออำนาจในตนอยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วพิจารณาเลือกข้อที่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ 0) ในวันเปิดเทอมตำรวจเอาปากกาตำสวราคาแพงมาอดเพื่อน ๆ นิดาอยากได้ปากกาเหมือนของตำรวจมาก ตอนพักเที่ยงตำรวจลืมเก็บปากกาใส่กระเป๋า โดยทิ้งไว้บนโต๊ะขณะนั้นในห้องเรียนไม่มีใครอยู่เลย ถ้านักเรียนเป็นนิดาจะอย่างไร (ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคลส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม)

1. นำไปมอบคุณครู
2. ปลอมไว้อย่างนั้นโดยไม่สนใจ
3. ไปบอกตำรวจให้มาเก็บปากกาไว้
4. หยิบปากกาใส่กระเป๋าของตัวเอง

จากตัวอย่าง ข้อ 0) ให้คะแนนตัวเอง 1 2 3 4 เป็น 2 1 3 0 คะแนน

ข้อ 00) ขณะเรียนวิชาลูกเสือ ครูวิชัยแบ่งนักเรียน ป.6 ออกเป็น 4 กลุ่ม ให้ทำความสะอาดบริเวณต่างๆ ของโรงเรียน กลุ่มของอารีได้รับมอบหมายให้ทำบริเวณที่สกปรกมากที่สุด ถ้านักเรียนอยู่ในกลุ่มนี้จะทำอย่างไร (ด้านความร่วมมือ ร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม)

1. ช่วยกันทำอย่างเต็มที่
2. ทำตามที่ได้รับมอบหมาย
3. ให้ครูแบ่งบริเวณให้ใหม่เท่าๆ กับกลุ่มอื่น ๆ
4. ช่วยกันทำเต็มความสามารถแล้วตรวจดูความเรียบร้อย

จากตัวอย่าง ข้อ 0) ให้คะแนนตัวเลือก 1 2 3 4 เป็น 2 1 0 3 คะแนน

ข้อ 000) ในวันที่ 12 สิงหาคม ซึ่งเป็นวันหยุด นักเรียนชั้นป.6 จึงประชุมกันว่าควรจะทำกิจกรรมร่วมกันบ้าง ธงชัยเสนอว่าควรไปเที่ยวน้ำตก แต่ธิดาเสนอว่าควรไปทำความสะอาดบริเวณวัดจึงตกลงให้มีการโหวตเสียง ถ้านักเรียนอยู่ในห้องนี้ด้วยจะเลือกไปที่ใด (ด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน)

1. นั่งเฉย ๆ งดออกเสียง
2. ไปไหนก็ได้แล้วแต่เสียงข้างมาก
3. ไม่ไปทั้งสองแห่ง เพราะอยากพักผ่อนอยู่บ้าน
4. ไปพัฒนาวัดเพราะได้ประโยชน์กว่าการไปน้ำตก

จากตัวอย่าง ข้อ 0) ให้คะแนนตัวเลือก 1 2 3 4 เป็น 1 2 0 3 คะแนน ตามลำดับ

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.66 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยอยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.67 – 2.33 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.34 – 3.00 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่อโรงเรียนที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล นัดหมายวัน เวลาที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. จัดเตรียมแบบสอบถาม ให้มีจำนวนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 30 เพื่อใช้ในการคัดเลือกแบบสอบถามที่นักเรียนตอบไม่สมบูรณ์ หรือไม่มีความตั้งใจในการตอบ
4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งก่อนที่นักเรียนจะทำการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะเป็นผู้ชี้แจง เพื่อลดความตึงเครียด ให้นักเรียนวางใจว่าไม่มีผลกระทบต่อนักเรียน เพื่อนักเรียนจะให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงมากที่สุด และรับแบบสอบถามคืนภายในวันนั้น
5. ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลวันละ 1 โรงเรียน โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2549 ถึงวันที่ 25 สิงหาคม 2549
6. ตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามที่ตอบไม่สมบูรณ์หรือมีร่องรอยระบุถึงการไม่ตั้งใจทำแบบสอบถามโดยพิจารณาตามขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ซึ่งได้แบบสอบถามจากจำนวนผู้ตอบทั้งสิ้น 600 คน หลังจากคัดเลือกแล้ว ได้กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยจริงจำนวน 459 คน ตามที่ได้วางแผนไว้
7. นำผลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว การอบรมเลี้ยงดู เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน และความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
3. ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ (MR) ระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
4. ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (MMR) ระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้างนี้ มีดังต่อไปนี้

1. สถิติที่ใช้ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร โดยใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (มยุรี ศรีชัย. 2538 : 105)

$$n = \frac{N \sum_{g=1}^k N_g S_g^2}{\frac{N^2 e^2}{Z_{\alpha/2}^2} + \sum_{g=1}^k N_g S_g^2}$$

โดย	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนประชากรทั้งหมด
	N _g	แทน	จำนวนประชากรแต่ละชั้น
	e	แทน	ความคลาดเคลื่อน
	S _g ²	แทน	ค่าความแปรปรวนแต่ละชั้น

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจของแบบสอบถาม โดยการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนันทพงษ์. 2545 : 95)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2.2 วิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) เพื่อตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Index) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545 : 84)

$$r = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม
	X	แทน	คะแนนของข้อคำถาม
	Y	แทน	คะแนนผลรวมของข้ออื่นๆ ที่เหลือทุกข้อ

2.3 การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545 :131)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามเป็นรายข้อ
	$\sum S_i^2$	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและทดสอบสมมติฐาน

3.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย(M) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S)

3.2 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis : MR) โดยวิธี Enter ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.1 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้สูตร (Pedhazur. 1997 : 102)

$$R_{Y.12\dots k} = \sqrt{\beta_1 r_{Y1} + \beta_2 r_{Y2} + \dots + \beta_k r_{Yk}}$$

เมื่อ $R_{Y.12\dots k}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระที่ 1 ถึง k
$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระที่ 1 ถึง k
$r_{Y1}, r_{Y2}, \dots, r_{Yk}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระที่ 1 ถึง k กับตัวแปรเกณฑ์ Y

3.2.2 ทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณ โดยสูตร F-test (Pedhazur. 1997 : 102)

$$F = \frac{R^2 / k}{(1 - R^2)(N - k - 1)}$$

เมื่อ F	แทน	ค่าการแจกแจงแบบเอฟ
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
K	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

3.2.3 หาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ โดยใช้สูตร (Pedhazur. 1997 : 102)

3.2.3.1 หาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ (Score weight)

$$b_j = \beta_j \frac{S_Y}{S_j}$$

เมื่อ b_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระที่ j ในรูปคะแนนดิบ
β_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระที่ j ในรูปคะแนนมาตรฐาน
S_Y	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรตาม
S_j	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรอิสระตัวที่ j

3.2.3.2 ทดสอบนัยสำคัญของค่าน้ำหนักความสำคัญ โดยใช้สูตร t-test

$$t_{bj} = \frac{b_j}{SE_{bj}} \quad ; \quad df = N - k - 1$$

เมื่อ	t_{bj}	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตการแจกแจงแบบ t
	b_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระที่ j ในรูปคะแนนดิบ
	SE_{bj}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าน้ำหนักความสำคัญ
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

3.3 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (Multivariate Multiple Regression Analysis : MMR) ในการวิเคราะห์ข้อมูล (ประชุม เปี่ยมสมบูรณ์. 2535 : 24-25)

3.3.1 เกณฑ์อัตราส่วนไคลลิฮูด

$$\Lambda = \frac{|\hat{\Sigma}|}{|\hat{\Sigma}_0|}$$

เมื่อ	Λ	แทน	เกณฑ์อัตราส่วนไคลลิฮูด (Wilks 's Lambda)
	$\hat{\Sigma}_0$	แทน	ตัวประมาณค่าของเมตริกความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วม (Variance – Covariance Matrix) ของความผิดพลาด (Error) ภายใต้สมมติฐานปฏิเสธ (H_0)
	$\hat{\Sigma}$	แทน	ตัวประมาณค่าของเมตริกความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วม (Variance – Covariance Matrix) ของความผิดพลาด (Error) ภายใต้สมมติฐานแย้ง (H_1)

3.3.2 สถิติเอฟของราวี หรือ ราวี – เอฟ (Rao's F statistics)

$$F = \frac{1 - \Lambda^{1/s}}{\Lambda^{1/s}} \bullet \frac{ms + 1 - qp / 2}{qp}$$

เมื่อ

s	แทน	$\sqrt{(p^2 q^2 - 4) / (p^2 + q^2 - 5)}$
m	แทน	$ ne - (p + 1 - q) / 2 $
p	แทน	จำนวนตัวแปรตาม
q	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ
ne	แทน	องศาความเป็นอิสระของค่าผิดพลาด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

DX_1	แทน	ตัวแปรหุ่นเพศหญิงเทียบกับเพศชาย
D_1X_2	แทน	ตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำเทียบกับระดับสูง
D_2X_2	แทน	ตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลางเทียบกับระดับสูง
D_1X_3	แทน	ตัวแปรหุ่นระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่ำกว่าปริญญาตรีเทียบกับสูงกว่าปริญญาตรี
D_2X_3	แทน	ตัวแปรหุ่นระดับการศึกษาของผู้ปกครองปริญญาตรีเทียบกับสูงกว่าปริญญาตรี
X_4	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม
X_5	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่
X_6	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ
X_7	แทน	เหตุผลเชิงจริยธรรม
X_8	แทน	ความเชื่ออำนาจในตนเอง
Y	แทน	ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
Y_1	แทน	ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม
Y_2	แทน	ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม
Y_3	แทน	ด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน
M	แทน	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
SE_M	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S_x	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามวัดแต่ละฉบับ
r	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)
t	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบที (t – distribution)

F	แทน	ค่าสถิติในการวิเคราะห์แบบเอฟ (F - distribution)
β	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนมาตรฐาน
$\beta\%$	แทน	ค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนมาตรฐาน
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
Λ	แทน	ค่าวิลค์แลมดา (Wilk's Lambda)
r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่น
b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ
k	แทน	จำนวนข้อสอบ
MS_i	แทน	คะแนนสูงสุดต่อข้อ (Item Maximum Score)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นลำดับดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบสอบถาม
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
3. ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
4. ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (MMR) ระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบสอบถาม

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง มาวิเคราะห์หาจำนวนและร้อยละ ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานด้านข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 หญิง	105	22.88
1.2 ชาย	354	77.12
รวม	459	100.00
2. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว		
2.1 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ	122	26.58
2.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง	179	39.00
2.3 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูง	158	34.42
รวม	459	100.00
3. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง		
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	258	56.21
3.2 ปริญญาตรี	179	39.00
3.3 สูงกว่าปริญญาตรี	22	4.79
รวม	459	100.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า นักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 77.12 มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 39.00 และ การศึกษาของผู้ปกครองระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 56.21

1.2 ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตาม วิธีชีวิตประชาธิปไตย

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบสอบถามมาวิเคราะห์หา ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ค่าความเชื่อมั่น (r_H) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามวัดแต่ละฉบับ (S_x) และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ในการวัด (SE_M) ปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิต
ประชาธิปไตย

ตัวแปร	k	MS _i	M	S	r _{tt}	S _x	SE _M	แปลความหมาย
การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม (X ₄)	7	5.00	3.39	1.21	0.87	6.03	2.17	ปานกลาง
การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (X ₅)	7	5.00	3.10	1.23	0.89	6.72	2.23	ปานกลาง
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ (X ₆)	7	5.00	4.04	0.70	0.76	3.13	1.53	ค่อนข้างสูง
เหตุผลเชิงจริยธรรม (X ₇)	14	3.00	2.55	0.54	0.85	3.97	1.54	สูง
ความเชื่ออำนาจในตน (X ₈)	14	5.00	3.35	1.07	0.79	7.46	3.42	ปานกลาง
ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย (Y)	21	3.00	2.81	0.51	0.87	5.57	2.01	สูง
- ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวมและกฎระเบียบ (Y ₁)	7	3.00	2.81	0.52	0.79	2.44	1.12	สูง
- ด้านความร่วมมือร่วมใจประสาน ประโยชน์เพื่อส่วนรวม (Y ₂)	7	3.00	2.86	0.44	0.83	2.31	0.95	สูง
- ด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ร่วมกัน (Y ₃)	7	3.00	2.78	0.51	0.74	2.43	1.24	สูง

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูเมื่อจำแนกแต่ละฉบับ ปรากฏว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ มีค่าเท่ากับ 0.87, 0.89 และ 0.76 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดอยู่ระหว่าง 1.53 ถึง 2.23 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม มีค่าเท่ากับ 0.85 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดเท่ากับ 1.54 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจในตน มีค่าเท่ากับ 0.79 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดเท่ากับ 3.42 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีค่าเท่ากับ 0.87 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดเท่ากับ 2.01 เมื่อจำแนกแต่ละฉบับ ปรากฏว่า ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวมและกฎระเบียบ ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม และด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาร่วมกัน มีค่าเท่ากับ 0.79, 0.83 และ 0.74 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดอยู่ระหว่าง 0.95 ถึง 1.24 ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวแปรอิสระนั้นการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (M = 4.04) รองลงมา คือ การอบรม

เลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.39$) และการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.10$) ส่วนเหตุผลเชิงจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($M = 2.55$) และความเชื่ออำนาจในตนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.35$) สำหรับกลุ่มตัวแปรตามโดยรวมความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($M = 2.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับสูง ($M = 2.86$) รองลงมา คือ ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวมและกฎระเบียบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($M = 2.81$) และด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ร่วมกันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($M = 2.78$)

เมื่อพิจารณาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบสอบถาม พบว่า ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการอบรมเลี้ยงดู มีค่าอยู่ระหว่าง 0.70 ถึง 1.23 ส่วนเหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน มีค่าเท่ากับ 0.54 และ 1.07 โดยความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีค่าเท่ากับ 0.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม ด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ร่วมกัน และด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวมและกฎระเบียบ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.44 ถึง 0.52

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำตัวแปรอิสระ อันได้แก่ เพศมารหัสเป็นตัวแปรหุ่นเพศหญิงเทียบกับเพศชาย (DX_1) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมารหัสเป็นตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำเทียบกับระดับสูง (D_1X_2) และตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลางเทียบกับระดับสูง (D_2X_2) ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง มารหัสเป็นตัวแปรหุ่นระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่ำกว่าปริญญาตรีเทียบกับสูงกว่าปริญญาตรี (D_1X_3) และตัวแปรหุ่นระดับการศึกษาของผู้ปกครองปริญญาตรีเทียบกับสูงกว่าปริญญาตรี (D_2X_3) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม (X_4) การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (X_5) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ (X_6) เหตุผลเชิงจริยธรรม (X_7) และความเชื่ออำนาจในตนเอง (X_8) ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย (Y) ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวมและกฎระเบียบของสังคม (Y_1) ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม (Y_2) และด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ร่วมกัน (Y_3) จากนั้นนำปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (r) โดยใช้สูตรของเพียร์สันปรากฏผลดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (r) ระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

ตัวแปร	DX ₁	D ₁ X ₂	D ₂ X ₂	D ₁ X ₃	D ₂ X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	Y	Y ₁	Y ₂	Y ₃
DX ₁	1.00	0.03	-0.11*	0.07	-0.11*	0.18**	0.21**	-0.11*	-0.03	0.12**	0.11*	0.00	0.17**	0.11*
D ₁ X ₂		1.00	-0.48**	0.45**	-0.48**	0.07	0.11*	-0.09	0.02	0.05	0.12**	0.08	0.08	0.10*
D ₂ X ₂			1.00	-0.91**	1.00**	-0.11*	-0.13**	0.05	0.01	-0.08	-0.05	-0.04	-0.03	0.00
D ₁ X ₃				1.00	-0.91**	0.10	0.11*	-0.03	-0.02	0.06	0.08	0.10*	0.00	0.04
D ₂ X ₃					1.00	-0.11*	-0.013*	0.05	0.01	-0.08	-0.05	-0.04	-0.03	0.00
X ₄						1.00	0.73**	0.00	0.28**	0.60**	0.08	-0.02	0.06	0.11**
X ₅							1.00	0.01	0.27**	0.83**	0.12**	-0.01	0.12**	0.12**
X ₆								1.00	0.12**	0.02	-0.05	0.04	-0.13**	-0.05
X ₇									1.00	0.20**	0.17**	0.16**	-0.02	0.22**
X ₈										1.00	0.04	-0.06	0.04	0.08
Y											1.00	0.83**	0.67**	0.84**
Y ₁												1.00	0.36**	0.58**
Y ₂													1.00	0.37**
Y ₃														1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า กลุ่มของตัวแปรมีความสัมพันธ์กันดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรภายในกลุ่มตัวแปรหุ่น มีค่าอยู่ระหว่าง -0.91 ถึง 1.00 โดยตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลางเทียบกับระดับสูงกับตัวแปรหุ่นระดับการศึกษาของผู้ปกครองปริญญาดัตรีเทียบกับสูงกว่าปริญญาดัตรี ($r = 1.00$) มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 รองลงมา คือ ตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำเทียบกับระดับสูงกับตัวแปรหุ่นระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่ำกว่าปริญญาดัตรีเทียบกับสูงกว่าปริญญาดัตรี ($r = 0.45$) ส่วนตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลางเทียบกับระดับสูงกับตัวแปรหุ่นระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่ำกว่าปริญญาดัตรีเทียบกับสูงกว่าปริญญาดัตรี ($r = -0.91$) มีความสัมพันธ์ทางลบสูงสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ ตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำเทียบกับระดับสูงกับตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลางเทียบกับระดับสูง ตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำเทียบกับระดับสูงกับตัวแปรหุ่นระดับการศึกษาของผู้ปกครองปริญญาดัตรีเทียบกับสูงกว่าปริญญาดัตรี ($r = -0.48$) ส่วนตัวแปรหุ่นเพศหญิงเทียบกับเพศชายกับตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลางเทียบกับระดับสูง และตัวแปรหุ่นเพศหญิงเทียบกับเพศ

ชายกับตัวแปรหุ่นระดับการศึกษาของผู้ปกครองปริญญาตรีเทียบกับสูงกว่าปริญญาตรี ($r = -0.11$) มีความสัมพันธ์ทางลบสูงสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรภายในกลุ่มตัวแปรอิสระ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 0.73 โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่กับความเชื่ออำนาจในตนเอง ($r = 0.83$) มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ($r = 0.73$) และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมกับความเชื่ออำนาจในตนเอง ($r = 0.60$)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรภายในกลุ่มตัวแปรตาม มีค่าอยู่ระหว่าง 0.37 ถึง 0.83 โดยความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยกับด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน ($r = 0.84$) มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยกับด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม ($r = 0.83$) และความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยกับด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม ($r = 0.67$)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหุ่นกับตัวแปรอิสระมีค่าอยู่ระหว่าง -0.13 ถึง 0.21 โดยตัวแปรหุ่นเพศหญิงเทียบกับเพศชายกับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ($r = 0.21$) มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ ตัวแปรหุ่นเพศหญิงเทียบกับเพศชายกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม ($r = 0.18$) และตัวแปรหุ่นเพศหญิงเทียบกับเพศชายกับความเชื่ออำนาจในตนเอง ($r = 0.12$) ส่วนตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลางเทียบกับระดับสูงกับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ($r = -0.13$) มีความสัมพันธ์ทางลบสูงสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรหุ่นเพศหญิงเทียบกับเพศชายกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ ตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลางเทียบกับระดับสูงกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม และตัวแปรหุ่นระดับการศึกษาของผู้ปกครองปริญญาตรีเทียบกับสูงกว่าปริญญาตรีกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม ($r = -0.11$) มีความสัมพันธ์ทางลบสูงสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหุ่นกับตัวแปรตามมีค่าอยู่ระหว่าง -0.05 ถึง 0.17 โดยตัวแปรหุ่นเพศหญิงเทียบกับเพศชายกับด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม ($r = 0.17$) มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ ตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำเทียบกับระดับสูงกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ($r = 0.12$) และตัวแปรหุ่นเพศหญิงเทียบกับเพศชายกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ตัวแปรหุ่นเพศหญิงเทียบกับเพศชายกับ

ด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกันมีความสัมพันธ์ทางบวกสูงสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามมีค่าอยู่ระหว่าง -0.13 ถึง 0.22 โดยเหตุผลเชิงจริยธรรมกับด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน ($r = 0.22$) มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ เหตุผลเชิงจริยธรรมกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ($r = 0.17$) และเหตุผลเชิงจริยธรรมกับด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม ($r = 0.16$) ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจกับด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม ($r = -0.13$) มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

3.1 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ เป็นการวิเคราะห์โดยใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ค่ากำลังสองของค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ค่าเอฟ (F – test) ปรากฏผลดัง ตาราง 6

ตาราง 6 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	9	1047.93	116.43	4.47**
Residual	449	13182.97	29.36	
Total	458	14230.90		
R = 0.58		$R^2 = 0.33$		F = 4.47**

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีค่าเท่ากับ 0.58 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 4.47$) มีความผันแปรร่วมกัน 33% ซึ่งสรุปได้ว่า ปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 คำนำน้หนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย มาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า t -test และนำค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ (β) มาแปลงเป็นค่าน้ำหนักสมทบสัมพัทธ์หรือเปอร์เซ็นต์ส่งผล มาจัดลำดับน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของแต่ละตัวแปร ปรากฏผลดังตาราง 7

ตาราง 7 คำนำน้หนักความสำคัญสัมพัทธ์ และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของปัจจัยแต่ละด้าน ที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

ตัวแปร	β	$\beta\%$	ลำดับที่	b	SE_b	t
DX_1	0.60	10.38	7	1.86	1.13	2.67*
D_1X_2	0.61	10.55	6	1.83	1.16	2.51*
D_2X_2	0.73	12.63	1	3.08	1.75	2.55**
D_1X_3	0.72	12.46	2	2.99	1.71	2.57**
D_2X_3	0.50	8.65	10	0.50	0.50	0.50
X_4	-0.46	7.96	9	-0.47	0.56	-1.00
X_5	0.66	11.42	4	0.64	0.58	2.19
X_6	-0.45	7.79	8	-0.40	0.58	-1.67
X_7	0.67	11.59	3	0.73	0.57	3.95**
X_8	-0.38	6.57	5	-0.41	0.56	-1.92
$R = 0.72$ $R^2 = 0.52$ $R_{adj} = 0.31$ $F = 4.47^{**}$						

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่า ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีค่าเท่ากับ 0.72 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 4.47$) มีความผันแปรร่วมกัน 52% โดยค่านำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยมากที่สุด คือ ตัวแปรพื้นฐานทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลางเทียบกับระดับสูง ($\beta = 0.73$) โดยส่งผลทางบวก มีค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลเท่ากับ 12.63% รองลงมาตามลำดับ คือ ตัวแปรหุ่นระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่ำกว่าปริญญาตรีเทียบกับสูงกว่าปริญญาตรี ($\beta = 0.72$) เหตุผลเชิงจริยธรรม ($\beta = 0.67$) ส่งผลทางบวกเท่ากับ 12.46% และ 11.59% ส่วนตัวแปรพื้นฐานทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำเทียบกับระดับสูง ($\beta = 0.61$) และตัวแปรหุ่นเพศหญิงเทียบกับเพศชาย ($\beta = 0.60$) ส่งผลทางบวกเท่ากับ 10.55% และ 10.38 % ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัวระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย จำแนกเป็นรายด้าน

4.1 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัวระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย จำแนกเป็นรายด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ เป็นการวิเคราะห์โดยใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (Multivariate Multiple Regression Analysis : MMR) ประกอบด้วยตัวแปรความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย จำแนกเป็นรายด้าน 3 ด้าน หรือมีตัวแปรตามเมื่อจำแนกรายด้านแล้วเป็นตัวแปรตาม 3 ตัว โดยก่อนการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสามในกลุ่มตัวแปรตามได้ผลดังตาราง 5 กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกลุ่มตัวแปรตาม ได้แก่ ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม และด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน มีความแตกต่างจากศูนย์อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ตัวแปรตามทั้งสามตัวนี้มีความสัมพันธ์กันมาก

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์หาสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว ด้วยการหาค่าวิลค์ แลมดา (Wilk's Lambda) พิลไลส์ (Pillais) โฮเทลลิง (Hotellings) และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ค่าเอฟ (F – test) ปรากฏผลดัง ตาราง 8

ตาราง 8 ค่าการทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัวของตัวแปรแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย จำแนกรายด้าน

การทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์แบบตัวแปรพหุนาม						
Multivariate Tests of Significance (S = 3, M = 2 1/2, N = 222 1/2)						
ตัวสถิติ	ค่า	Approx.F	df _{hyj}	df _{err}	Sig	
Pillais	0.77	4.07**	27	1796.00	0.00	
Hotellings	1.09	4.43**	27	1778.00	0.00	
Wilk's Lambda (Λ)	1.21	4.09**	27	1673.11	0.00	
การทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์แบบตัวแปรเอกนาม						
ตัวแปรตาม	R	R ²	R ² _{adj}	SS	SE	F
ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวมและกฎระเบียบ (Y ₁)	0.73	0.53	0.17	377.74	2544.82	4.26**
ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม (Y ₂)	0.77	0.59	0.14	865.39	2281.14	4.23**
ด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาร่วมกัน (Y ₃)	0.68	0.46	0.23	263.72	2453.20	5.49**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่า ค่าวิลค์แลมดา (Λ) มีค่าเท่ากับ 1.21 และทดสอบได้ค่า F มีค่าเท่ากับ 4.09 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากนั้นทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแต่ละด้าน พบว่า ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม มีความสัมพันธ์กับปัจจัยแต่ละด้าน (R = 0.73) ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวมมีความสัมพันธ์กับปัจจัยแต่ละด้าน (R = 0.77) และด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกันมีความสัมพันธ์กับปัจจัยแต่ละด้าน (R = 0.68) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 คำนำน้หนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยแต่ละด้านความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย จำแนกเป็นรายด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ผู้วิจัย ได้นำน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย จำแนกเป็นรายด้าน มาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยค่า t-test และนำค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ (β) มาแปลงเป็นค่าน้ำหนักสมทบสัมพัทธ์หรือเปอร์เซ็นต์ส่งผล มาจัดลำดับน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของแต่ละตัวแปร ดังแสดงในตาราง 9, 10, และ 11 ดังนี้

ตาราง 9 คำนำน้หนักความสำคัญสัมพัทธ์ และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของปัจจัยแต่ละด้าน ที่ส่งผลต่อด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม

ตัวแปร	β	$\beta\%$	ลำดับที่	b	SE _b	t
DX ₁	0.83	9.04	7	0.95	1.08	1.33
D ₁ X ₂	0.86	9.37	6	1.14	1.09	1.98
D ₂ X ₂	1.07	11.66	2	2.17	1.35	3.28*
D ₁ X ₃	1.13	12.31	1	2.41	1.33	3.82**
D ₂ X ₃	0.80	8.71	8	0.80	0.80	1.60
X ₄	-0.86	9.37	6	-0.83	0.83	-1.75
X ₅	0.88	9.59	5	0.83	0.84	1.57
X ₆	0.83	9.04	7	0.82	0.84	1.36
X ₇	0.99	10.78	3	0.91	0.83	4.65**
X ₈	-0.93	10.13	4	-0.84	0.83	-2.34
R = 0.73 R ² = 0.53 R _{adj} = 0.41 F = 4.26**						

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้าน กับด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม มีค่าเท่ากับ 0.73 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (F = 4.26) มีความผันแปรร่วมกัน 53% โดยค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม มากที่สุด คือ ตัวแปรหุ่นระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่ำกว่าปริญญาตรี เทียบกับสูงกว่าปริญญาตรี (β =1.13) โดยส่งผลทางบวก มีค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลเท่ากับ 12.31 % รองลงมาตามลำดับ คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม (β =0.99) ส่งผลทางบวกเท่ากับ 10.78% มีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลางเทียบกับระดับสูง ($\beta = 1.07$) ส่งผลทางบวกเท่ากับ 11.66% ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 10 คำนำน้หนักความสำคัญสัมพัทธ์ และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของปัจจัยแต่ละด้าน ที่ส่งผลต่อด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม

ตัวแปร	β	$\beta\%$	ลำดับที่	b	SE _b	t
DX ₁	0.93	11.23	3	1.51	1.06	3.51**
D ₁ X ₂	0.87	10.51	6	1.17	1.07	2.17
D ₂ X ₂	-0.87	10.51	6	-1.12	1.32	-1.41
D ₁ X ₃	-0.82	9.90	4	-1.25	1.20	-1.79
D ₂ X ₃	0.70	8.45	8	0.70	0.70	0.70
X ₄	-0.77	9.30	6	-0.73	0.72	-1.69
X ₅	0.93	11.23	1	0.79	0.73	3.42**
X ₆	0.81	9.78	5	0.78	0.73	2.98
X ₇	0.73	8.82	7	0.72	0.71	1.28
X ₈	-0.85	10.27	2	-0.75	0.73	-2.48
R = 0.77 R ² = 0.59 R _{adj} = 0.38 F = 4.23**						

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 10 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้าน กับด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีค่าเท่ากับ 0.77 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 4.23$) มีความผันแปรร่วมกัน 59% โดยค่าน้หนักความสำคัญสัมพัทธ์ของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม มากที่สุด คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ($\beta = 0.93$) และตัวแปรหุ่นเพศหญิงเทียบกับเพศชาย ($\beta = 0.93$) โดยส่งผลทางบวก มีค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลเท่ากับ 11.23%

ตาราง 11 คำนำน้หนักความสำคัญสัมพัทธ์ และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของปัจจัยแต่ละด้าน ที่ส่งผล
ด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน

ตัวแปร	β	$\beta\%$	ลำดับที่	b	SE _b	t
DX ₁	0.56	9.98	4	1.09	0.72	2.80*
D ₁ X ₂	0.56	9.98	4	1.08	0.74	2.66*
D ₂ X ₂	0.76	13.55	1	1.97	0.99	3.26**
D ₁ X ₃	0.71	12.66	2	1.71	0.97	2.87*
D ₂ X ₃	0.45	8.02	7	0.45	0.45	0.45
X ₄	0.48	8.56	6	0.46	0.48	0.88
X ₅	0.45	8.02	7	0.45	0.49	0.49
X ₆	-0.51	9.09	5	-0.5	0.49	-1.76
X ₇	0.68	12.12	3	0.59	0.48	5.17**
X ₈	0.45	8.02	7	0.45	0.48	0.49
R = 0.68 R ² = 0.46 R _{adj} = 0.48 F = 5.49**						

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 11 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน มีค่าเท่ากับ 0.68 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (F = 5.49) มีความผันแปรร่วมกัน 46% โดยค่าน้หนักความสำคัญสัมพัทธ์ของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน มากที่สุด คือ ตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลางเทียบกับระดับสูง (β = 0.76) โดยส่งผลทางบวกมีค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลเท่ากับ 13.55% รองลงมาตามลำดับ คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม (β = 0.68) ส่งผลทางบวกเท่ากับ 12.12% มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรหุ่นระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่ำกว่าปริญญาตรีเทียบกับสูงกว่าปริญญาตรี (β = 0.71) ตัวแปรหุ่นเพศหญิงเทียบกับเพศชาย และตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำเทียบกับระดับสูง (β = 0.56) ส่งผลทางบวกเท่ากับ 12.66% และ 9.98% ตามลำดับ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษา ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและแยกรายด้าน โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาคำแนะนำนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและแยกรายด้าน โดยมีสมมติฐาน ดังนี้

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. ปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 73 โรงเรียน มีจำนวน 169 ห้องเรียน และมีจำนวนนักเรียน 5,517 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร จำนวน 459 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วย 5 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียน ประกอบด้วย เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง โดยมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู จำนวน 21 ข้อ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ คือ ทำเป็นประจำ ทำค่อนข้างบ่อย ทำเป็นบางครั้ง ทำนานๆ ครั้ง ไม่เคยทำเลย มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.28 – 0.72 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 โดยวัดการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจมาใช้ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.28 – 0.72 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

1.2 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.28 – 0.50 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

1.3 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.28 – 0.57 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม จำนวน 14 ข้อ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบสถานการณ์สมมุติให้เลือกปฏิบัติในแต่ละสถานการณ์มี 3 ตัวเลือก มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.29 – 0.70 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจในตน จำนวน 14 ข้อ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด ค่อนข้างจริง ไม่แน่ใจ ไม่ค่อยจริง และไม่จริงมากที่สุด มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.33 – 0.71 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย จำนวน 21 ข้อ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบสถานการณ์สมมุติให้เลือกปฏิบัติในแต่ละสถานการณ์มี 4 ตัวเลือก มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.32 – 0.70 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

โดยวัดความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม และ ด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.37 – 0.70 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79

2.2 ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.32 – 0.60 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

2.3 ด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.35 – 0.69 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ติดต่อโรงเรียนที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล นัดหมายวัน เวลาที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. จัดเตรียมแบบสอบถาม ให้มีจำนวนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 30 เพื่อใช้ในการคัดเลือกแบบสอบถามที่นักเรียนตอบไม่สมบูรณ์ หรือไม่มีความตั้งใจในการตอบ

4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งก่อนที่นักเรียนจะทำการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะเป็นผู้ชี้แจง เพื่อลดความตึงเครียด ให้นักเรียนวางใจว่าไม่มีผลกระทบต่อนักเรียน เพื่อให้นักเรียนจะให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงมากที่สุด และรับแบบสอบถามคืนภายในวันนั้น

5. ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลวันละ 1 โรงเรียน โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2549 ถึงวันที่ 25 สิงหาคม 2549

6. ตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามที่ตอบไม่สมบูรณ์ หรือมีร่องรอยระบุถึงการไม่ตั้งใจทำแบบสอบถาม โดยพิจารณาตามขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ โดยได้แบบสอบถามจากจำนวนผู้ตอบทั้งสิ้น 600 คน หลังจากคัดเลือกแล้ว ได้กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยจริงจำนวน 459 คน ตามที่ได้วางแผนไว้

7. นำผลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นลำดับดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว การอบรมเลี้ยงดู เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน และความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
3. ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
4. ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (MMR) ระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) มีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีค่าเท่ากับ 0.58 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 4.47$) มีความผันแปรร่วมกัน 33% ซึ่งสรุปได้ว่า ตัวแปรในกลุ่มตัวแปรอิสระหรือตัวแปรทำนายกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โดยค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยมากที่สุด คือ ตัวแปรพื้นฐานทางเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับปานกลางเทียบกับระดับสูง ($\beta = 0.73$) โดยส่งผลทางบวก มีค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลเท่ากับ 12.63% รองลงมาตามลำดับ คือ ตัวแปรหุ่นระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่ำกว่าปริญญาตรีเทียบกับสูงกว่าปริญญาตรี ($\beta = 0.72$) เหตุผลเชิงจริยธรรม ($\beta = 0.67$) ส่งผลทางบวกเท่ากับ 12.46% และ 11.59% ส่วนตัวแปรพื้นฐานทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำเทียบกับระดับสูง ($\beta = 0.61$) และตัวแปรหุ่นเพศหญิงเทียบกับเพศชาย ($\beta = 0.60$) ส่งผลทางบวกเท่ากับ 10.55% และ 10.38% ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (Multivariate Multiple Regression Analysis : MMR) ประกอบด้วยกลุ่มตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตนกับกลุ่มตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย และพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการเคารพสิทธิ ส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม ด้านความร่วมมือ

ร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม และด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน มีค่าวิลค์แลมดา (Λ) มีค่าเท่ากับ 1.21 และทดสอบได้ค่า F มีค่าเท่ากับ 4.09 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากนั้นทำการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้าน พบว่า ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม มีค่าเท่ากับ 0.73 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 4.26$) มีความผันแปรร่วมกัน 53% ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีค่าเท่ากับ 0.77 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 4.23$) มีความผันแปรร่วมกัน 59% และด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน มีค่าเท่ากับ 0.68 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 5.49$) มีความผันแปรร่วมกัน 46%

โดยค่านำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม มากที่สุด คือ ตัวแปรหุ่นระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่ำกว่าปริญญาตรีเทียบกับสูงกว่าปริญญาตรี ($\beta = 1.13$) โดยส่งผลทางบวก มีค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลเท่ากับ 12.31 % รองลงมาตามลำดับ คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ($\beta = 0.99$) ส่งผลทางบวกเท่ากับ 10.78% มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลางเทียบกับระดับสูง ($\beta = 1.07$) ส่งผลทางบวกเท่ากับ 11.66% ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่านำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม มากที่สุด คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ($\beta = 0.93$) และตัวแปรหุ่นเพศหญิงเทียบกับเพศชาย ($\beta = 0.93$) โดยส่งผลทางบวก มีค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลเท่ากับ 11.23% และค่านำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาาร่วมกัน มากที่สุด คือ ตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลางเทียบกับระดับสูง ($\beta = 0.76$) โดยส่งผลทางบวกมีค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลเท่ากับ 13.55% รองลงมาตามลำดับ คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ($\beta = 0.68$) ส่งผลทางบวกเท่ากับ 12.12% มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรหุ่นระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่ำกว่าปริญญาตรีเทียบกับสูงกว่าปริญญาตรี ($\beta = 0.71$) ตัวแปรหุ่นเพศหญิงเทียบกับเพศชาย และตัวแปรหุ่นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำเทียบกับระดับสูง ($\beta = 0.56$) ส่งผลทางบวกเท่ากับ 12.66% และ 9.98% ตามลำดับ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลในประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว พบว่า กลุ่มตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตนกับกลุ่มตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิต

ประชาธิปไตย และพิจารณาเป็นรายด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม และด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ร่วมกันมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่าปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร แสดงว่าปัจจัยด้านเพศ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ซึ่งสามารถอธิบายได้ตามแนวคิดทางการศึกษา (กรมวิชาการ. 2526 : 27) ที่กล่าวว่ามนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ เริ่มตั้งแต่การอยู่ร่วมกันกับครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จนถึงประเทศชาติ ตลอดถึงโลก จะอยู่คนเดียวแต่ลำพังโดยไม่พึ่งพาอาศัยกันไม่ได้ ในการอยู่ร่วมกันจำเป็นต้องมีหลักธรรมสำหรับปฏิบัติต่อกัน คือ ความสามัคคี ความเสียสละ การให้อภัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและความเห็นอกเห็นใจกัน หากหมู่คณะใดยึดหลักธรรมในการอยู่ร่วมกัน จะทำให้หมู่คณะนั้นหรือประเทศชาตินั้น ๆ มีความสุข ความเจริญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ รักวิจัย (2533 : 33) ที่กล่าวว่า วิถีชีวิตประชาธิปไตยของบิดามารดาที่มีฐานะเศรษฐกิจดีจะโอกาสจัดหาทรัพยากรและกิจกรรมต่างๆ ได้มากกว่าบิดามารดาที่มีฐานะเศรษฐกิจในระดับที่ต่ำกว่า อีกทั้งสกุล เทียงแท้ (2525 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนักเรียนมีความเป็นประชาธิปไตยสูง จะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศน ทอภักดี (2528 : 79) ที่กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับความเชื่ออำนาจในตนของเด็กนั้น เกิดจากครอบครัวมีการให้และรับประสบการณ์จากกันและกัน ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม เพื่อปรับสภาพของตนเองให้เข้ากับสังคมเช่นเดียวกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิต

2. จากการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย และพิจารณาเป็นรายด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวม และกฎระเบียบของสังคม ด้านความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม และด้านการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ร่วมกัน พบว่า เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ เหตุผลเชิงจริยธรรมส่งผลในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยแต่ละด้านมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย สอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยา สุวรรณทัต และคณะ (2540 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและการเรียนรู้ที่นักเรียนได้รับจากครอบครัวและโรงเรียนส่งผลร่วมกันต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยสามารถควบคุมตนเองและอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพโรจน์ หวังใจชื่น (2525 : 53) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึงลักษณะที่บิดามารดาปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ไม่

ตามใจ หรือเข้มงวดกวดขันจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็กและให้ความร่วมมือตามโอกาสอันเหมาะสม เป็นลักษณะสำคัญที่ส่งเสริมให้เยาวชนเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป และจะเป็นผลดีต่อวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในอนาคต ถ้าครอบครัวใดปฏิบัติตามดาเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจปัญหาาร่วมกัน ก็จะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสฝึกฝนการคิดแก้ปัญหาและรู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ดังนั้นการสร้างเสริมความรู้สึกที่ดีจากการอบรมเลี้ยงดูและมีเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น เพื่อช่วยให้เกิดรู้จักเข้าใจ ยอมรับ และควบคุมตนเอง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รู้ว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่า สามารถสร้างสิ่งดีงามให้แก่ตนเอง ครอบครัว สังคม และความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยมาใช้

จากการศึกษาพบว่า เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดู เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตนเอง เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1. บิดา มารดา ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ควรมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นประชาธิปไตย และส่งเสริมหรือจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมประชาธิปไตยต่อตนเอง และสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งสมาชิกในโรงเรียนเพื่อช่วยในการพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตย

1.2. บิดา มารดา ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ สามารถจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่นักเรียน โดยการศึกษาถึงความต้องการและพัฒนาการของนักเรียน และศึกษาถึงสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น เพื่อน สื่อมวลชนต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย เพื่อจะได้เข้าใจและให้คำปรึกษาและแนะนำได้อย่างเหมาะสม

1.3. บิดา มารดา ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักทำอะไรด้วยตัวเอง มีการมอบหมายภาระความรับผิดชอบให้ปฏิบัติ ให้โอกาสนักเรียนได้คิด ได้ตัดสินใจ บิดา มารดา ต้องเป็นคนที่ยอมรับฟังและยอมรับในเหตุผลของกันและกัน จึงจะทำให้นักเรียนเป็นคนที่สามารถพึ่งตนเองและเป็นคนดีของสังคม เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน บิดา มารดา ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปรึกษาโดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เพื่อหาวิธีการที่เหมาะสม ถูกต้อง และรับฟังเหตุผลของกันและกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยหรือตัวแปรพยากรณ์อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยเพิ่มเติม เช่น ระดับสติปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว และเพื่อน เป็นต้น

2.2. ควรทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างในชั้นปีอื่นๆ และเปรียบเทียบกันระหว่างชั้นปี เพื่อศึกษาว่าแต่ละชั้นปีมีปัจจัยที่ส่งผลเหมือนกันหรือแตกต่างกัน

2.3. ควรพิจารณาความเหมาะสมในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างรัดกุม เช่น ถ้าในการเลือกกลุ่มตัวอย่างระดับประถมศึกษา ควรทำการเก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่า 1 ครั้ง เพื่อลดความเหนื่อยล้าหรือข้อผิดพลาดในการตอบแบบสอบถาม

2.4. ควรศึกษาและวิเคราะห์ผลแยกเพศชายหญิง เพื่อให้เข้าใจสาเหตุของความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยและเสนอวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมตรงกับแต่ละกลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยภูมิหลังทางสังคมแตกต่างกัน

2.5. ควรศึกษาวิจัยเชิงทดลอง เนื้อหารูปแบบ หรือหาวิธีการพัฒนาส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2526). แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ก่อ สวัสดิพาณิช. (2517,สิงหาคม). คำบรรยายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในการ
ประชุมครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร และจังหวัด
ใกล้เคียง. วิทยาสาร. 2(25) : 221
- กาญจนา พึ่งเนตร. (2537). การศึกษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลกับอัตลักษณ์แห่งตน
ของวัยรุ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ วท.ม
(จิตวิทยาโรงเรียน) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร
คณิต ฤทธิ์รอด. (2537). การเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนและการอบรมเลี้ยงดูตามการรับรู้
ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติทั่วไป. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิราภรณ์ ศิริทวี. (2541,กันยายน). เทคนิคการจัดกิจกรรมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้
(constructivism). Main Entry : วิชาการ 1(9) : 24
- แจ๊ค อิงค์เนสและมินท์ อิงค์เนส. (2540). ก้าวข้ามศตวรรษ. กรุงเทพฯ : เอ.อาร์.อินฟอร์-
เมชัน แอนด์ พับลิเคชัน.
- ฉวีวรรณ กินาวงศ์. (2533). การศึกษาเด็ก. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ชนะ นิลรัตน์. (2519). การศึกษาทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ในเขตการศึกษา 2. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ชาลี อุเจริญ. (2532). การเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา
ประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาต้นแบบกับโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไปในสังกัด
สำนักงานการศึกษา จังหวัดนครสวรรค์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหาร
การศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- เชิดภัก ศิริสุข. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมประชาธิปไตยกับการอบรม
เลี้ยงดูและกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การประถมศึกษา) สงขลา : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ถ่ายเอกสาร
- ณรงค์ศักดิ์ บุญยมาลิก. (2536). อิทธิพลของสถานการณ์ระดมคนและจิตลักษณะที่มีต่อการเข้า
มีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน. ปรินูญานิพนธ์ วท.ม.(พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2529). รายงานการวิจัยเรื่อง การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- _____. (2538). ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- _____. (2524). พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 : จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- _____. (2524). ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจันปัจฉิน. (2520). รายงานการวิจัยเรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน แซ่ตั้ง. (2532). อิทธิพลของการให้แรงเสริมด้วยเบี้ยรางวัลต่อความเชื่ออำนาจในตนเองของเด็กก่อนวัยรุ่น. ปรินูญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ดารุณี บุญวิก. (2543). การศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ดุสิต โกมลันเทียะ. (2538). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครองและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองกับการสอนแบบปกติ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- เดช วิโย. (2522). การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการคิดให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กนักเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ทรงศรี ชูศรีหะริณ. (2544). การพัฒนาเครื่องมือวัดความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียน ตามมาตรฐานโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2541. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา) นครศรีธรรมราช : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร
- ทิพย์สุดา นิลสินทพ. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

- ทศนา เขมมณี. (2536). *ช่วยครูฝึกประชาธิปไตยให้แก่เด็ก*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศน ทอภักดี. (2539). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูความเชื่ออำนาจภายในตน และความคิดเกี่ยวกับตนเองของเด็กในเมืองและชนบท*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นภา ปิยะศิรินนท์. (2541). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ*. ภาคนิพนธ์. ศศ.ม.(พัฒนาสังคม) กรุงเทพฯ : คณะพัฒนาสังคมสถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- นริศ ปรารมย์. (2539). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับลักษณะการเผชิญปัญหาของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร*. ปรินิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- นันทา แทนธานี. (2534). *การศึกษาตัวแปรบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- บุญเชิด ภิญโญนนท์พงษ์. (2545). *การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บุญรับ ศักดิ์มณี. (2532). *การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางทำงานราชการ*. ปรินิพนธ์ กศ.ด.(พัฒนศึกษาศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- บุษกร ดำคง. (2542). *ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดวิจารณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ประเทิน มหาจันทร์. (2515). *คู่มืออบรมนักเรียน*. ชลบุรี : สาริตพิบูลบำเพ็ญ.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2535). *การวิเคราะห์ข้อมูลระดับมัลติแวลีเอทในทางสังคมศาสตร์ และ พฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. โครงการเอกสารวิชาการ.
- พนัส หันนาคินทร์. (2520). *การสอนคำนิยาม*. พิษณุโลก : โครงการตำรา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต). (2544). *ธรรมกับไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : บริษัท มิก จำกัด.
- _____. (2541). *เอกสารพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อันดับที่ 7 โครงการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

- พระราชวิสุทธิโมลี. (2526). *หลักธรรมสำหรับพัฒนาจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.
- พลนุช พุ่มไสว. (2543). *การศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(จิตวิทยา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร
- พัชรารัตน์ ศิลป. (2545). *ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตยของวัยรุ่นตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2541,พฤษภาคม). “ธรรมเนียมโรงเรียน”. *ปฏิรูปการศึกษา*. 1(4) :12.
- พิชัย นิลทองคำ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ : อทตยา.
- พีระพงษ์ ศรีเหนียง. (2524). *การศึกษาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิตส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านพุ่มม่วง*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนสังคมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- ไพโรจน์ หวังใจชื่น. (2525). *การศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับทักษะการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษานอกโรงเรียน) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- มยุรี ศรีชัย. (2538). *เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ : วี. เจ. พรินต์ติ้ง.
- มัลลวีร์ อุดุลฉวนศิริ และคณะ.(2538). *รายงานการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการทดสอบจัดระดับและทัศนคติกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาอังกฤษ*.
ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยาใจ จุลพงษ์. (2524). *ประเภทของการอบรมเลี้ยงดูตามการรับรู้กับระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ฤกษ์ชัย คุณูปการ. (2547). *ลักษณะทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องในเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- วณิชชา ฤกษ์ศิริ. (2540). *ผลการใช้ตัวแบบในนิทานที่มีต่อการพัฒนาความเชื่ออำนาจภายในของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- วันชัย ดนัยโตโมณฑ. (2536). *คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

- วิทยากร เชียงกุล. (2541). รายงานสภาวะการศึกษาไทยปี 2540. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วิไลลักษณ์ ลังกา. (2546). การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการของครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไวรัช เจียมบรรจง. (2522). จิตวิทยาสังคม = *Social psychology*. กรุงเทพฯ : ภาควิทยาและ การแนะแนว วิทยาลัยครูพระนคร.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2532). ความแปลกแยกกับพฤติกรรมการทำงานของครูสังกัด กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด.(พัฒนศึกษาศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ศุภชัย สุพรรณทอง. (2544). ปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม การเลือกตั้ง อย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ .ภาควิทยา ศศ.ม. (พัฒนาสังคม) กรุงเทพฯ : คณะพัฒนาสังคม สถาบันจิตพัฒนาบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- ศุภากร มนตรีพิศุทธิ์. (2544). ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายการบริหาร พัสดในมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- สกล เทียงแท้. (2525). ผลการใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็ก ชั้นประถมปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมในโรงเรียนที่ต่างกัน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- สนาน สุวรรณละออง. (2541). การศึกษาความคิดเห็นของครูอาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมตาม วิธีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา) สงขลา : บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร
- สาโรช บัวศรี. (2526). จริยธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). มาตรฐานในโรงเรียน พุทธศักราช 2541. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สุนันท์ พรหมดี. (2540). การเปรียบเทียบพฤติกรรมผิดระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู และมีสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร

- สุนน อมรวิวัฒน์. (2534). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย*. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรดี อำนาจศิริ. (2534). *การสร้างแบบทดสอบในการอยู่ร่วมกันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (ประถมศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2537). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณ ภควัตชัย. (2525). *การศึกษาปฏิสัมพันธ์ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและต่ำกับความเชื่ออำนาจในตนและนอกตนต่อพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดยะลา*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- อภิญา สิงห์สมบัติ. (2545). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสิทธิหน้าที่ของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยและศึกษาทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้และวิธีสอนตามแนวคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อมร รักษาสัตย์. (2543). *ประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*. กรุงเทพฯ : สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน.
- อรนุช ฐริสังข์. (2542). *อิทธิพลของปัจจัยทางครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2541). *ภูมิปัญญาชาวบ้าน : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้แก้ปัญหาของชาวบ้านไทย*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิภูมิปัญญา.

Baumrind,D. (1975). *Some thong about child rearing*. In influence on human development.

Bandura, Albert. (1977). *Social Learning Theory*. New Jersey : Prentice-Hall.

Dewey, John. (1967). *Democracy and Education*. New York : The Mcmillan Co.,

Edward, Smith C and Zurcher,Arnold J. (1968). *Dictionary of american Politics*. NewYork : Harper& Row.

Faw, T., & Belkin,Georg S. (1989). *Child Psychology*. New York : McGraw-Hill.

Hayden,B and Picker,B. (1981). "The Impact of Moral Discussion on Children'sbLevel of Moral Reasoning."journal of Moral Education. Vol.10,No.2 January, p.131-134.

- Gabriel, J. (1968). *Children growing up*. London : University of London.
- Jane S. Halonen, John W. Santrock. (1996). *Psychology : contexts of behavior*. Iowa : Brown & Benchmark.
- Kessel, John H. (1970). *Micropolitic individual and Group Levels*. Nes York : Holt Rinehart and winston.
- Kohlberg, L. (1971). *Development of Moral Character and Moral Ideology*. Edited By M.L. Hoffman. New York : Russell-Soge. Fuondation.
- Pedhazur, Elazer J. (1997). *Multiple Regression in Behavioral research*. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Piaget, Jean. (1967). *Six psychological studies*. New York : Vintage Books.
- _____. (1960). *Themoral Judgement of the Child*. Lllinoid : The Free Press.
- Rogers, C.R. (1951). *Client-Centered Therapy*. Boston : Houghton Mifflin.
- Rotter, Julian B. (1966). "Gernalized Expectancies for internal Vesus External Control of Reinforcement". *Psychologies*. 80 (1 whole no 609).
- Santrock, John W. (1996). *Adolescence : an introduction*. Madison : Brown & Benchmark.
- Sears, Robert Richardson and Other. (1957). *Patterns of child rearing*. Ill. : Row, Peterson & Co.
- Stevens, James. (1995). *Applied multivariate statistics for the social sciences*. 3rd ed. New Jersey : Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Strickland, B.R. (1977). *Internal-External Control of Reinforcement in Thomas Blass (ed.) Personality Variables in Social Behavior*. New York : John Wiley and Sons.
- Shaeffer, Sheldon F. (1979). *Increasing National Capacity for Education Research : Issue Dynamic and Altenatives Prepared for the Research review and Advisory Group*. Ottawa : International Development Research Center.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ผลการวิเคราะห์ข้อความรายชื่อ

ตาราง 12 ค่าความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดู แบบใช้อำนาจควบคุม				การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่				การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ			
ข้อ	IOC	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	IOC	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	IOC	r	ผลการคัดเลือก
1	0.80	0.54	คัดเลือกไว้	1	0.80	0.37	คัดเลือกไว้	1	1.00	0.48	คัดเลือกไว้
2	0.80	0.58	คัดเลือกไว้	2	1.00	0.45	คัดเลือกไว้	2	0.60	0.43	คัดเลือกไว้
3	0.80	0.72	คัดเลือกไว้	3	0.80	0.41	คัดเลือกไว้	3	1.00	0.49	คัดเลือกไว้
4	1.00	0.70	คัดเลือกไว้	4	0.80	0.29	คัดเลือกไว้	4	1.00	0.28	คัดเลือกไว้
5	1.00	0.32	คัดเลือกไว้	5	1.00	0.50	คัดเลือกไว้	5	1.00	0.37	คัดเลือกไว้
6	1.00	0.28	คัดเลือกไว้	6	1.00	0.49	คัดเลือกไว้	6	0.80	0.57	คัดเลือกไว้
7	1.00	0.46	คัดเลือกไว้	7	0.80	0.45	คัดเลือกไว้	7	0.60	0.56	คัดเลือกไว้

ตาราง 13 ค่าความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัดเหตุผล
เชิงจริยธรรม

ข้อ	IOC	r	ผลการคัดเลือก
1	0.80	0.32	คัดเลือกไว้
2	1.00	0.56	คัดเลือกไว้
3	0.60	0.63	คัดเลือกไว้
4	1.00	0.36	คัดเลือกไว้
5	1.00	0.50	คัดเลือกไว้
6	1.00	0.45	คัดเลือกไว้
7	0.80	0.49	คัดเลือกไว้
8	0.60	0.38	คัดเลือกไว้
9	0.60	0.29	คัดเลือกไว้
10	0.80	0.49	คัดเลือกไว้
11	0.80	0.41	คัดเลือกไว้
12	0.80	0.70	คัดเลือกไว้
13	1.00	0.63	คัดเลือกไว้
14	0.80	0.28	คัดเลือกไว้

ตาราง 14 ค่าความสอดคล้อง(IOC) และค่าอำนาจจำแนก(r)ของแบบสอบถามความเชื่ออำนาจในตน

ข้อ	IOC	r	ผลการคัดเลือก
1	0.80	0.70	คัดเลือกไว้
2	0.80	0.55	คัดเลือกไว้
3	1.00	0.62	คัดเลือกไว้
4	1.00	0.71	คัดเลือกไว้
5	0.80	0.64	คัดเลือกไว้
6	1.00	0.33	คัดเลือกไว้
7	0.60	0.34	คัดเลือกไว้
8	0.80	0.44	คัดเลือกไว้
9	1.00	0.49	คัดเลือกไว้
10	0.60	0.45	คัดเลือกไว้
11	0.80	0.50	คัดเลือกไว้
12	1.00	0.49	คัดเลือกไว้
13	1.00	0.43	คัดเลือกไว้
14	0.80	0.53	คัดเลือกไว้

ตาราง 15 ค่าความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัดความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวมและกฎระเบียบ				ด้านความร่วมมือร่วมใจ ประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม				ด้านการใช้เหตุผลใน การแก้ปัญหาาร่วมกัน			
ข้อ	IOC	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	IOC	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	IOC	r	ผลการคัดเลือก
1	0.80	0.39	คัดเลือกไว้	1	0.80	0.32	คัดเลือกไว้	1	1.00	0.53	คัดเลือกไว้
2	0.80	0.70	คัดเลือกไว้	2	1.00	0.54	คัดเลือกไว้	2	0.80	0.37	คัดเลือกไว้
3	1.00	0.68	คัดเลือกไว้	3	0.80	0.50	คัดเลือกไว้	3	1.00	0.47	คัดเลือกไว้
4	0.80	0.37	คัดเลือกไว้	4	1.00	0.60	คัดเลือกไว้	4	0.60	0.35	คัดเลือกไว้
5	0.80	0.51	คัดเลือกไว้	5	1.00	0.38	คัดเลือกไว้	5	0.80	0.61	คัดเลือกไว้
6	0.80	0.55	คัดเลือกไว้	6	0.80	0.32	คัดเลือกไว้	6	1.00	0.69	คัดเลือกไว้
7	0.60	0.48	คัดเลือกไว้	7	1.00	0.47	คัดเลือกไว้	7	0.60	0.48	คัดเลือกไว้

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมาย
 - 1.1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
 - 1.2. เพื่อศึกษาคำแนะนำความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 5 ตอน
3. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับการศึกษาวิจัยเท่านั้น ฉะนั้นการตอบแบบสอบถามนี้จะไม่
มีผลกระทบต่อนักเรียนแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษา จึง
ขอความกรุณานักเรียนในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ทุกข้อที่กำหนด

.....

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

1. เพศ

() เพศหญิง () เพศชาย

2. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

- () ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท
 () ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว 10,000 – 15,000 บาท
 () ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมากกว่า 15,000 บาท

3. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

- () ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี
 () ระดับการศึกษาปริญญาตรี
 () ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับตามความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำค่อนข้างบ่อย	ทำเป็นบางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
1. พ่อแม่ตั้งระเบียบและกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัดมากเพื่อให้เด็กปฏิบัติตาม					
2. พ่อแม่มักให้เด็กทำตามวิธีการของท่าน เพราะเห็นว่าเป็นวิธีที่ถูกต้องและเหมาะสมกว่า					
3. เด็กต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่พ่อแม่ได้วางไว้โดยไม่สามารถซักถามหรือคัดค้านได้					
4. เด็กมักไม่ได้รับคำชมเมื่อทำอะไรถูกต้องแต่จะได้รับการลงโทษหรือตำหนิอย่างรุนแรงเมื่อทำอะไรผิด					
5. พ่อแม่เห็นว่าความคิดเด็กเป็นเรื่องเหลวไหล					
6. พ่อแม่เข้มงวดกับเด็กจนเด็กรู้สึกว่าคุณไม่รัก					
7. พ่อแม่ไม่ให้อิสระเด็กในการเลือกคบเพื่อน					
8. พ่อแม่ยินดีรับฟังและให้คำปรึกษาแก่เด็กในทุกเรื่อง					
9. พ่อแม่สนับสนุนให้เด็กคิดและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง					
10. พ่อแม่แสดงความรักต่อเด็กทั้งโดยคำพูดและการกระทำ					
11. พ่อแม่เห็นว่าเด็กและพ่อแม่มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นเท่าเทียมกัน					
12. พ่อแม่รับฟังความคิดเห็นและการตัดสินใจของเด็ก					
13. พ่อแม่จะแสดงความยินดีเมื่อเด็กทำอะไรสำเร็จ					
14. พ่อแม่จะสอบถามเหตุผล หากเด็กกลับบ้านผิดเวลา					
15. เด็กสามารถฝ่าฝืนคำสั่งสอนของพ่อแม่ได้โดยไม่ถูกลงโทษ					
16. เด็กรู้ว่าแม้เด็กทำผิด พ่อแม่จะหลีกเลี่ยงการลงโทษเด็ก					
17. เด็กเรียกร้องทุกอย่างที่ต้องการจากพ่อแม่ได้เสมอ					

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำค่อนข้างบ่อย	ทำเป็นบางครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
18. พ่อแม่จะเชื่อ เข้าข้าง และทำตามที่นักเรียนบอกเสมอ ไม่ว่า จะเกิดอะไรขึ้น					
19. นักเรียนจะทำตามกฎเกณฑ์ที่พ่อแม่ตั้งใจไว้หรือไม่ก็ได้					
20. พ่อแม่ปล่อยให้เด็กไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ ได้ทุกครั้งที่ขอ โดยไม่ทักท้วง					
21. นักเรียนมีอิสระในการเลือกซื้อของเล่นและสิ่งของต่าง ๆ ได้ ตามใจชอบ					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร
คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วทำเครื่องหมาย **X** ทับข้อที่ตรงกับ
 ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

1. อภิชาติไปซื้อของที่สหกรณ์พอจ่ายเงินเสร็จทางเจ้าหน้าที่สหกรณ์ทอนเงินมาให้อภิชาติเกินไป 100 บาท
 ถ้านักเรียนเป็นอภิชาติ นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. นำเงินไปคืน เพราะกลัวเข้าสงสัยและถูกจับ (1 คะแนน)
 - ข. นำเงินไปคืน เพราะทำตามกฎของสังคม (2 คะแนน)
 - ค. นำเงินไปคืน เพราะการทำให้คนอื่นเดือดร้อนเป็นสิ่งที่ไม่ควร (3 คะแนน)
2. อำพลได้จัดนิทรรศการเรื่องโรคเอดส์ตามที่ครูกำหนดให้เสร็จแล้ว จากนั้นอำพลถูกเพื่อนๆ ชวนไปเล่นไฟ
 ถ้านักเรียนเป็นอำพลจะทำอย่างไร
 - ก. เล่นไฟด้วย เพราะทำงานเสร็จแล้ว (1 คะแนน)
 - ข. ไม่เล่นด้วย เพราะการเล่นไฟทำให้เสียเวลา (3 คะแนน)
 - ค. ไม่เล่นด้วย เพราะเพื่อนชวนในสิ่งที่ไม่ดี (2 คะแนน)
3. ในการสอบเก็บคะแนนวิชาหนึ่งขณะที่สอบ ข้อสอบที่ออกมาตรงกับที่มานีลอกใส่กระดาษมาและพอดีกับ
 ผู้คุมสอบออกไปนอกห้อง ถ้านักเรียนเป็นมานีนักเรียนจะหยิบกระดาษแผ่นนั้นขึ้นมาดูหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - ก. ไม่หยิบขึ้นมาดู เพราะกลัวผู้คุมสอบจะเห็น (1 คะแนน)
 - ข. ไม่หยิบขึ้นมาดู เพราะการสอบเป็นการวัดความรู้ (3 คะแนน)
 - ค. ไม่หยิบขึ้นมาดู เพราะคนอื่น ๆ ก็ไม่กระทำ (2 คะแนน)

4. ชายคนหนึ่งเข้าไปขออาหารกินในร้านอาหารแห่งหนึ่งแต่ไม่มีใครให้เขา เขาหิวมากจึงคว้าไก่ย่างแล้ววิ่งหนีไป เจ้าของร้านคำว้างไล่ตามจับจนทัน ถ้านักเรียนเป็นเจ้าของร้านค้าจะทำอย่างไร

- ก. นำส่งตำรวจเพื่อชายคนนั้นจะได้รับโทษที่ตนทำขึ้น (1 คะแนน)
- ข. สอบถามถึงสาเหตุ ว่ากล่าวตักเตือน และช่วยเหลือ (3 คะแนน)
- ค. ให้มาทำงานชดใช้แทนค่าอาหาร (2 คะแนน)

5. สุธนทำข้อสอบไม่ได้เพราะป่วยจึงไม่ได้อ่านหนังสือ เพื่อน ๆ ของสุธนสงสัยจึงแอบส่งกระดาษคำตอบให้สุธน ถ้านักเรียนเป็นสุธนจะทำอย่างไร

- ก. ไม่รับ เพราะจะเป็นการเอาเปรียบเพื่อนและผิดระเบียบ (2 คะแนน)
- ข. ไม่รับ เพราะการสอบเป็นการวัดความรู้ของตนเองไม่ใช่ของเพื่อน (3 คะแนน)
- ค. รับมาลอก เพราะกลัวสอบตก (1 คะแนน)

6. วันหนึ่งเพื่อนของรพีได้ชวนรพีไปที่ลับตาคน แล้วชวนให้รพีสูบบุหรี่ ในตอนแรกรพีปฏิเสธแต่เพื่อนคนหนึ่งบอกว่าหากรพีไม่สูบบุหรี่เขาและเพื่อนจะไม่พูดด้วย ถ้านักเรียนเป็นรพีจะทำอย่างไร

- ก. ไม่ยอมสูบบุหรี่ เพราะคนส่วนใหญ่ในสังคมเห็นว่าการสูบบุหรี่เป็นสิ่งไม่ดี (2 คะแนน)
- ข. ยอมสูบบุหรี่ เพราะเพื่อนจะได้ไม่โกรธ (1 คะแนน)
- ค. ปฏิเสธเพื่อนไป พร้อมให้เหตุผลและชักจูงเพื่อนให้เลิกสูบบุหรี่ (3 คะแนน)

7. มะลิขับรถไปชนหญิงคนหนึ่งศีรษะฟาดพื้นสลบ ถ้าหากเธอขับหนีไปก็คงไม่มีใครรู้เห็น แต่มะลิกลับหยุดรถพาหญิงคนนั้นไปส่งโรงพยาบาลแล้วแจ้งให้ตำรวจทราบว่าเป็นผู้ขับรถชนเอง ถ้านักเรียนเป็นมะลิ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. การขับรถชนคนแล้วหนีเป็นการผิดกฎหมาย (2 คะแนน)
- ข. ชีวิตของคนนั้นมีค่ามาก (3 คะแนน)
- ค. เป็นตัวอย่างที่ดี ผู้บาดเจ็บอาจจะไม่เอาผิดกับเราหรือลดโทษให้ (1 คะแนน)

8. ในห้องเรียนนิตานั่งข้างหลังดวงใจ วันหนึ่งนิตาลืมปากกาไว้ที่บ้านจึงขอยืมจากดวงใจ แต่ดวงใจไม่ให้ยืม ทั้งๆ ที่เธอก็มีปากกา 2 ด้าม วันต่อมาดวงใจลืมยางลบเธอหันมายืมจากนิตา ถ้านักเรียนเป็นนิตา จะทำอย่างไร

- ก. ให้ยืม เพราะต่อไปดวงใจจะได้ให้ยืมของบ้าง (2 คะแนน)
- ข. ให้ยืม เพราะเพื่อนควรมีน้ำใจต่อกัน (3 คะแนน)
- ค. ไม่ให้ยืม เพราะเธอก็ไม่ให้เรายืมปากกา (1 คะแนน)

9. แดงเป็นเพื่อนร่วมห้องซึ่งไม่สนิทกับนารี วันหนึ่งนารีเห็นแดงหน้าซีดเหมือนเป็นลมคนเดินผ่านไปผ่านมา ก็ไม่มีใครสนใจ ถ้านักเรียนเป็นนารีจะช่วยแดง เพราะเหตุใด

- ก. แดงจะได้รู้สึกว่าเป็นบุญคุณ (1 คะแนน)
- ข. เพราะเป็นเพื่อนกันควรช่วยเหลือกัน (2 คะแนน)
- ค. เพื่อแสดงถึงความมีน้ำใจ (3 คะแนน)

10. ขณะที่พรศรีนั่งรับประทานอาหารกับเพื่อน ๆ ที่ตลาด มีเด็กขอทานเข้ามาขอเงิน เพื่อนๆ เตรียมยื่นเงินจะให้ขอทาน ถ้านักเรียนเป็นพรศรี นักเรียนห้ามเพื่อนเพราะอะไร

- ก. การให้เงินขอทานเป็นการส่งเสริมให้เด็กขี้เกียจและไม่รู้จักพึ่งตนเอง (3 คะแนน)
- ข. อยากให้เพื่อน ๆ ช่วยเด็กขอทานในทางที่ถูกกว่านี้ (2 คะแนน)
- ค. ถ้าให้ไปแล้วเด็กขอทานคนอื่น ๆ ที่เห็นจะเข้ามาขอความรำคาญให้อีก (1 คะแนน)

11. วรรณมีฐานะทางบ้านยากจน ไม่มีเงินซื้อหนังสือเรียนต้องอาศัยอ่านหนังสือในห้องสมุดทุกวัน วันนี้ไม่ค่อยสบายแต่มีรายงานที่จะต้องทำ จึงเข้าไปทำรายงานในห้องสมุด ถ้านักเรียนเป็นวรรณ นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

- ก. ไม่ทำ เพราะร่างกายต้องพักผ่อน (1 คะแนน)
- ข. ทำ เพราะต้องการทำรายงานให้เสร็จพร้อมเพื่อน (2 คะแนน)
- ค. ทำ เพราะอดทนอีกนิดงานจะได้ไม่ตกค้าง (3 คะแนน)

12. ภาณีเห็นคนตาบอดกำลังจะข้ามถนนในขณะนั้นถนนว่างพอดี ถ้านักเรียนเป็นภาณีจะอย่างไร

- ก. ช่วยบอกให้ข้ามได้ เพราะถนนว่างแล้ว (1 คะแนน)
- ข. รีบเข้าไปจูงมือคนตาบอดข้ามถนนเพื่อมนุษยธรรม (3 คะแนน)
- ค. เข้าไปจูงมือคนตาบอดข้ามถนนเพื่อความปลอดภัย (2 คะแนน)

13. นักเรียนเห็นเพื่อนคนหนึ่งถือถุงน้ำออกจากโรงอาหาร และเดินมาจนถึงมุมตึกเรียน จึงโยนถุงนั้นทิ้ง นักเรียนจะอย่างไร

- ก. เดินผ่านไป เพราะไม่ใช่ธุระของเรา (1 คะแนน)
- ข. เตือนให้ทิ้งขยะ เพราะจะทำให้เกิดความสะดวก (3 คะแนน)
- ค. หยิบไปทิ้งเสียเองเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่น (2 คะแนน)

14. อานนท์เดินขึ้นตึกเรียนเพื่อรีบเข้าห้องเรียนให้ทันเวลา ขณะนั้นสุนัขที่เดินอยู่หน้าอานนท์ได้เหินยียบขึ้นบันไดพลาด จึงลื่นตกบันไดลงมา ถ้านักเรียนเป็นอานนท์ จะอย่างไร

- ก. ช่วยสุนัขก่อนเข้าห้องเรียน (1 คะแนน)
- ข. ช่วยพยุงสุนัขไปห้องพยาบาลแล้วรีบไปเรียน (3 คะแนน)
- ค. ช่วยสุนัขดูอาการจนหายหวั่น หากไม่ทันคาบเรียนก็ค่อยถามเพื่อน (2 คะแนน)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจในตนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับตามความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อความ	จริงมากที่สุด	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงมากที่สุด
1. การเรียนและการทำงานจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวนักเรียน					
2. การที่นักเรียนได้รับเลือกเป็นตัวแทนห้องเพราะความสามารถของตนเอง					
3. การมีเพื่อนฝูงมากเป็นเพราะความมีน้ำใจของนักเรียน					
4. หากนักเรียนขยันอ่านหนังสือจะสามารถทำข้อสอบได้ดี					
5. ดวงชะตาของนักเรียนเป็นสิ่งที่กำหนดได้ด้วยตนเอง					
6. นักเรียนสามารถแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง					
7. การที่สอบได้คะแนนเพราะการขอพรจากสิ่งที่ตนนับถือ					
8. การอธิษฐานช่วยให้สิ่งต่าง ๆ ดีขึ้น					
9. ปัญหาทุกอย่างสามารถแก้ไขได้โดยใช้สติปัญญาของตนเอง					
10. ความเจริญก้าวหน้าของชีวิตเนื่องมาจากความพยายามของตนเอง					
11. ถ้าสวดมนต์ทุกวันจะทำให้ได้ทุกอย่างที่ต้องการ					
12. การขยันทำงานอย่างสม่ำเสมอจะทำให้ชีวิตดีขึ้น					
13. ถ้าใช้ความพยายามและความตั้งใจก็จะได้สิ่งที่ต้องการ					
14. นักเรียนสามารถกำหนดอนาคตของตนเองได้					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วทำเครื่องหมาย **X** ทับข้อที่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

1. ชาญยุทธกับน้องไปสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนากับแม่ แต่เขาทั้งสองทำพิธีไม่เป็น ขณะที่แม่กำลังนั่งทำพิธีอยู่นั้น ถ้านักเรียนเป็นชาญยุทธนักเรียนจะอย่างไร

- ก. พาน้องไปเล่นข้างนอก (1 คะแนน)
- ข. นั่งอย่างสำรวมอยู่ข้าง ๆ แม่ (2 คะแนน)
- ค. นั่งเล่นกับน้องอยู่ข้าง ๆ แม่ (0 คะแนน)
- ง. นั่งอย่างสำรวมและบอกให้น้องปฏิบัติตาม (3 คะแนน)

2. ตอนเที่ยงดารินเข้าแถวรอรับอาหารจากคุณครูแต่นารีเรียกให้ดารินออกไปคุยธุระด้วย เสร็จธุระแล้วดารินกลับมาเข้าแถว ถ้านักเรียนเป็นดาริน นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร

- ก. ไปยืนข้างหน้า เพราะเพื่อนอนุญาต (0 คะแนน)
- ข. ต่อท้ายแถว เพราะเพื่อน ๆ จะได้ชม (2 คะแนน)
- ค. เข้าแถวที่เดิม เพราะเป็นสิทธิของตน (1 คะแนน)
- ง. ต่อท้ายแถว เพราะครั้งแรกสละสิทธิไปแล้ว (3 คะแนน)

3. ทิวากลับจากตลาดเห็นน้องกำลังรื้อกระเป๋าของตนเพื่อหาของลับ จนหนังสือกระจายเกลื่อนตลาด ถ้านักเรียนเป็นทิวา นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ต่อบ่นน้องที่ทำอย่างนั้น (0 คะแนน)
- ข. ไปฟ้องแม่ให้ทำโทษน้อง (1 คะแนน)
- ค. ห้ามน้องไม่ให้ทำอย่างนั้นอีก (2 คะแนน)
- ง. บอกน้องว่าไม่ควรทำอย่างนั้นพร้อมกับอธิบายเหตุผล (3 คะแนน)

4. วันหยุดจอยไปเที่ยวบ้านสายธาร เมื่อไปถึงประตูบ้านเปิดอยู่แต่ไม่มีคน ถ้านักเรียนเป็นจอย นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร

- ก. เข้าไปนั่งรอในบ้าน (1 คะแนน)
- ข. เข้าไปเดินสำรวจดูของในบ้าน (0 คะแนน)
- ค. เรียกเจ้าของบ้าน แล้วเข้าไปนั่งรอในบ้าน (2 คะแนน)
- ง. เรียกเจ้าของบ้าน แล้วรอจนกว่าจะมีคนออกมา (3 คะแนน)

5. อรชรไปเที่ยวสวนสาธารณะเห็นดอกไม้กำลังออกดอกสวยงามยั่วยวนใจ จนอยากเก็บไปใส่แจกัน
ถ้านักเรียนเป็นอรชร นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร

- ก. เก็บดอกไม้ไม่ว่าดอกยังไม่เป็นโร เพราะดอกไม้มีมาก (0 คะแนน)
- ข. ไม่เก็บ เพราะกลัวเจ้าหน้าที่ดูแลสวนทำโทษ (1 คะแนน)
- ค. ไม่เก็บ เพราะดอกไม้ในสวนเป็นทรัพย์สินของส่วนรวม (3 คะแนน)
- ง. ไม่เก็บ เพราะดอกไม้ยังที่ต้นดูสวยงามกว่าเก็บมาใส่แจกัน (2 คะแนน)

6. สินใจยืมไม้บรรทัดของจรรุณีไปใช้ แล้วบังเอิญซินใจทำไม้บรรทัดของจรรุณีหัก ถ้านักเรียนเป็นซินใจ
นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร

- ก. ทำไม่รู้ไม่ชี้ (0 คะแนน)
- ข. ซื้อใหม่ให้จรรุณี (2 คะแนน)
- ค. เอาอันเก่าของตนให้จรรุณี (1 คะแนน)
- ง. ขอโทษแล้วซื้อใหม่ให้จรรุณี (3 คะแนน)

7. วารีกำลังใช้โทรศัพท์สาธารณะ ปรากฏว่าเมื่อหยอดเหรียญเข้าไป ไม่มีสัญญาณใด ๆ ซึ่งแสดงว่า
ตู้โทรศัพท์เสีย และไม่ยอมคืนเหรียญ ถ้านักเรียนเป็นวารี นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร

- ก. ใช้มือทุบตู้เพื่อเอาเหรียญคืน (0 คะแนน)
- ข. ออกจากตู้โทรศัพท์เพื่อกลับบ้าน (1 คะแนน)
- ค. ไปโทรที่ตู้อื่น โดยโทรบอกให้เจ้าหน้าที่ทราบด้วย (3 คะแนน)
- ง. เอากระดามาเขียนข้อความโทรศัพท์เสียมาติดไว้ที่ตู้ (2 คะแนน)

8. มานิตากับเพื่อน ๆ ช่วยกันทำงานกลุ่มจนเสร็จ แต่ขณะนั้นยังมีเวลาเหลือก่อนที่ครูจะมาตรวจ
ถ้านักเรียนเป็นมานิตาจะทำอย่างไร

- ก. เล่นในห้อง เพราะทำงานเสร็จแล้ว (0 คะแนน)
- ข. ตรวจสอบผลงาน เพราะอาจมีอะไรบกพร่อง (2 คะแนน)
- ค. ชวนเพื่อนตรวจสอบผลงาน เพราะหากพบข้อบกพร่องจะได้แก้ไข (3 คะแนน)
- ง. ชวนเพื่อนตรวจสอบผลงาน เพราะกลัวได้คะแนนน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ (1 คะแนน)

9. ที่โรงเรียนครูให้นักเรียนร่วมกันบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากน้ำท่วม ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกของโรงเรียนนี้จะทำอย่างไร

- ก. ไม่บริจาค เพราะต้องเก็บเงินไว้ซื้อขนม (0 คะแนน)
- ข. แบ่งค่าขนมส่วนหนึ่งให้ เพราะสงสารผู้ที่ประสบภัย (3 คะแนน)
- ค. แบ่งค่าขนมส่วนหนึ่งให้ เพราะอายเพื่อนถ้าไม่บริจาค (1 คะแนน)
- ง. แบ่งค่าขนมส่วนหนึ่งให้ เพราะได้เงินมาหลายบาท (2 คะแนน)

10. ในวันเปิดเทอมครูให้นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดห้องพักครูเพื่อนๆ กำลังวางแผนกันว่าจะทำอะไรก่อนหลัง ถ้านักเรียนอยู่ในกลุ่มจะทำอย่างไร

- ก. เสนอให้แบ่งหน้าที่แล้วเริ่มทำพร้อมกัน เพราะประหยัดเวลา ... (0 คะแนน)
- ข. เสนอให้ทำตามขั้นตอน เพราะครูจะได้ไม่ตำหนิ ... (1 คะแนน)
- ค. เสนอให้ทำตามขั้นตอน เพราะเพื่อนๆ จะได้จำและนำไปทำที่บ้านบ้าง ... (2 คะแนน)
- ง. เสนอให้ทำตามขั้นตอน เพราะการทำตามขั้นตอนที่ถูกต้องจะทำให้ได้งานที่มีคุณภาพ ... (3 คะแนน)

11. ในวิชาลูกเสือ ครูแบ่งบริเวณให้ลูกเสือแต่ละหมู่บำเพ็ญประโยชน์ด้วยการทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน หมู่ของอารีได้รับมอบหมายให้ทำบริเวณที่สกปรกมากที่สุด ถ้านักเรียนอยู่ในหมู่นี้จะทำอย่างไร

- ก. บอกให้ครูแบ่งบริเวณใหม่ให้เท่า ๆ กันทุกหมู่ช่วยกัน (2 คะแนน)
- ข. ทำตามที่ได้รับมอบหมาย (1 คะแนน)
- ค. ช่วยกันทำอย่างเต็มที่เผื่อว่าจะได้คะแนนดีกว่ากลุ่มอื่น (0 คะแนน)
- ง. ช่วยกันทำอย่างเต็มความสามารถเสร็จแล้วตรวจดูความเรียบร้อย (3 คะแนน)

12. วันนี้ครูนัดหัวหน้าห้องทุกชั้นมาประชุมเพื่อ แบ่งเขตความรับผิดชอบทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน ออดซึ่งเป็นหัวหน้าชั้น ป. 6/2 รู้สึกไม่สบายและรองหัวหน้าก็ไม่มาโรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกห้อง

ป. 6/2 นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. บอกให้ออดรีบไปประชุม (0 คะแนน)
- ข. บอกครูว่าออดไม่สบาย (1 คะแนน)
- ค. บอกครูว่าออดไม่สบายแล้วขออนุญาตเข้าประชุมแทน (3 คะแนน)
- ง. ให้เพื่อนไปบอกครูว่าออดไม่สบายแล้วถามเขตความรับผิดชอบของห้องตน..... (2 คะแนน)

13. วันนี้เป็นเวรทำความสะอาดโรงอาหารของกลุ่มดาริน ดารินเธอมาโรงเรียนแต่เช้า แล้วช่วยเพื่อนทำความสะอาดจนเสร็จ แต่เมื่อครูมาตรวจปรากฏว่ามีรอยสกปรก ครูจึงบอกให้กลุ่มของดารินทำความสะอาดใหม่ ถ้านักเรียนเป็นดารินจะอย่างไร

- ก. ไม่ยอมทำ เพราะตอนเช้าได้ทำตามหน้าที่แล้ว (0 คะแนน)
- ข. ช่วยเพื่อนทำความสะอาดใหม่ เพราะโรงอาหารจะได้สะอาด (2 คะแนน)
- ค. ช่วยทำความสะอาดใหม่ เพราะเป็นหน้าที่ของกลุ่มตนเอง (1 คะแนน)
- ง. ช่วยเพื่อนทำความสะอาดใหม่ เพราะต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ (3 คะแนน)

14. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันทำแปลงผัก เมื่อทำเสร็จแล้วราชันท์เห็นว่าแปลงผักทุกแปลง รวมทั้งตนยังไม่เห็นรูปสี่เหลี่ยมสวยงาม ถ้านักเรียนเป็นราชันท์จะอย่างไร

- ก. ปลอยไว้อย่างนั้น ถ้าเหมือนกันทุกกลุ่ม ... (0 คะแนน)
- ข. ชวนเพื่อนกลุ่มตนปรับปรุงใหม่ เพราะครูจะได้ชมที่ทำงานเรียบร้อย ... (1 คะแนน)
- ค. ชวนเพื่อน ๆ ทุกกลุ่มปรับปรุงใหม่ เพราะอยากให้แปลงผักสวยงาม เป็นระเบียบ ... (3 คะแนน)
- ง. ชวนเพื่อนกลุ่มตนปรับปรุงใหม่ เพราะกลุ่มอื่นจะได้ดูเป็นตัวอย่าง ... (2 คะแนน)

15. วันพรุ่งนี้จะเป็นการแข่งขันแชร์บอลรอบชิงชนะเลิศระหว่างโรงเรียนของธิดากับโรงเรียนอื่น นักกีฬาแชร์บอลต่างนั่งปรึกษากันถึงวิธีการเล่นเพื่อให้ได้ชัยชนะ เพราะคู่แข่งเล่นดีมาก ถ้านักเรียนเป็นนักกีฬาจะทำอย่างไร

- ก. เสนอให้มีการเล่นตลกเพื่อให้ได้ชัยชนะ (1 คะแนน)
- ข. บอกเพื่อน ๆ ให้เสนอวิธีการแล้วโหวตเสียง (0 คะแนน)
- ค. บอกเพื่อน ๆ เล่นให้สุดความสามารถ เพื่อชื่อเสียงของทีม (2 คะแนน)
- ง. บอกเพื่อน ๆ เล่นให้เต็มที่การแพ้ชนะไม่ใช่สิ่งสำคัญ (3 คะแนน)

16. ในวันหยุดนักเรียนชั้น ป.6 ประชุมกันว่าควรจะทำกิจกรรมร่วมกันบ้าง ธงชัยเสนอว่าควรไปเที่ยวน้ำตก แต่ธิดาเสนอว่าควรไปทำความสะอาดบริเวณวัดถ้านักเรียนเป็นสมาชิกในห้องนี้จะอย่างไร

- ก. เลือกไปน้ำตก เพราะตนเองก็อยากไป (0 คะแนน)
- ข. เลือกไปพัฒนาวัด เพราะได้ประโยชน์มากกว่าการไปน้ำตก (3 คะแนน)
- ค. ไปพัฒนาวัด เพราะเพื่อน ๆ จะได้ชมว่าเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม (1 คะแนน)
- ง. เลือกน้ำตก เพราะรู้ว่าเพื่อน ๆ ส่วนใหญ่อยากไป (2 คะแนน)

17. ปากกาด้ามใหม่ของโอมหายตอนพักเที่ยงมีเพื่อนมาบอกว่าเดชาชาติเข้ามาในห้องเรียนสงสัยจะเป็นขโมย ถ้านักเรียนเป็นโอมนักเรียนจะอย่างไร

- ก. ไม่เชื่อและไปบอกครูให้หาคนขโมยให้ (2 คะแนน)
- ข. ไม่เชื่อ เพราะยังไม่มีพยานหลักฐาน (3 คะแนน)
- ค. ไม่เชื่อ เพราะเดชาชาติไม่เคยขโมยของใคร (1 คะแนน)
- ง. เชื่อและไปฟ้องครู ว่าเดชาชาติขโมยปากกา (0 คะแนน)

18. นักเรียนชั้น ป.5 แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบนำเครื่องปรุงมาทำอาหารที่โรงเรียน อนิรุจน์ไม่ได้นำส่วนของตนมาจึงทำให้กลุ่มประกอบอาหารที่กำหนดไม่ได้ ถ้านักเรียนเป็นหัวหน้ากลุ่มจะอย่างไร

- ก. ต่อกว่าอนิรุจน์ที่ไม่มีความรับผิดชอบ (0 คะแนน)
- ข. ให้อนิรุจน์รับผิดชอบหามาให้ได้ เพื่อกลุ่มจะได้มีผลงานส่งครู (2 คะแนน)
- ค. ขอแบ่งจากเพื่อนกลุ่มอื่น (1 คะแนน)
- ง. เปลี่ยนทำอาหารอย่างอื่นโดยใช้สิ่งที่มียู่ทำ (3 คะแนน)

19. วันหนึ่งมีคนแปลกหน้าซึ่งอาร์ไม่รู้จักมาหาที่โรงเรียนแล้วบอกว่าพ่อของเธอถูกรถชนตอนนี้อยู่ที่โรงพยาบาลจึงมารับอาร์ไปเยี่ยม ถ้านักเรียนเป็นอาร์นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ไปเยี่ยมพ่อกับคนที่มารับ (0 คะแนน)
- ข. หาความเห็นจากเพื่อน ๆ ว่าควรไปหรือไม่ (1 คะแนน)
- ค. ซักถามรายละเอียดจากคนที่มารับแล้วจึงค่อยตัดสินใจ (2 คะแนน)
- ง. บอกครูให้พาไปสอบถามทางโรงพยาบาล (3 คะแนน)

20. นิดากับอมรเป็นเพื่อนรักกันนิดาขาดเรียนไปหลายวันโดยไม่ทราบสาเหตุครูจึงมอบหมายให้ออมรไปติดตามหาสาเหตุแล้วมาบอกครู ถ้านักเรียนเป็นอมร นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ถามเพื่อนที่รู้จักนิดา (0 คะแนน)
- ข. ถามเพื่อนบ้านใกล้เคียงนิดาและไปเยี่ยมนิดาที่บ้าน (1 คะแนน)
- ค. บอกครูว่านิดาขี้เกียจมาโรงเรียน (3 คะแนน)
- ง. บอกให้เพื่อนที่อยู่ใกล้บ้านนิดาไปดูให้ (2 คะแนน)

21. วันเฉลิมได้รับมอบหมายจากเพื่อนในกลุ่มให้ไปหาข่าวเรื่องโรคระบาดมารายงาน ถ้านักเรียนเป็นวันเฉลิม นักเรียนจะหาข่าวจากแหล่งใดที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด

- ก. ข่าวที่แม่ค้าในตลาดคุยกัน (0 คะแนน)
- ข. ข่าวที่ผู้ปกครองเป็นคนเล่าให้ฟัง (2 คะแนน)
- ค. ข่าวที่ได้จากใบปลิวที่แจกตามหมู่บ้าน (1 คะแนน)
- ง. ข่าวที่มาจากโรงพยาบาล (3 คะแนน)

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุภรณ์ ลิ้มบริบูรณ์	ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ	โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา
3. ดร.เปรมสุรีย์ เชื้อมทอง	ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมหมาย มหาบรรพต	ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
5. อาจารย์สุภัทรา โกชะโยธิน	โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล

นางสาวเพ็ญพร ทองคำสุก

วันเดือนปีเกิด

5 มีนาคม 2523

สถานที่เกิด

อำเภอเมือง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

11/1 ถนนสมเด็จพระปิ่นเกล้า แขวงอรุณอมรินทร์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700

ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน

อาจารย์สัญญาจ้าง

สถานที่ทำงาน

โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี

กรุงเทพมหานคร 10600

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2541

มัธยมศึกษาตอนปลาย

จากโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม จังหวัดกรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2544

ค.บ. (การวัดผลทางการศึกษา)

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

จังหวัดกรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2550

กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จังหวัดกรุงเทพมหานคร